



Мирослав ОТКОВИЧ
*Народний художник України,
директор Львівського
філіалу ННДРЦ України*

ЛЬВІВСЬКИЙ ФІЛІАЛ НАЦІОНАЛЬНОГО НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО РЕСТАВРАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ УКРАЇНИ

Землі Галичини на зламі двох століть – XIX і XX – були ареною військових змагань, революцій, запеклої боротьби за національне визволення, територіальну означеність, мову та писемність.

Яких тільки кольорів на прапорах не бачили тоді в Галичині, і кожен із пришельців ніс у своїх задумах загарбницькі ідеї, в яких посягання на мистецькі скарби були не на останньому місці. Саме в ті часи виникли і сформувалися, можливо як противага і захист національних інтересів, такі значимі інституції, як: Наукове Товариство ім. Т. Г. Шевченка, “Просвіта”, Національний музей у Львові, музей Ставропігіївського інституту у Львові, музей “Гуцульщина” в Коломиї, “Бойківщина” в Самборі. Ці осередки національної культури були не тільки місцем, де нагромаджувалися зразки мистецьких творів та інших раритетів, а насамперед місцем, яке гуртувало передову інтелігенцію і де започатковувалися справи, які мали в подальшому велике значення для національної культури.

Їхнє створення дало можливість досліджувати різні історичні та суспільні аспекти життя краю в минулому, а також активно вивчати культурно-мистецьке середовище і зокрема – церковне мистецтво. Саме в церквах і храмах нагромадилося за віки багато шедеврів книгодрукування, іконопису, різьби по дереву, виробів із металу та зразків вишивки. На кінець XIX ст., через велике зацікавлення культурним життям народів, які жили в межах Австрійської імперії, створювалися установи із його вивчення та формування наукового середовища. Найбільшим та найпрофесійнішим із цих об’єднань було “Коло консерваторів старожитностей в Галичині” з “гронами” реставраторів в Кракові та Львові. Проводились регулярні з’їзди для обговорення проблем збереження та реставрації творів мистецтва. За матеріалами цих з’їздів регулярно видавалися “Річники”. В це об’єднання входили відомі польські та українські діячі культури та дослідники: Володимир та Войцех Дідушицькі, Ізидор Шараневич, Антоній Петрушевич.



Доктор мистецтвознавства Павло Жолтовський та художник-реставратор Федір Судук.



Засідання I-ї науково-реставраційної ради Львівського філіалу ННДРЦ України. Виступає доктор мистецтвознавства Павло Жолтовський, 1984 р.

Крім українців, які населяли цей край, були поляки, вірмени, євреї і всі вони відчували велику потребу у самозбереженні та самоідентифікації своїх народів через культурні надбання. Зібрані під одним дахом мистецькі об'єкти відразу ж були інвентаризовані дослідниками і передані на збереження та консервацію. Результатом такої бурхливої роботи стало відкриття "Польсько-руської археологічної виставки", організованої Войцехом Дідушицьким у Львові 1885 р. з нагоди роботи археологічного з'їзду. Вперше, за межами церковних будівель, було показано у виставкових залах найцінніші пам'ятки давнього сакрального мистецтва Галичини. Про масштабність виставки свідчить експонований іконостас із церкви Святого Духа в Рогатині та інші мистецькі об'єкти. В рамках роботи з'їзду його делегати виїхали до Богородчан, де ознайомилися із найбільшим іконостасом в Галичині кінця XVII – поч. XVIII ст., який на цей час був законсервований Юліаном Макаревичем та Казиміром Шольцем. Роком пізніше була опублікована монографія про Богородчанський іконостас, автором якої був В. Дідушицький. Інтенсивність досліджень та різних заходів, що їх супроводжували, стало передумовою створення при Львівському університеті кафедри гуманітарних наук, яка передбачала також і вивчення історії мистецтва, а в майбутньому підготувала багато вчених – дослідників, які внесли великий вклад у становлення Львівської школи дослідників мистецтва та вивчення мистецтва краю.

Нагромадження все більшої кількості мистецьких артефактів вимагало їх ретельної консервації, реставрації та зберігання. Особливо це стало актуальним після завершення у 1888 р. виставки, яка була присвячена ювілею 900-ліття хрещення Русі та сорокалітньому правлінню австрійського імператора Франца-Йосифа I. На сторінках тогочасної преси розгорнулася широка полеміка щодо долі національного мистецтва, його витоків та спорідненості із давніми зразками візантійського походження.

Унікальними роздумами поділився Корнило Устиянович, відомий на цей час в Галичині художник і громадський діяч. Він класифікував ранні зразки іконопису як данину візантійській традиції, а вже пізніші ікони, кінця XVI ст. і вище, як новаторське явище, як своєрідний синтез візантійської схеми і нових технічних засобів та технологій, які, прийшовши із Західного мистецтва, витворили своєрідний стиль українського національного церковного мистецтва.

Саме в цей же час інший відомий митець Теофіл Копистинський вивчає фарбовий шар та ґрунти на іконах, скульптурах, поліхромованій різьбі іконостасів і причини руйнування та



Засідання I-ї науково-реставраційної ради філіалу. Доповідає директор Мирослав Откович. На першому плані Анатолій Ромейко директор державних науково-дослідних реставраційних майстерень Міністерства культури України, 1984 р.



I-е засідання науково-реставраційної ради філіалу. Виступає головний реставратор інституту "Укрпроектреставрація" І. Дорофієнко (Київ). На першому плані Ігор Кудин – голова львівського обласного товариства охорони пам'яток історії та культури, 1984 р.

шукає методів їхньої консервації. Про Теофіла Копистинського можемо говорити як про піонера і основоположника справи порятунку та збереження давнього сакрального мистецтва Західної України. Ми мало знаємо про його діяльність в цьому напрямку, майже не збереглося документів того часу, але нам відомо, що Копистинський брав участь у міжнародному конкурсі на проект реставрації фрески "Тайна Вечеря" Леонардо да Вінчі, а його пропозиції ввійшли до числа тих, які розглядалися як можливі до виконання.

Бракувало знань, досвіду, матеріалів, а найважливіше – не було сформовано принципів завдань і системних підходів до організації практично нової професії. На той час переважали пізнавальні, теоретичні аспекти вчених-дослідників, а практична робота над збереженням відчутно відставала. Ми вже згадували про консервацію іконостаса із Богородчан, але мусимо констатувати, що це були скоріше "поновлювальні" роботи, що завдали великої і непоправної шкоди цьому унікальному іконостасу. Науково-мистецькі інституції краю в своїх працях щораз більше висловлювали тривогу з такого становища і шукали виходу з нього. Але це стало можливим лише при створенні установи, яка б практично займалася цими проблемами, а саме організацією музею. На овиді духовного та культурного життя краю з'явилася постать молодого львівського митрополита Андрея Шептицького. Серед широких зацікавлень науками і Красними мистецтвами, мистецтво іконопису стало для нього основним захопленням, що переросло у створення Національного музею у Львові. Відкриття музею підсумувало працю дослідників кінця XIX ст. і відкривало нові можливості для науковців в галузі вивчення національного мистецтва XX ст., проте, бурхливий початок XX ст. не створив сприятливих умов та можливостей масштабніше займатися розбудовою культурних інституцій, а планомірній роботі із зберігання та порятунку мистецьких пам'яток тим паче. Лише особа Митрополита Андрея, його високий духовний авторитет в Галичині та в тодішніх державах дозволив вберегти для нащадків все те, що надбали попередники і що знайшло вираження у науково-мистецькій діяльності Національного музею. Митрополит Андрей допоміг директору музею Іларіону Свенціцькому за короткий час налагодити планомірну роботу з впорядкування зібраних творів, їх консервації та реставрації. З цих днів і починається відлік становлення Львівської професійної консерваторсько-реставраційної школи.



Художник-реставратор Борис Іванів та відомий мистецтвознавець Володимир Вуйцик.



Засідання науково-реставраційної ради Львівського філіалу ННДРЦ України, 1984 р.

Попри практичну роботу директор музею Іларіон Свенціцький постійно дбав ще й про кадри в цій галузі музейної діяльності. На початку ХХ ст. головним консерватором в музеї працював Михайло Бойчук, відомий на цей час дослідник та “справжній лікар для давнього мистецтва”, як його називали у Львові. Ним була вироблена стратегія роботи консерваторів у музеї та безпосередньо врятовано десятки унікальних пам’яток українського іконопису XIV–XVII ст. Рішуче виступав Михайло Бойчук і за прийняття окремих заборон на перемалювання та оновлення ікон в церквах Галицької греко-католицької Митрополії, що врятувало багато безцінних ікон, які пізніше стали експонатами Національного музею у Львові. Діяльність М. Бойчука сприяла глибшому розумінню давнього мистецтва іконопису та усвідомленню ін-



Засідання науково-реставраційної ради філіалу. Доктор мистецтвознавства Людмила Міляєва (Київ), кандидат мистецтвознавчих наук Віра Свенціцька, директор інституту “Укрзахідпроектреставрація” Іван Могитич, 1980-ті рр.



Дискусія фахівців. Художник-реставратор Ярослав Мовчан, директор Львівського філіалу ННДРЦ України Мирослав Откович, ректор Варшавської академії мистецтв Войцех Курнік, 1990-ті рр.



1-е засідання засідання науково-реставраційної ради Львівського філіалу ННДРЦ України. Виступає художник-реставратор Ніна Присяжна, 1984 р.



Засідання науково-реставраційної ради Львівського філіалу ННДРЦ України. На передньому плані відомий мистецтвознавець Віра Свенціцька, Ігор Кудин та художник-реставратор Ганна Волощук (Київ), 1980-ті рр.

телігенцією потреби всіляко його рятувати та оберігати, що привело до створення в 1914 р. відділу Товариства охорони української старовини, який очолив відомий в Галичині краєзнавець, вчений та громадський діяч, професор Володимир Шухевич.

В 20-х роках до Львова переїжджає Володимир Пещанський, який мав великий досвід роботи з консервації ікон, працюючи до того в Києві. Саме він, після М. Бойчука, стає головним консерватором Національного музею та об'єднує навколо себе кращих працівників. У відділі реставрації працюють Ярослав Музика, Софія Паращук, Михайло Драган, Василь Чехов. Консерваційними заходами було охоплено експонати майже всіх ділянок матеріальної культури. В ці роки йшла серйозна розбудова консерваційно-реставраційної роботи в музеї, впроваджу-



Дискусія фахівців. Художники-реставратори Ярослав Мовчан, Володимир Мокрій та ректор Варшавської академії мистецтв Войцех Курнік, 1980-ті рр.



Директор Львівського філіалу ННДРЦ України Мирослав Откович за реставрацією ікони.



Засідання науково-методичної ради філіалу. Доповідає директор Львівського філіалу ННДРЦ України Мирослав Откович 1980-ті рр.



Художник-реставратор Людмила Павлишин за роботою над реставрацією ікони.

валися нові технології, вивчався світовий досвід. Це був період романтичних уявлень про саму професію консерватора, яка притягувала магією рідкісної професії і усвідомленням значимості такої роботи для національної культури. В музеї завжди були присутні молоді люди, переважно студенти, які в період канікул хотіли хоча б чимось допомогти штатним працівникам музею.

Саме тоді розпочали свій довгий шлях музейного працівника Віра Свенціцька, Ярослав Нановський, Ірина Гургула, Михайло Пигель.

Працюючи в різних видах музейної роботи, вони вносили нові поняття в саму професію музейника. Ярослава Музика в ці роки здійснює поїздки до Києва, а пізніше до Москви, де інтенсивно вивчає методи роботи тамтешніх реставраторів і все краще відразу ж застосовує у музеї. Варто наголосити на тому, що професор І. Свенціцький, як директор музею, завжди вважав консерваторів своїми найпершими помічниками в музейній роботі, що дозволило за короткий час консерваторам музею вийти на європейський рівень. До музею їдуть за досвідом з інших музеїв краю. Так, в 1925 р. до музею приїждять консерватори із Франції, які протягом тривалого часу знайомилися з досвідом роботи по зміцненню деструктивної деревини, левкасів та ґрунтів на олійному живописі. Всіх дивувала фаховість львівських консерваторів, які застосовували рентгенографію та роботу з мікроскопом. Звичною роботою для них було потоншення лакових плівок на іконах та картинах, розшарування пізніших записів. Неодноразово знайомиться з роботою львівських консерваторів академік Ігор Грабар, який на цей час був керівником реставраційного центру у Москві і авторитетом в галузі збереження давнього мистецтва. Він вважав, що львівські консерватори працюють за новітніми методиками реставрації, які використовували на цей час у світі. Про слушність такого твердження свідчать законсервовані тоді ікони, які до сьогодні не потребують додаткової роботи. Проте не все було так безхмарно. В суспільстві постійно точилися різні розмови про роботу консерваторів, що зумовлювало неодноразові виступи у тогочасній пресі з детальними інформаціями про більш значимі роботи в галузі консервації тих чи інших об'єктів. Впливали на становлення консерваційно-реставраційної науки і практики різні політичні ситуації, війни, зміна окупаційних режимів, соціальні обставини. Але група відданих музейній справі консерваторів навіть у таких умовах змогла вивести справу консервації творів мистецтва на рівень європейської науки і врятувати для нащадків скарби матеріальної культури.

Насувалися грізні часи для Західної України. Визволення в 1939 р. і возз'єднання всіх земель України в одну соціалістичну державу обернулося для жителів Західних областей стра-



Художник-реставратор Любов Чорна за роботою над реставрацією ікони.



І-е засідання науково-реставраційної ради філіалу. Виступає голова Львівської спілки художників України Йосип Садовський. 1984 р.

хиттями арештів та розстрілів, гонінням інтелігенції та новим занепадом культурних традицій. Натомість впроваджувалися нові форми життя, які виключали будь-які можливості розвитку національної культури, а замість неї широко пропагувався лозунг, де проголошувалося, що мистецтво належить народу, і широко розвивався так званий рух за художню самодіяльність. Це були роки невизначеності для роботи Національного музею і, очевидно, консерваторів. Як свідчать записи у “музейному дневнику”, для всіх залишалася тільки самовіддана робота зі збереження нагромаджених скарбів. Після другої світової війни, в 50-ті роки минулого століття, відбулася велика “чистка” музею від шкідливого для радянських людей мистецтва. Всі твори давнього мистецтва було перевезено до закритого в цей час Вірменського монастиря, а твори митців-українців початок першої половини ХХ ст. було розграбовано, спалено, розтрито. Була заплачена велика ціна за розвиток творчості не за законами соцреалізму. Серед знищених, пропалих безвісті були праці О. Архипенка, М. Бойчука, С. Гординського, М. Соценка, П. Холодного та багатьох інших.

В післявоєнний час, а йдеться про Другу світову війну, пройшло багато змін. Було змінено назви музеїв та збірок, які розформували і передали різним інституціям; створювалися нові форми роботи музеїв, де не стало вже місця для активної музейної роботи старим кадрам. “Недалекими” новоспеченими музейниками навіть було поширено гасло про те, що передове радянське мистецтво не потребує консервації і реставрації. Зрозуміло, що такі тенденції не сприяли дальшому розвитку консерваційно-реставраційної справи. В цей час велика збірка ікон, різьби, царських воріт, хоругв, підсвічників, скульптури із Національного музею знаходилися в приміщенні Вірменської церкви Успіння Богородиці, звільнивши місце для “нового” мистецтва. На багато років одне з найцінніших зібрань духовної та матеріальної культури було ізольоване від активного вивчення і планомірної роботи з його збереження. В штаті музею, як і в інших музеях Львова, в ці часи було передбачено посаду лише одного реставратора. Такий стан тривав аж до кінця 70-х років минулого століття, коли справа консервації та реставрації знову почала поволі відроджуватися у тих формах роботи, які мала львівська школа реставрації.

Так виникли міжобласні реставраційні майстерні (МОМ), які в основному займалися питаннями реставрації архітектурної спадщини, але в силу обставин були змушені звертати увагу і на реставрацію ікон та станкового малярства. Пізніше ці майстерні переросли у інститут “Укрзахідпроектреставрація”.



Художник-реставратор Надія Скрентович під час науково-реставраційної ради Львівського філіалу ННДРЦ України, 1980-ті рр.



Святослав Гординський і Мирослав Откович обговорюють матеріали з реставрації ікони Богородиці-Одигітриї XIII ст., із села Дорогобуж, 1993 р.

Під керівництвом Володимира Овсійчука щораз більшу та значиму роботу проводили реставратори Львівської картинної галереї. В колишньому Національному музеї, а після війни в Львівському державному музеї українського образотворчого мистецтва, працював реставратором Петро Лінинський – великий ентузіаст колекціонерства. Після його звільнення до музею на посаду художника-реставратора приходить Мирослав Откович, покинувши роботу на одному із престижних львівських підприємств. В цей же час в картинну галерею приходить для роботи реставратором Володимир Мокрій. Ці роки характерні черговим потягом молодих випускників художніх навчальних закладів до співпраці з музеями. До міжобласних майстерень після закінчення навчання в інституті влаштовуються Ярослав Мовчан, Степан Труш, до колишнього національного – Павло Петрушак, в картинну галерею – Лілія Волкова, Лариса Разінкова та багато інших молодих працівників. У Львівському музеї образотворчого мисте-



Відомий мистецтвознавець і художник Святослав Гординський біля Вірменської церкви, 1993 р.



В гостях у працівників філіалу відомий український мистецтвознавець і художник Святослав Гординський, 1993 р.



Засідання науково-методичної ради за участю: Дмитра Кривача, Віктора Мельника, Наталії Сліпченко, Володимира Вуйцика, Віри Свенціцької, 1980-ті рр.

цтва заново організовується майстерня з реставрації творів іконопису, олійного живопису, а також створюється майстерня реставрації паперу та графіки, в якій починає працювати Вадим Волков. Робиться спроба заново відродити дух консерваційно-реставраційної справи, який був затрачений внаслідок нових суспільно-політичних відносин у післявоєнній Україні. Потрібно було докласти багато зусиль, аби справа консервації та реставрації знову стала предметом ширшого зацікавлення серед інтелігенції. Першими успіхами було розширення штатів реставраторів у музеях, відновлення їхнього статусу та налагодження контактів із колегами Росії, Білорусії, Польщі, Литви, Латвії. На цей час припадає такий же “ренесанс” і у їхніх реставраційних організаціях. Львівські реставратори почали брати участь в конференціях в Москві, Ленінграді, Вільнюсі. В Україні вся справа з реставрації музейних колекцій була зосереджена в Державних науково-дослідних реставраційних майстернях Міністерства куль-



Колектив Львівського філіалу Національного науково-дослідного реставраційного центру України. Верхній ряд (з ліва на право Володимир Кунтий, Федір Судук, Борис Іванів, Оксана Садова, Остап Сойка, Зоряна Откович, Володимир Кутянський). Нижній ряд: Надія Іванів, Галина Климчук, Мирослав Откович, Надія Скрентович, Лідія Янів. Світлина 1980-х рр.



Директор Львівського філіалу ННДРЦ України Мирослав Откович та ректор Варшавської академії мистецтв Войцек Курпнік, один із найвідоміших європейських реставраторів.



Художник-реставратор Федір Судук за роботою.

тури. В кінці 70-х, на поч. 80-х років посилилися контакти із Всесоюзним науково-дослідним інститутом реставрації в Москві, який був головною інституцією в державі з вироблення нових методик та пошуку нових технологій, нових матеріалів. Проте всі реставраційні заклади тодішніх союзних республік йшли у фарватері Москви і вся інформація, яка формувалась там пізніше, надходила на периферію. Таким чином, було сформовано вертикаль, яка все-таки зіграла свою позитивну роль, і до кінця існування тодішньої держави справа реставрації творів мистецтва могла конкурувати з європейськими лідерами. Однак, через деякий час, ми відчували хибність такої ситуації через те, що вся науково-дослідна діяльність була зосереджена в центрі, а ми були виконавцями практичних робіт і апробаторами нових методів. Столичні фахівці мали можливість їздити в закордонні реставраційні центри, ознайомлюватися з їхньою роботою, технологіями, новими матеріалами, а вже потім ми могли використовувати цей досвід через посередників. Незважаючи на непрямі контакти, ми все ж таки змогли налагодити в Україні належний рівень реставраційних робіт.

В 70-х роках минулого століття щораз більше ставало зрозумілим, що тільки зусиллями музейних реставраторів вже не вдасться забезпечити високий рівень консерваційно-реставраційних робіт та охопити профілактичною роботою нові музейні експозиції, які створювалися в Івано-Франківську, Луцьку, Тернополі, Дрогобичі та в інших містах України. Потрібно було створювати таку установу, яка могла б акумулювати найкращий досвід та методи практичної і організаційної роботи. Ця установа мала б підняти справу вивчення, реставрації та зберігання пам'яток мистецтва на інший рівень, орієнтуючись на кращі світові реставраційні центри.

На початку 80-х років ідея створення нових установ була зматеріалізована постановою тодішнього ЦК партії та Кабінету міністрів СРСР у вигляді трьох філіалів, а саме у Львові, Одесі та Харкові. Цю постанову, за існуючою тоді субординацією, було продубльовано в Києві, і вже у грудні 1983 р. у Львові розпочалася робота Львівського філіалу Державних науково-дослідних реставраційних майстерень Міністерства культури України. Цю роботу Міністерство культури довірило мені, бо на той час я вже володів певним професійним та організаторським досвідом.

Почалися дні, на перший погляд, майже безперспективної роботи. Не було приміщень, обладнання та найнеобхідніших речей. Було хіба що велике бажання створити організацію нового типу, бо називалися ми тоді науково-дослідними майстернями Міністерства культури України. На перших порах філіал притулювся у будівлі колишнього Вірменського монастиря в



Працівники Львівського філіалу ННДРЦ України. Верхній ряд (зліва направо): Володимир Кунтий, Зоряна Откович, Остап Сойка, Федір Судук. Нижній ряд: Борис Іванів, Юрій Бойко, Лідія Янів, Оксана Садова. Світлина 1980-х рр.



Художники-реставратори Наталія Пажун та Лілія Кліванець.

одній кімнаті, де за меблі правили ящики з-під скипидару. За короткий час вдалося збільшити площу до чотирьох кімнат і виконати власними зусиллями деякі ремонтні роботи. Найперше нам треба було створити концепцію нової установи і вмонтувати її діяльність у вже сформовані музейні відносини. Йшлося про те, аби нова установа не була ще однією майстернею, які були в музеях. На превеликий жаль на цьому етапі ми не відчували великої прихильності від колег-музейників. Нашим найважливішим завданням було впровадження нових технологій та методів роботи, пошук власних технологій, які дозволили б працювати над реставрацією найбільш цінних та унікальних мистецьких творів. За короткий час ми змогли обладнати кімнати для роботи художників-реставраторів, кімнату для фондів, службове приміщення. Деяке обладнання передали нам із головної організації, що у Києві, дещо ми придбали самі, що дозволило нам вже у квітні 1984 р. провести першу науково-реставраційну Раду. На Раді було задекларовано наші наміри, які були схвально сприйняті її членами, а це були Павло Жолтовський, Віра Свенціцька, Інна Дорофієнко, Борис Возницький, Ігор Кудин, Володимир Вуйцик, Василь Откович, Анатолій Ромейко, Петро Зозуляк, Микола Якібчук. Суть наших намірів полягала у планомірному вивченні стану зберігання мистецьких творів у фондах музеїв Західного регіону України, планування першочерговості профілактичних та консерваційних заходів, відбір найбільш зруйнованих і цінних експонатів для роботи у філіалі, впровадження нових прогресивних матеріалів та методів роботи, глибоке вивчення матеріальної структури біологами, біохіміками та хіміками матеріалів, з яких виготовлені експонати, нові форми документування роботи. Та найбільш значимим явищем у початках нашої присутності в регіоні були наші стосунки із музеями Західної України. Така співпраця дала добрі результати. За декілька років ми змогли провести реставрацію великої групи творів ікономалювання для Івано-Франківського художнього музею, що дало можливість відкрити там одну з кращих експозицій. З поїздки до Рівненського краєзнавчого музею було привезено десятки ікон, серед яких виявлено шедеври українського національного мистецтва. Це насамперед ікона “Богородиця Одигітрія” XIII ст. з села Дорогобуж, “Христос-Учитель”, “Покрова Богородиці” XV ст. із села Річиця, “Царські ворота” із села Клесів та інші.

Це була не просто робота над їх консервацією та реставрацією, а глибоке вивчення матеріальної структури, і найважливіше це те, що мистецтвознавчі дослідження дали початок великій темі “Волинська школа іконопису”. Ця тема спровокувала низку наукових конференцій, які стали традиційними і дали ряд фундаментальних досліджень, що докорінно змінили уяву



Художник-реставратор Ярослав Мовчан в колі студентів відділу реставрації Львівського державного коледжу ужитково-декоративного мистецтва ім. І. Труша, які реставрували Прилбицький іконостас, 1996 р.



Співробітники філіалу Богдан Мисюга та Євген Манько.

мистецтвознавців про мистецтво ікономалювання на Волинських землях. Реставрація ікони “Богородиця Одигітрія” XIII ст. з села Дорогобуж стала однією з найбільших за обсягом робіт. Накопичений матеріал використано для монографічної публікації “Богородиця Дороговаказиця”, авторами якої є наші співробітники Зоряна Лильо-Откович та Тарас Откович. Роботою над реставрацією групи ікон із Рівненського краєзнавчого музею фахівці філіалу утвердили себе як установа, яка може виконувати надскладні завдання з консервації та порятунку мистецьких шедеврів. На сьогодні важко уявити собі історію давнього українського мистецтва ікономалювання без найдавніших ікон, врятованих реставраторами філіалу для музеїв Львова, Рівного, Острога, Луцька, Івано-Франківська, Дрогобича. Активною та плідною є співпраця Львівського філіалу з музеями інших регіонів України, насамперед це музеї в Одесі, Луганську та Донецьку, для яких було відреставровано ряд ікон та полотен західноєвропейських майстрів XVII–XIX ст.



В гостях у працівників філіалу посол США в Україні Вільям Міллер.



Засідання науково-методичної ради філіалу, 1998 р.



Директор Львівського філіалу ННДРЦ України Мирослав Откович, директор Національного музею у Львові Василь Откович та працівниця музею Ангеліна Забитівська ознайомлюють Кардинала Пола Пупфара з реставрацією Богородчанського іконостаса, 2000 р.

Окремим періодом в роботі філіалу є співпраця з Івано-Франківським художнім музеєм, яка триває вже 25 років. Першим нашим замовником на виконання реставраційних робіт був саме цей музей. Тодішній директор музею Микола Якібчук разом з нашими співробітниками зреалізував велику програму практичних робіт, які стали основою сучасної експозиції музею. Сотні врятованих ікон XVII–XIX ст. суттєво доповнили наш досвід у пізнанні світу ікономалювання цього періоду в історії національного мистецтва. Зараз ця співпраця продовжується з новим директором цього музею Михайлом Дейнегою. Але найбільшим нашим партнером за останні десять років став Національний музей у Львові імені А. Шептицького. Складна і непроста доля цього музею в історичному процесі розвитку української культури. Протягом останніх 35-ти років і моє життя тісно пов'язане із музеєм, в якому я починав свою діяльність як реставратор, а в 2001–2003 рр. працював директором цієї установи. Мені разом із співробітниками філіалу пощастило зреалізувати два великих проекти, які мріяли здійснити



Художники-реставратори за роботою над Богородчанським іконостасом, 1998 р.



Художник-реставратор Богдан Мисюга за дослідженням ікон із Богородчанського іконостаса, 1998 р.



*Візит Хілларі Клінтон та Людмили Кучми до Національного музею у Львові.
Презентація реставрації Богородчанського іконостаса, 1997 р.*

багато наших попередників. Це реставрація іконостаса із церкви Воздвиження Чесного Хреста із монастиря Скит Манявський, який з часом прибрав назву Богородчанський іконостас за місцем його останнього перебування, та перемістити фонди давнього мистецтва із приміщення Вірменської церкви у нові приміщення.

Для працівників філіалу виконання таких великих за об'ємом та трудозатратами робіт було серйозним випробуванням. Період виконання цих проектів супроводжувався великою увагою до нашої роботи громадськості та преси. Давалися неоднозначні оцінки, інколи суперечливі і навіть недоброзичливі. Особливо дошкуляли мені, як керівнику робіт. Ми все це розуміли і ставилися до таких оцінок спокійно, адже ми робили роботу, на яку громадськість чекала десятки років, і яка мала надзвичайну вагу для національної культури в майбутньому. Варто сказати ще про те, що переміщення великої групи ікон в нові приміщення – це завжди складна технологічна проблема і подеколи важко зрозуміти нефахівцям логічність дій виконавців.



Співробітники філіалу Олег Колодій, Наталія Шило, Мирослава Білецька, Марія Шпаківська, Галина Климчук під час реставрації стінопису в церкві Св. Миколая в Золочеві, 1999 р.



Художник-реставратор Оксана Войтович за реставрацією над частиною Богородчанського іконостаса, 2005 р.



Співробітники філіалу: стоять – Олена Козак, Мирослава Друль, Марія Шпаківська, Тарас Откович, Лідія Сойка, Євген Манько, Мирослава Якимович, Галина Осьмак, Оксана Ноцик, Наталія Білостоцька, Оксана Садова, Наталія Косик, Ольга Канарська, Мирослава Білецька; сидять – Володимир Мокрій, Галина Климчук, Мирослав Откович, 2000 р.

Можна було спостерігати різну поведінку людей в ці дні. Хтось робив собі піар-компанію на цій темі як захисник національної культури, інших дратувало те, що десь зачіпалися їхні інтереси до освоєння території навколо Вірменської церкви, а ще інші просто вважали, що це мали би бути роботи якихось незвичних масштабів, а не просто перемістити ікони та інші експонати з одного приміщення в інше. Але потрібно пам'ятати, що передувало початку робіт.

Директор музею Василь Откович в ті роки енергійно впроваджував нові форми роботи в музейництві. Ефективно працювала вчена Рада музею, що давало можливість активної співпраці музею з іншими науковими інституціями та громадськістю. Для вирішення проблеми порятунку фондів творів давнього мистецтва, які розміщувалися у Вірменській церкві, було створено Наглядову раду. Адміністрація музею тісно співпрацювала з працівниками філіалу в період вироблення програми переносу. До роботи запрошувалися кращі знавці в галузі технологій ікономалювання та методів фондового збереження таких експонатів. Окрім наших



Художник-реставратор Анастасія Козак за реставрацією ікони із Богородчанського іконостаса, 2005 р.



Художник-реставратор Наталія Білостоцька за реставрацією частини Богородчанського іконостаса, 2005 р.



Художник-реставратор Мирослава Білецька за реставрацією частини Богородчанського іконостаса, 2004 р.



Художник-реставратор Євген Манько за реставрацією частини Богородчанського іконостаса, 2005 р.

львів'ян, а це Володимир Вуйчик, Дмитро Крвавич, Володимир Овсійчук, Микола Батіг, Борис Возницький, Василь Откович, Мирослав Откович, Ярослав Мовчан, Володимир Мокрій, були запрошені Людмила Міляєва, Іван Головатюк із Києва та один із найвідоміших фахівців у цій галузі в Європі – Войцех Курпik із Варшави. Внаслідок численних зустрічей і дискусій врешті-решт було прийнято програму переміщення фондів іконопису, дерев'яної поліхромованої скульптури та різби. Цю багаторічну роботу ми виконали спільно з працівниками Національного музею у Львові. Таким чином завершилася тривала історія однієї із найбільших збірок давнього мистецтва, яка тривожила громадськість Львова та й усієї України протягом другої половини ХХ ст.

З початком роботи філіалу, а тепер це Львівський філіал Національного науково-дослідного реставраційного центру України, основним завданням, окрім професійної діяльності – було формування колективу професіоналів та однодумців, для яких реставрація



Презентація альбома-каталога “Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста з монастиря Скит Манявський”. Промова мистецтвознавця Василя Отковича (ліворуч). Старійшини Львівського мистецтвознавства: Микола Батіг, Володимир Овсійчук, Борис Возницький, та співзасновники “Мистецького фонду імені Короля Данила” Мирослав Откович, Степан Кубів та Володимир Турецький, 2006 р.



Художники-реставратори Анастасія Козак та Олександра Гливка за реставрацією частин Богородчанського іконостаса, 2004 р.



Художник-реставратор Всеволод Томашевський за реставрацією Богородчанського іконостаса, 2004 р.

творів давнього мистецтва стала справою їхнього життя. З перших днів на роботу у філіал із Національного музею переходить Галина Климчук, яка працювала у відділі давнього мистецтва. Згодом приходять Надія Скрентович та Ніна Присяжна. До роботи у філіалі вони працювали у міжобласних реставраційних майстернях, а потім в інституті “Укрзахідпроектреставрація” і мали значний досвід роботи. Трохи пізніше починають працювати Лідія Сойка, Людмила Павлишин та Зоряна Откович. Це були перші науковці та реставратори, які зуміли за короткий час організувати роботу так, аби задекларовані завдання виконувалися. Саме цією невеликою командою, до якої приєдналися ще художники-реставратори Борис Іванів, Федір Судук та лаборант Володимир Кунтий, вдалося виконати перші масштабні роботи з реставрації творів іконопису.

Працівники філіалу постійно контактували із професіоналами подібних до нашої установ. Вже у 1984 р. відбулася моя поїздка та Галини Климчук до Вільнюса, де ми змогли



Колектив Львівського філіалу ННДРЦ України, а також працівники центральної організації в Києві на чолі з генеральним директором Світланною Стрельніковою після завершення презентації альбома-каталога “Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста з монастиря Скит Манявський”, 2006 р.



Засідання науково-реставраційної ради Львівського філіалу ННДРЦ України, 2007 р.

вивчити організаційний досвід литовських колег. В наступному році до Талліна виїжджали Зоряна Откович та Лідія Сойка для ознайомлення з практичною роботою естонських реставраторів.

Наші працівники брали участь у всіх великих заходах (конференціях, виставках, стажуваннях), які проводилися у Москві Всесоюзним науково-дослідним інститутом реставрації; конференціях та виставках, які проводила наша головна установа у Києві. У 1988 р., до п'ятиріччя діяльності Львівського філіалу, ми організували виставку виконаних робіт та науково-практичну конференцію. З того часу нами організовано шість великих виставок, на яких фахівці філіалу звітували перед громадськістю за виконану роботу. Серед них були дві знакові виставки, насамперед – це виставка одного шедевру, в 1991 р., після завершення реставрації ікони XIII ст. “Богородиця Одигітрія” із Дорогобужа на Рівненщині. Під час роботи виставки, яку відвідали десятки тисяч львів'ян та гостей Львова, було проведено Міжнародну конференцію “Богородиця в духовному житті українського народу”, в якій взяли участь Ромуальд Біскупський (Польща), Василь Пуцко (Росія), Януш Смаза (Польща); українські вчені: Людмила Міляєва, Віра Свенціцька, Григорій Логвин, Василь Откович, Ігор Мицько та багато інших. У 1992 р. цю ж виставку ми представили у Києві під час роботи Першого світового конгресу українців. Цим проектом ми показали високий рівень реставраційної науки та практики в Україні і Львівської школи зокрема.

Маючи в доробку філіалу значну кількість врятованих творів мистецтва, я все частіше почав роздумувати над тим, хто буде надалі реалізовувати завдання, які виникають із задекларованих нами намірів. Потрібна була школа із системною освітою замість реставраторів-практиків. Це уявлялося як передача досвідченими реставраторами своїх знань молодому поколінню, що було можливим тільки в умовах навчального закладу. Порадившись в колі однодумців з цього питання, а саме: ректором Академії мистецтв Емануїлом Миськом, директором училища ужитково – декоративного мистецтва ім. І. Труша Богданом Коцаєм, директором Національного музею у Львові Василем Отковичем та генеральним директором Національного науково – дослідного реставраційного центру України Іваном Головатюком, ми вирішили відкрити відділ реставрації творів живопису та поліхромної скульптури в Львівському державному училищі декоративного і ужиткового мистецтва ім. І. Труша. З філіалу на роботу туди перейшов один із ведучих наших реставраторів Борис Іванів, з яким ми разом напрацювали перший навчальний план і вже пізніше достосували його до навчальних планів училища.



Засідання науково-реставраційної ради Львівського філіалу ННДРЦ України, 2007 р.

У 1992 р. цей відділ урочисто було відкрито саме в стінах нашого філіалу, який став основною навчальною базою для майбутніх фахівців. Через три роки започатковано кафедру реставрації в Академії мистецтв, яку очолив Юрій Островський. Таким чином, тандем чотирьох установ привів до започаткування у Львові системної освіти в галузі вивчення, реставрації та збереження творів українського національного мистецтва. На сьогодні випускниками Державного коледжу декоративного і ужиткового мистецтва ім. І. Труша (таку назву він отримав в роки Незалежності) та Львівської Національної академії мистецтв укомплектовано склад співробітників нашої установи, а також інших музеїв та реставраційних організацій у Львові та Західному регіоні України. Це молоді люди з ґрунтовними знаннями історії мистецтва та інших дисциплін, які вони вивчали в навчальних закладах, а насамперед – це фахівці із практичної роботи над порятунком творів мистецтва. Адже наші навчальні плани збудовані так, що вже на початку вивчення професії студенти мають можливість працювати безпосередньо разом із досвідченими художниками-реставраторами над творами мистецтва, що виховує в них високу відповідальність та любов до своєї професії. З приходом нового директора коледжу, а ним став Василь Откович, кандидат мистецтвознавчих наук, доцент, лауреат Національної премії України ім. Тараса Шевченка, заслужений діяч мистецтв України, продовжилася модернізація навчальної бази відділу, а також корекція навчальних планів до нових вимог часу.

Створенням школи реставрації в Західному регіоні України ми виконали свою основну місію на майбутнє (яку задекларували ще при створенні філіалу), що передбачала підготовку фахівців для всебічного техніко-технологічного та мистецтвознавчого вивчення творів мистецтва, їх реставрації та організації, правильного зберігання. Сьогодні можемо впевнено говорити, що гостроту проблеми, яка стояла впродовж минулого століття в музейництві, а йшлося про переведення роботи з порятунку творів мистецтва в плановану щоденну роботу, вдалося нейтралізувати.

Фахівцями філіалу, разом із студентами коледжу, проведено ґрунтовну реставрацію іконостаса із родинного села Митрополита Андрея Шептицького (зберігається у Національному музеї у Львові); врятовано цілий ряд творів іконопису для музеїв Львова, Івано-Франківська, Дрогобича, Луцька. Але найважливішим є те, що випускникам, які прийшли працювати до нашої установи, судилося працювати над завершенням великого проекту – реставрації іконостаса із церкви Воздвиження Чесного Хреста монастиря Скит Манявський (більш відомий широкому загалу як Богородчанський іконостас).



Співробітники філіалу: Анастасія Козак, Тарас Откович, Олена Козак, Олександра Гливка, Мирослав Откович, Мирослава Білецька-Зварич, Галина Осьмак, Оксана Митровцій, Мирослава Площанська, 2006 р.



Єпископ греко-католицької церкви Йосиф Мілян біля мозаїки з зображенням Оранти в Софії Київській, 2008 р.

Завдяки новим можливостям, які ми отримали в кадровому напрямку, можемо говорити про те, що наша реставрація, як галузь культури, має підстави конкурувати з іншими регіонами України, а також країнами зарубіжжя. Структурно Львівський філіал Національного науково-дослідного реставраційного центру України має два відділи: відділ наукових досліджень та відділ науково-дослідної реставрації, а також службу забезпечення діяльності філіалу та адміністрацію, яка керує і організовує роботу та планує перспективи на майбутнє.

Відділ наукових досліджень проводить роботу з обстеження та вивчення творів мистецтва, які надходять на реставрацію. Насамперед, це візуальні обстеження і фотофіксація стану експонату на час надходження. Після перших дореставраційних робіт розпочинається робота з біологічного вивчення стану матеріальної структури експонату, його вологовміст, ступінь зараження деструкторами. Вивчаються фізичні властивості матеріалів, їх міцність



Львівські реставратори за роботою над реставрацією іконостаса роботи Юрія Новосельського в Кракові (церква Воздвиження Чесного Хреста), 2006 р.



Іконостас роботи Юрія Новосельського після реставрації.



Учасники досліджень мозаїк в соборі Святої Софії: Зеновій Ясницький, Віталій Інденко, Федір Інденко, Мирослав Откович, телеведуча Леся Сакада-Островська, Тарас Откович і Анатолій Остапчук, 2008 р.



Мирослав Откович за роботою над дослідженням мозаїк собору Святої Софії в Києві 2007 – 2008 рр.

та стан адгезивності ґрунтів, лінійні розширення від змін температурно-вологісного режиму під час зберігання, стан захисних покриттів чи перемалювань оригінального живопису. Одночасно проводиться мистецтвознавче вивчення школи, авторства, часу створення, мистецьких особливостей. Маючи повну картину початкових досліджень, члени науково-реставраційної Ради обговорюють і затверджують запропоновану програму на реставрацію та графік виконання робіт, які супроводжуються продовженням роботи над твором біологом, біохіміком та хіміком. Ведеться поетапна фотофіксація виконання роботи. Такий супровід роботи художників-реставраторів працівниками відділу наукових досліджень дає можливість звести до мінімуму прийняття хибних рішень і помилок, вчасно обговорити питання, які виникають в процесі виконання робіт і через науково-реставраційну Раду вносити зміни до програми.



Реставрація іконостаса в церкві Святої Трійці в м. Жовкві, 2005–2006 рр.



Презентація альбома “Богородиця Одигітрія” в Рівненському Європейському гуманітарному університеті. Директор Львівського філіалу ННДРЦ України Мирослав Откович, голова Рівненської обласної ради Олександр Деминчук, 2008 р.



Презентація альбома “Богородиця Одигітрія”. Виступ Василя Отковича – лауреата державної премії імені Т. Г. Шевченка, 2008 р.

Нам вдалося побудувати роботу так, щоб працівники двох відділів працювали разом над твором мистецтва в режимі реального часу, а не виконанням досліджень тоді, коли вони не мають практичного застосування в роботі.

Відділ наукових досліджень очолює Тарас Откович, який окрім адміністративних завдань організовує дослідницьку та видавничу діяльність у філіалі. Ним вперше у реставраційній практиці було застосовано цифрові технології фіксації стану експонатів та перебігу консерваційно-реставраційних робіт. Це дало можливість економії значних коштів, які йшли на фотофіксацію і яких постійно не вистачало, а найважливіше – вдалося суттєво зменшити трудозатрати при виконанні роботи, а також перейти на збір інформації та зберігання її на комп'ютерних дисках і відтворенні всіх видів документації в електронному паспорті. Це дало можливість легко отримати



Реставратори філіалу Олександра Глибка та Оксана Митровіч за реконструкцією медальйонів для срібних Царських воріт собору Святої Софії в Києві, 2008 р.



Процес укріплення та дезинсекції дерев'яних стін церкви Зішестя Святого Духа (1598) в Рогатині, 2007–2008 рр.

мувати будь-яку інформацію про експонат, який є в роботі чи був відреставрований і переданий власнику. Працівниками відділу на сьогодні підготовлено до видання десятий номер журналу “Інформаційний Бюлетень”, який видається регулярно і містить всі найновіші матеріали з питань консервації, реставрації та досліджень не тільки у нашому філіалі, а й у інших музейних установах. Радо друкуються у нас і зарубіжні автори. Було опубліковано великий матеріал про святкування 55-річного ювілею Національного українського музею в Чикаго (США), в якому брали участь і наші працівники. Цілий ряд цікавих матеріалів опублікував відомий польський дослідник творів ікономалярства Ярослав Гемза з міста Ланцут.

Але найбільшим успіхом стало видання повноколірного великоформатного альбому-каталогу реставрації іконостаса із церкви Воздвиження Чесного Хреста із Скиту Манявського. На XVIII міжнародному форумі книговидавців у Львові 2005 р. альбом-каталог був



Виїздне засідання науково-методичної ради Львівського філіалу ННДРЦ України та реставраційної ради Івано-Франківського художнього музею за участю керівників Івано-Франківської області, 2008 р.



Заступник директора з науково-дослідної роботи Галина Осьмак за роботою над біологічними дослідженнями.



Робота в польових умовах. Іконостас з церкви села Чесники, Рогатинського району Івано-Франківської області, 2007 р.



Фрагменти зруйнованого іконостасу церкви з села Чесники, Рогатинського району Івано-Франківської області.

нагороджений Першою премією у форматі мистецьких альбомів, а у 2006 р. авторів видання – Тараса та Мирослава Отковичів було номіновано на отримання Національної премії України імені Тараса Шевченка. На жаль, виявилося, що врятування шедевр іконопису XVII–XVIII ст. авторства геніального Йова Кондзелевича не вписується у регламентовані умови присудження премії. У 2007 р. обидва автори отримали престижну Народну премію імені Тараса Шевченка, яка присуджується як альтернатива офіційній нагороді за результатами відкритого народного голосування.

У філіалі розпочато серію альбомів “публікації одного шедевр”. Вже видано альбом “Страсті Христові” (однойменна ікона XVII ст. із музею “Дрогобиччина”) та альбом “Богородиця Одигітрія” за матеріалами наукових досліджень та реставрації шедевр ікономалювання XIII ст. з церкви села Дорогобуж на Рівненщині (Рівненський обласний краєзнавчий музей). Автор альбому – мистецтвознавець Зоряна Откович. Також опубліковано альбом “Реставрація Срібних Царських воріт із собору Святої Софії у Києві”, автором текстів до якого є директор філіалу Мирослав Откович.

На основі матеріалів, зібраних в процесі реставраційних та наукових досліджень, ми формуємо зміст нашого інформаційного бюлетеня, який, окрім цього, вміщує багато інформації як про пам’ятки мистецтва, що знаходяться в реставрації, так і про інші мистецькі події. Започаткування такого видання було вкрай необхідним, адже в Україні немає більше жодного часопису з питань реставрації, який би виходив регулярно. Наше видання хоч частково заповнює інформаційний простір держави про важливу галузь культури. Виходячи із наших статутних завдань, а це консервація та реставрація найбільш значимих для культури України об’єктів та пошук і впровадження в практичну роботу нових технологій, працівники відділу наукових досліджень доволі успішно виконують ці завдання. Оленою Козак, біохіміком філіалу, було розроблено і впроваджено в практику роботи реставраторів ряд нових матеріалів та методик. Насамперед – це розкриття малярських творів від пізніших перемалювань, і, особливо, робота зі звільнення їх від застарілих профілактичних заклеюк. Відомо, що ікони чи інші речі часто при перевезенні заклеюють профілактичним цигарковим папером на малопроблемних клеях, щоб забезпечити їх від обсіпання ґрунту. Та часто буває так, що профілактичні заходи виконані навіть газетою, яку забувають зняти, чи не знають, що це треба зробити негайно по закінченні транспортування. З часом це веде до великих руйнувань і серйозних втрат, а реставратори отримують до роботи складний об’єкт, над яким важко працювати. Нас завжди



Художник-реставратор Мирослава Білецька над реставрацією ікони з іконостаса (XVII–XVIII) села Гумнисько, 2008 р.



Художник-реставратор Андрій Ситніков над реставрацією ікони з іконостаса (XVII–XVIII) села Гумнисько, 2008 р.

хвилювало таке становище і нарешті ця проблема була вирішена нашими фахівцями. Ми відмовились від традиційних методів механічної обробки старих профзаклеюк, натомість застосували біохімічні методи, які майже без втрат дозволяють розкрити оригінальний живопис.

Ще однією розробкою в реставрації стало зміцнення деструктивної деревини основи ікон та поліхромованої скульптури. До застосування наших методик деревину зміцнювали за допомогою таких синтетичних полімерів як співполімер бутілметацетату та ксилолу, поліуретанові, епоксидні і поліефірні смоли та ще деякі речовини, які в переважній своїй більшості не дають очікуваного ефекту, а крім того, є шкідливими для реставратора й оточуючого середовища. Обробка ними нівелювала всі хімічні і фізичні властивості деревини та перетворювала її в доповнюючий компонент новоутвореної синтетичної сполуки. Такий перехід деревини в стан аморфної сполуки, яка перестає реагувати на температурно-вологісні зміни, загрожує руйнуванням верхніх шарів ґрунтів та фарбового шару, які продовжують реагувати на ці зміни. Метод, запропонований нашими науковцями, кардинально відрізняється від описаного і базується на нових наукових підходах. Це, в першу чергу, заміна методу, що полягає в насиченні деструктованої деревини синтетичними смолами на її регенерацію на молекулярному рівні та часткове відновлення фізичних параметрів.

Деревина не змінює ваги, кольору і адекватно реагує на зміни температури і вологи, тобто вільно, разом з верхнім шаром ґрунту та фарби, працює на лінійні розширення та зміни об'єму. Розроблені методи дозволили вирішити декілька найважливіших проблем в практичній консервації та реставрації. Однією з найбільш позитивних особливостей є їх безпека для пам'яток мистецтва та виконавців робіт.

Біолог філіалу Осьмак Галина, заступник директора з наукової роботи, активізувала пошук нових та модернізацію вже відомих методів боротьби з біодеструкторами, які руйнують структуру матеріалів, що приводить до їх знищення. Зокрема проведено ряд експериментальних випробувань прополісу, давно відомого в народній практиці антисептика, і результати яких було використано при реставрації іконостаса із Скиту Манявського. Із небуття повернено багато методів, які широко використовувалися у минулому в народних промислах і побуті для захисту предметів матеріальної культури від дії біодеструкторів. Всі вони базувалися на використанні витяжок із рослин із сильнодіючими антисептичними властивостями, а також як результат прямої дії за рахунок застосування їх як засобу до перекладання вовняних тканин чи розвішування сніпками в побутових приміщеннях.



Художники-реставратори Євген Манько та Марія Берко за реставрацією ікон іконостаса села Гумнисько (XVII–XVIII), 2008 р.

Орієнтація на давні методи захисту від дії таких відомих шкідників як жук-деревогриз, міцеліальні гриби, різновиди молі та їх сучасна інтерпретація, є перспективними в застосуванні при консервації та зберіганні творів мистецтва. Вони не поступаються своїми антисептичними властивостями перед синтезованими хімічними сполуками і, подекуди, мають більш пролонговану дію.

Нові розробки наших науковців мають велике практичне значення для роботи виконавців реставраційної роботи. Насамперед, вони можуть працювати без громіздких систем вентиляції повітря у виробничих приміщеннях і обходитися загальноприйнятими засобами. Застосовувані матеріали не токсичні, не мають залишкової дії, що дуже важливо для майбутнього збереження мистецького твору, а також не мають негативного впливу на навколишнє середовище. Методи роботи з новими матеріалами є легкодоступними, але вимагають від виконавців робіт додаткових знань з біохімії, біології, хімії та фізики. Маємо всі підстави вва-



Художник-реставратор Оксана Митровіч над реставрацією ікони іконостаса села Гумнисько (XVII–XVIII), 2008 р.



Художник-реставратор Олександра Глівка за реставрацією ікони "Спас Нефукотворний" (XVI), 2008 р.



Художники-реставратори Оксана Войтович та Олег Глібовецький за реставрацією ікон іконостаса села Гумнисько (XVII–XVIII), 2008 р.

жати, що наші дослідження та впровадження їх результатів у практичну роботу мають велику перспективу на майбутнє.

Відділ науково-дослідної реставрації (керівник Мирослава Білецька) виконує весь великий обсяг практичної роботи по консервації та реставрації творів мистецтва. Художники-реставратори, які працюють у відділі, є тими працівниками, на яких працює весь колектив філіалу, забезпечуючи їх науково-дослідною роботою, фотофізичними дослідженнями, матеріалами для роботи та створенням належних умов праці. Натомість, вони є кінцевою ланкою в технологічному ланцюжку, який увінчує роботу нашого колективу. За час роботи філіалу художники-реставратори врятували сотні пам'яток мистецтва, повернули із небуття десятки шедеврів, без яких зараз немислимо собі уявити історію національної культури. В багатьох музеях Західного регіону України ви знайдете твори мистецтва, які реставрували наші реставратори, а в деяких цілі розділи, створені музейниками після повернення експонатів з реставрації.



Під час стажування групи співробітників Львівського філіалу ННДРЦ України в Польщі (Сандомир), 2008 р.



Під час стажування в групи співробітників Львівського філіалу ННДРЦ України в Польщі (Варшава), 2008 р.



Під час стажування групи співробітників Львівського філіалу ННДРЦ України в Польщі. Каплиця Святої Трійці в замку м. Любліна, 2008 р.

Вже з перших днів практичної роботи над реставрацією творів мистецтва працівниками нашого філіалу задекларовано високі стандарти роботи: всебічне вивчення експонату та підготовка програми на реставрацію, прискіпливе документування процесів роботи і найважливіше – дотримування процесів роботи і технологічної дисципліни. Реставратори відділу, за час роботи у філіалі, пройшли велику і відповідальну школу практичної роботи над значними об'єктами іконопису та скульптури і зараз працюють над реставрацією іконостаса із церкви села Гумнісько, в якій священником був Маркіян Шашкевич, постать якого в українській цивілізації XVIII ст. є однією із визначальних для духовного життя народу. Іконостас, після завершення роботи над ним, буде встановлено в церкві Святого Духа, яка також відбудовується після руйнувань часів Другої світової війни.

Робота у відділі разом із адміністрацією планується так, що завжди на столах у художників-реставраторів перебувають великі об'єкти і окремі експонати із музеїв регіону. Нещодавно закінчено роботу над великоформатною іконою “Страсті Христові” із колекції музею “Дрогобиччина”, а також цілої групи ікон, що суттєво розвинуло експозицію відділу іконопису в цьому музеї. Трапляються і сенсаційні відкриття. Під час поїздки групи наших фахівців до Володимир-Волинського краєзнавчого музею виявлено ікону, яка була перемальована і знищена часом та людською недбалістю. Після проведення консерваційних заходів та розкриття від перемалювань ми побачили ікону “Спас Нерукотворний” XVI ст. Виконавець роботи Олександра Глинка може гордитися тим, що нею повернуто до життя ще один шедевр іконопису.

Часом працівникам філіалу доводиться виконувати роботу, яка виходить за межі наших обов'язків. Довгі роки у Національному заповіднику “Софія Київська” ведуться роботи по дослідженні стану мозаїк та їх превентивній консервації. Проте, науковці та реставратори не мали повної картини того, що відбувається за верхнім шаром мозаїки в межах доволі обширних пустот, які утворилися за довгі віки існування собору і наскільки це загрозливо для подальшого існування мозаїки. Нами, для керівництва Національного заповідника, було запропоновано метод обстеження пустот за допомогою мікротелевізійної техніки. Через невеликі отвори, 3–4 мм., в місцях випадів кусочків смальти зонди з мікрокамерами проходили за оболонку мозаїчного шару і під різними кутами огляду показували нам на моніторі пустоти, які утворилися, як виглядає мозаїчний шар та плінфа, стан самої плінфи. В процесі проходження через тверді матеріали відбиралися проби на визначення хімічного та біологічного аналізів. Весь процес і сам результат записувався на цифрові носії (DVD диски) у форматі 65 кратного збільшення. Таким чином, ми отримали реальну картину стану збереження мозаїк та багато



Співробітники філіалу: Олександра Гливка, Тарас Откович, Олена Козак, Мирослава Білецька-Зварич, Оксана Митровічій, Галина Осьмак, Мирослав Откович та генеральним директором Національного науково-дослідного реставраційного центру України Світланною Стрельніковою в м. Сопоті (Польща), 2008 р.

супутнього матеріалу, який дасть можливість правильного вибору методів консервації мозаїки. Така робота в Україні була виконана вперше. Ми виконали її разом із фахівцями реставраторами та ендоскопістами Веславом Фабером при асистуванні Петра Яворка із Варшави, Федором та Віталієм Інденками, Зиновієм Ясницьким, керівником роботи Ігорем Євстахевичем із Львова. Організували дослідження та методично опрацювали їх результати Мирослав та Тарас Отковичі, які представляли Львівський філіал. Природу матеріалів, застосованих при виконанні мозаїк, та їх хімічний склад виконала Олена Козак. Загальне керівництво над виконанням робіт здійснювала директор Національного заповідника “Софія Київська” Неля Куковальська.

Це приклад пошуку співпраці фахівців нашої установи з іншими науково-дослідними закладами, яка може дати несподівано ефективні результати в роботі. Протягом декількох років працівники філіалу працюють над проблемою стабільного стану церкви Зішестя Святого Духа в Рогатині. Йдеться про біозахист деревини від шкідників та створення мікроклімату, адже у церкві зберігається один із найкращих барокових іконостасів в Україні. Великою перешкодою в цій роботі є нестабільне фінансування, що унеможлиблює налагодити технологічні процеси у їх послідовній взаємодії.

Церква Зішестя Святого Духа є однією із унікальних дерев'яних споруд, які дійшли до нашого часу. В її стінах закладено елементи конструкції, які служили в більш ранні часи (XIV – XVI ст.) попереднім спорудам. Така практика була поширена в галицькому дерев'яному будівництві не тільки як вторинне використання деревини, а насамперед як своєрідний перехід духу попередніх споруд до нової, тим самим підтверджуючи незнищенність давніх традицій в побуті села.

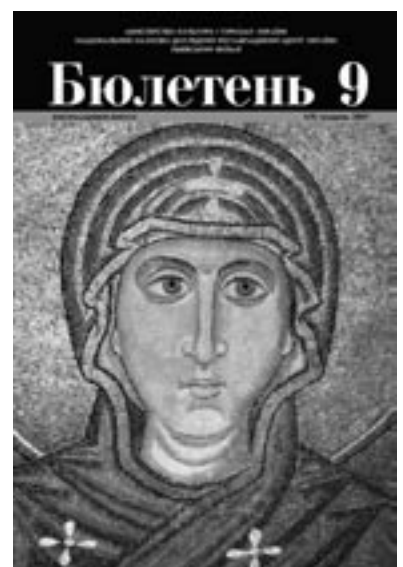
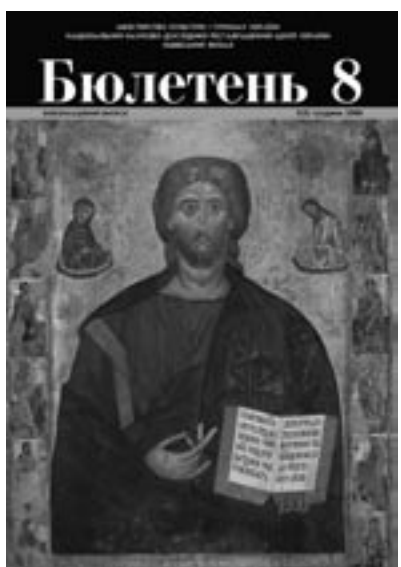
За період свого існування церква перетерпіла багато лихих часів. Тут були і пожежі, і повені, і останні татарські набіги на Галичину, в яких заради наживи знищувалися вікові надбання культури українського народу. За переказами, саме така доля спіткала церкву, яка стояла на цьому місці в далекі часи XVI ст. і яка пішла з вогнем від татарського факела, і, можливо, останнє, що бачила в рідній землі легендарна Роксолана (Настя Лісовська) – це стовпи вогню, в яких згоряла її доля. Нова велична церква є спадкоємницею попередніх часів, і наш обов'язок – зберегти її, врятувати від новітніх непередбачених бід.

Львівський філіал Національного науково-дослідного реставраційного центру України є однією із установ Міністерства культури і туризму України і безпосередньо підпорядкований головній організації у Києві, є її структурним підрозділом. Нас пов'язує, окрім статут-



Видання Львівського філіалу ННДРЦ України.

них відносин, тісна співпраця в галузі реставрації та консервації творів мистецтва, проведення конференцій, круглих столів, науково-реставраційних Рад та навчання кадрів. В останні роки головну організацію очолює Генеральний директор Національного науково-дослідного реставраційного центру України Світлана Стрельнікова, яка є добрим менеджером і організатором роботи установи. У всіх напрямках діяльності Центру досягнуто значних успіхів, але дошкуляє і стримує розвиток нашої установи брак приміщень для нормальної організації роботи щодо розгортання технологічного ланцюжка, що значно покращило б якість роботи та збільшило її об'єми. Головна організація розміщена у різних куточках Києва, що надзвичайно ускладнює налагодження методичної роботи в такій складній справі, якою є реставрація творів мистецтва. Бракує приміщень і у Львівському філіалі, що також не сприяє розвитку організації. Така ситуація породжує проблеми, яких і так надзвичайно багато. Відомо, що лише незначна частина творів мистецтва, які нагромаджені в музейних установах України, охоплена роботою по консервації та реставрації, а також належним зберіганням. Бракує фондів приміщень (в основному, за деяким винятком, це підвальні приміщення, чи ті, які непридатні для іншого використання), матеріалів та обладнання для проведення реставраційних робіт, а найголовніше – фахових працівників. В музеях працюють мало професійних співробітників, які не можуть в силу своїх знань опанувати складні на сьогоднішній день завдання. Йде під-



Видання Львівського філіалу ННДРЦ України.



Видання Львівського філіалу ННДРЦ України.

міна справжньої роботи різними етно-фольклорними розвагами, що широко пропагуються по телебаченню та у пресі в цей час, коли шедеври мистецтва потребують негайної роботи з їх врятування, низький рівень вивчення та використання музейного фонду в Україні та форми його інтеграції в сучасний культурний простір. Наспів організовані виставки несуть всі ознаки формальної роботи і не пропагують українське мистецтво на рівні найновіших досягнень, які є в світовій практиці, і, тим самим, не відповідають викликам, які нам ставить сучасне життя. В цьому контексті робота реставраторів часто зводиться до примітивних процесів консервації, до зниження їх значимості в діяльності музейного організму, забувається їх визначальна роль в самому існуванні музеїв.

Часто при поверненні до музею після реставрації твір мистецтва, над яким проведено складну технологічну працю, знову потрапляє у фондові приміщення, які непридатні для зберігання. І через короткий час ця ж ікона чи скульптура знову вимагає консервації.

Варто раз і назавжди усвідомити, що наука і практична робота з реставрації вже давно вийшли поза межі звичних уявлень про неї як допоміжної професії. На сьогодні це складна, трудозатратна і наукоємна робота, яка поєднує в собі високу професійність практичної роботи і глибокі знання природи матеріалів, з яких створені мистецькі об'єкти, а також фізики, хімії, біохімії, біології, ентомології, історії мистецтва та багато інших складових, без чого не-



Видання Львівського філіалу ННДРЦ України.

можлива сучасна реставрація. На превеликий жаль, чиновниками в міністерствах професія художника-реставратора визначається як робітнича професія. Я не буду наводити приклади, де називають реставраторів “лікарями для творів мистецтва”, і не маю наміру якось образити представників робітничих професій, але і не можу не сказати слово в захист нашої професії. Художник-реставратор – це майже співтворець автора мистецького шедевра, адже йому потрібно розгадати систему мислення автора, його творчий почерк, технологічні особливості, техніку виконання і безліч різних невідомих запитань. Це змушує працювати із архівними документами, готувати програму на виконання робіт, які складаються з багатьох інтердисциплінарних ознак, розраховувати трудозатрати і планувати роботу в реально існуючих часових межах.

Таку роботу не може виконувати будь-хто, що має лише певні практичні навички, а той, хто готовий відповісти на безліч запитань, які виникають в процесі роботи і зуміти відповісти на них високопрофесійною працею. Цілком очевидним є і те, що на сьогодні Національний науково-дослідний реставраційний центр України повинен в рамках своєї діяльності створити вузькопрофільний інститут з проблем пошуку нових матеріалів і технологій, що дозволило б розширити базу можливостей вибору різноманітних матеріалів та методик в роботі реставраторів, а також, мати профільне видання, де була б можливість в межах держави, та й не тільки, публікувати теоретичні та практичні матеріали про роботу нашої галузі.

В контексті 25-ти річної діяльності Львівського філіалу Національного науково-дослідного реставраційного центру України ми оцінюємо зроблене і визначаємо наші завдання на майбутнє. Чи виконали ми задекларовані чверть століття тому наміри, чи зуміли ми допомогти музейним закладам Західного регіону України вберегти надбання культури і мистецтва? Напевне відповідь буде ствердною... Тисячі врятованих шедеврів свідчать про це. Серед них є мистецькі об’єкти, без яких історія мистецтва України була б набагато скромнішою. Це насамперед велика група ікон XIII–XVII ст. для музеїв Рівного, Луцька, Володимира-Волинського, Острога, Івано-Франківська, Тернополя, Дрогобича, Жовкви, Рогатина, Луганська, Донецька, Одеси і рідного Львова.

Створення у навчальних закладах відділу та кафедри для навчання художників-реставраторів дає нам впевненість в кадровому забезпеченні. Видання нашого “Бюлетеня” (інформаційних випусків) та інших видань є значним вкладом в культурний інформаційний простір України. За оцінками фахівців обрана нами стратегія консервації та реставрації значимих та великоформатних об’єктів мистецької спадщини має майбутнє і дозволить вберегти їх для нащадків. Це іконостас XVII–XVIII ст. із монастиря Скит Манявський (пізніша назва Богородчанський), іконостас XVIII ст. із Прилбич, родинного села Митрополита Андрея Шептицького, іконостас XVII–XVIII ст. із церкви села Гумнисько, де парохом був світоч української культури Маркіян Шашкевич, іконостас XVII ст. із церкви Святої Трійці в місті Жовква, реставрація стінопису в каплиці церкви Христа – Чоловіколюбця в Жовкві та церкві Святого Миколая в Золочеві, іконостаса роботи Юрія Новосельського в Кракові. В процесі підготовки до виконання робіт великий вівтар із села Склівка для Львівської Національної галереї мистецтв. Такі великомасштабні роботи потребують уваги від держави і відповідно створення морального поля для представників нашої професії, які допомагають утверджуватись нашій державі в світовому культурному просторі.

За час, що пройшов від дня створення нашої установи, в нас працювало багато працівників, які в силу обставин змінили місце роботи, але сьогодні я хочу щиро подякувати всім, хто спричинився до розвитку нашої організації, а тим самим і до порятунку творів мистецтва. Особлива подяка тим, хто працює зараз і яким суджено перенести наші традиції далі в майбутні десятиліття і врятувати для нашої національної культури ще безліч шедеврів мистецтва.



1. Богородиця-Дороговказиця. Друга половина XIII ст.

The Virgin Hodigitria. Second half of XIIIth c.



2. Благовіщення. XV ст.

The Annunciation. XVth c.



3. Св. Маргарита. 1460-ті рр.

St. Margaret. The 1460-ies.



4. Христос-Вседержитель. Кінець XV – початок XVI ст.

Christ Pantocrator. Late XVth – early XVIth c.



5. Покрова Богородиці. Кінець XV – початок XVI ст.

Intercession. Late XV th – early XVIth c.



6. Спас Нерукотворный. Початок XVI ст.

The Savior, Image not Created by Human Beings. Early XVIth c.



7. Св. Іван Предтеча з житієм. Початок XVI ст.

St. John the Baptist with Scenes from His Life. Early XVIth c.



8. Царські ворота із завершенням (Євхаристія. Спас Нерукотворний). XVI ст.

Tsar's Gates (The Eucharist / Savior, Image not Created by Human Beings). XVIth c.



9. Іван Богослов. XVI ст.

John the Theologian. XVIth c.



10. Розп'яття. Середина XVI ст.

The Crucifixion. A middle XVIth c.



11. Маляр Кузьма з Рогатина (?).
Присяжні Іван Богослов і воїн Лонгін. Друга половина XVI ст.

*The painter Kuz'ma from Rohatyn (?).
The Witnesses St. John the Divine and Longinus the warrior*



12. Св. Миколай. Друга половина XVI ст.

St. Nicholas. Second half of XVIth c.



14. Зішестя Святого Духа / Богоявлення Господнє. Друга половина XVI ст.

The Descent of the Holy Spirit / The Epiphany of the Christ. Second half of XVIth c.



15. Богородиця-Дороговказиця з похвалою. Кінець XVI ст.

Archangel Michael with Scenes Illustrating His Acts. Late XVIth c.



16. Христос-Вседержитель. 1592 р.

Christ Pantocrator. 1592th.



17. Богородиця-Дороговказиця з похвалою. 1595 р.

The Virgin Hodigitria. 1595th.



18. Христос у Славі. 1590-ті рр.

Christ is Majesty. 1590-ies.



19. Архангел Михаїл з діяннями. Кінець XVI – початок XVII ст.

Archangel Michael with Scenes Illustrating His Acts. Late XVIth – early XVIIth c.



20. Богородиця-Дороговказиця. Кінець XVI – початок XVII ст.

The Virgin Hodigitria. Late XVIth – early XVIIth c.



21. Старозаповітна Трійця. Кінець XVI – початок XVII ст.

Holy Trinity. Late XVI th – early XVII th c.



22. Моління. Кінець XVI – початок XVII ст.

The Deesis. Late XVI th – early XVII th c.



23. Богородиця-Дороговказиця з похвалою. Кінець XVI – початок XVII ст.

The Virgin Hodigitria with Praise. Late XVIth – early XVIIth c.



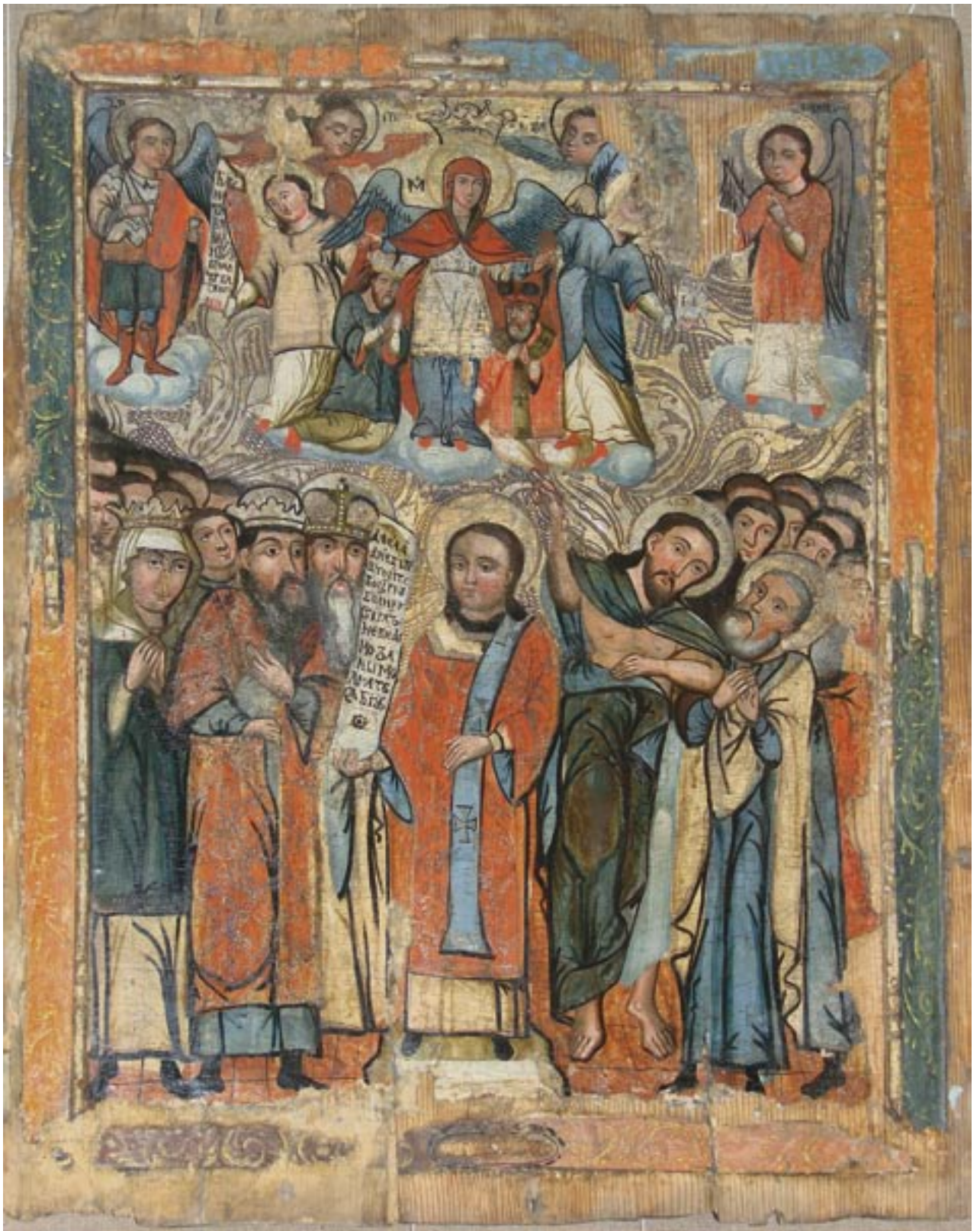
24. Благовіщення. Кінець XVI – початок XVII ст.

Annunciation. Late XVIth – early XVIIth c.



25. Стрітєння. Кінець XVI – початок XVII ст.

The Purification. Late XVIth – early XVIIth c.



26. Покрова Богородиці. Початок XVII ст.

The Intercession. First half of the XVIIth c.



27. Св. Федір Сенькович (? – 1631). Василій Великий. Друга половина 1620-х рр.

Fedir Sen'kovych (? – 1631). St. Basil the Great. Second half of the 1620s .



28. Страсті Христові. Перша половина XVII ст.

The Passion. First half of the XVII th c.



29. Страсті Христові (фрагмент).

The Passion. First half of the XVII th c.



30. Св. Параскева в житії. Перша половина XVII ст.

St. Parasceve with Scenes from Her Life. First half of the XVIIth c.



31. Спас на престолі. Перша половина XVII ст.

The Saviour Enthroned. First half of the XVIIth c.



32. Моління. Середина XVII ст.

The Deesis. A middle XVIIth c.



33. Різдво Богородиці. Друга половина XVII ст.

The Nativity of the Virgin. Second half of the XVIIth c.



34. Спас на престолі. Друга половина XVII ст.

The Saviour Enthroned. Second half of the XVIIth c.



35. Архангел Михаїл. Друга половина XVII ст.

The Archangel Michael. Second half of the XVIIth c.



36. Благовіщення. Кінець XVII ст.

The Annunciation. Late XVIIth c.



37. Федір з Вишні. Різдво Богородиці. 1675 р.

The Nativity of the Virgin. Fedir is from Vysbnya. 1675 th.



38. Богородиця-Дороговказиця. Кінець XVII ст.

The Virgin Hodigitria. Late XVIIth c.



39. Іван Медицький. Богородиця-Дороговказиця. 1694 р. (?)

Ivan Medytsky. The Virgin Hodigitria. 1694 p. (?)



40. Різдво і дитинство Христа. Кінець XVII – початок XVIII ст.

The Nativity of Christ. Late XVIIth – First half of the XVIIIth c.



41. Св. Василій Великий. Кінець XVII – початок XVIII ст.

St. Great Basil. Late XVIIth – early XVIIIth. c.



42. Різдво Богородиці. Кінець XVII – початок XVIII ст.

The Nativity of the Virgin. Late XVIIth – early XVIIIth c.



43. Йов Кондзелевич (?) (1667 – 1740/1748). Введення в Храм.
Кінець XVII – початок XVIII ст.

*Yov Kondzelevich (?) (1667 – 1740/1748). The Presentation of the Virgin in the Temple.
Late XVIIth – early XVIIIth. c.*



44. Спокуса Христа. Кінець XVII – початок XVIII ст.

Temptation of Christ. Late XVIIth – early XVIIIth. c.



45. Йов Кондзелевич (1667 –1740/1748). Моління. 1698–1705 р.

Yov Kondzelevich (1667 –1740/1748). The Deesis. 1698–1705.



46. Йов Кондзелевич (1667–1740/1748). Христос-Учитель. 1698 р.

Yov Kondzelevich (1667–1740/1748). Christ the Teacher. 1698.



47. Йов Кондзелевич (1667–1740/1748). Богородиця-Дороговказиця. 1698–1705 р.

Yov Kondzelevich (1667–1740/1748). The Virgin Hodigitria. 1698–1705 p.



48. Йов Кондзелевич (1667 –1740/1748). Вознесіння. 1705 р.

Yov Kondzelevich (1667 –1740/1748). The Ascension. 1705.



49. Йов Кондзелевич (1667 –1740/1748). Успіння Богородиці. 1698–1705 р.

Yov Kondzelevich (1667–1740/1748). The Dormition of the Virgin. 1698–1705 p.



50. Йов Кондзелевич (1667–1740/1748). Архангел Михаїл. 1698–1705 р.

Yov Kondzelevich (1667–1740/1748). The Archangel Michael. 1698–1705 p.



51. Йов Кондзелевич (1667–1740/1748). Архангел Гавриїл. 1698–1705 р.

Iov Kondzelevich (1667–1740/1748). The Archangel Gabriel. 1698–1705 p.



52. Йов Кондзелевич (1667–1740/1748).
Св. Антоній та Феодосій Печерські. 1698–1705 р.

Yov Kondzelevich (1667–1740/1748). St. Antony and Theodosius Pechersky. 1698–1705 p.



53. Йов Кондзелевич (1667–1740/1748). Воздвиження Чесного Хреста. 1698–1705 р.

Iov Kondzelevich (1667–1740/1748). The Exaltation of the Holy Cross. 1698–1705 р.



54. Йов Кондзелевич (1667–1740/1748). Царські ворота. 1698–1705 р.

Yov Kondzelevich (1667–1740/1748). Tsar's gate. 1698–1705 p.



55. Юрій Змієборець. Початок XVIII ст.

St. George the Dragon-Slayer. Early XVIIIth c.



56. Старозаповітна Трійця. Початок XVIII ст.

Holy Trinity. Early XVIIIth c.



57. Апостоли. 1718 р.

The Apostles. 1718 th.



58. Христос-Виноградар. XVIII ст.

Jesus Christ the Vine-Grower. XVIIIth. c.



59. Богородица-Дороговказиця. XVIII ст.

The Virgin Hodegitria. XVIIIth c.



60. Боротьба Архангела Михаїла з сімома смертними гріхами. Близько 1737 р.

The Archangel Michael's battle against seven deadly sins. Circa 1737.



61. Св. Миколай. XVIII ст.

St. Nicholas. XVIIIth c.



62. Причащення Св. Онуфрія. 1750 р.

Receiving Communion of St. Onufriy. 1750 th.



63. Моління. XVIII ст.

The Deesis. XVIIIth c.



64. Св. Миколай. XVIII ст.

St. Nicholas. XVIIIth c.



65. Поклоніння волхвів. XVIII ст.

Adoration of the Magi. XVIIIth c.



66. Феритрон (процесійна ікона) Коронування Богородиці / Непорочне зачаття.
Кінець XVIII ст.

*Feritron (a procession icon). The Coronation of the Virgin / Innocent conception.
Late XVIIIth c.*



67. Феритрон (процесійна ікона) Богородиця-Дороговказиця /Євангеліст Лука.
Кінець XVIII ст.

*Feritron (a procession icon). The Virgin Hodegitria. / Luca of Evangelist/
Late XVIIIth c.*



68. Св. Миколай. XVIII ст.

St. Nicholas. XVIIIth c.



69. Воздвиження Чесного Хреста. Друга половина XVI ст.

The Exaltation of the Holy Cross. Second half of the XVIth c.



70. Стрітєння. Кінець XVIII ст.

The Purification. Late XVIIIth c.



71. Св. Йосафат. XIX ст.

St. Josafat. XIX th c.



72. Портрет Якуба Кунцевича. 1660-ті роки (?)

Portrait of Yakub Kunceвич. 1660-ies (?)



73. Портрет Владислава IV. XVII ст.

Portrait of Vladislav IV. XVIIIth c.



74. Голандецъ. XVII ст.

A Dutchman. XVIIth c.



75. Набережна. XVII ст.

On the Quay. XVIIth c.



76. Ігнац Уntenбергер (?). Алегорія скульптури. Середина XVIII ст.

Ignat Untenberger (?). Allegory of sculpture. A middle XVIIIth c.



77. Портрет Теодора Любомирського. Перша половина XVIII ст.

Portrait of Teodor Lubomirsky. First half of the XVIIIth c.



78. Богородиця і Йосиф з дитям. XVIII ст.

Virgin and Yosif with Child. XVIIIth c.



79. Два музыканты. XVIII ст.

Two musicians. XVIIIth c.



80. Св. Катерина (?). Друга половина XVIII ст.

St. Kateryna (?). Second half of the XVIIIth c.



81. Костянтин Олександрович.
Портрет Станіслава Любомирського. Близько 1790 р.

*Konstantin Aleksandrovich.
Portrait of Stanislav Lubomirsky. Circle 1790.*



82. Михаїл Скотті (1814–1861). Архангел Михаїл. 1846 р.

Michael Scotti (1814–1861). Archangels Michael. 1846th.



84. Портрет Любомирського-Військового. XIX ст.

Portrait of Lubomirsky-military. XIXth c.



85. Теодор Руссо (1812–1867). Кури. XIX ст.

Theodor Russo (1812–1867). A chickens. XIXth c.



86. Фелікс Хануш (1811–1876). Портрет Юрія Любомирського. Кінець XIX ст.

*Feliks Hanush (1811–1876).
Portrait of Yuriy Lubomirsky. Second half of the XIXth c.*



87. Фелікс Хануш (1811–1876). Портрет Себастьяна Любомирського. Кінець XIX ст.

*Feliks Hanush (1811–1876).
Portrait of Sebastian Lubomirsky. Second half of the XIXth c.*



88. Фрідріх фон Амерлінг (1803–1887). Портрет старого чоловіка. ХІХ ст.

Fridrich von Amerling. Portrait of old man. XIXth c.



89. Св. Ієронім. 1730–1740 рр.

St. Jeronim. 1730–1740.



90. Христос-Володар Всесвіту. 1730–1740 рр.

Christ – the Master of the Universe. 1730–1740.



91. Цар Давид. 1730–1740 гг.

Tsar David. 1730–1740.



92. Картуш з монограмою Христа. 1730–1740 рр.

A kartush is with the monogram of Christ. 1730–1740.



93. Євангеліст Іван. 1730–1740 рр.

John the Evangelist. 1730–1740.



94. Матвій Полейовський (близько 1720 – близько 1800).
Алегорична скульптура гетьмана з жалобного катафалку Йосипа Потоцького. 1751 р.

*Matvij Poleyovskiyy (circa 1720 – circa 1800).
The allegorical sculpture of hetman of the mourning catafalque of Yosyp Pototskyy. 1751.*



95. Йоган Георг Пінзель (поч. XVIII ст. – біля 1762 р.).
Ангел Путто. 1752–1755 рр.

*Johan Georg Pinzel (early XVIII – near 1762).
Angel Putto. 1752–1755.*



96. Реставрація настінних розписів 1910–1911 рр. в каплиці Покрови у церкві Христа-Чоловіколюбця в Жовкві (Львівська обл.), авторства Юліана Буцманюка (1885–1967).

Restoration of the wall paintings of 1910 – 1911 in the Chapel of the Protection of the Mother of God in the Church of Christ, Lover of Mankind in Zhovkva (Lviv region) of the authorship of Yulian Butsmanyuk (1885–1967).



97. Реставрація настінних розписів 1910–1911 рр. в каплиці Покрови
у церкві Христа – Чоловіколюбця в Жовкві (Львівська обл.),
авторства Юліана Буцманюка (1885–1967)

*Restoration of the wall paintings of 1910 – 1911 in the Chapel of the Protection
of the Mother of God in the Church of Christ, Lover of Mankind in Zhovkva (Lviv region)
of the authorship of Yulian Butsmanyuk (1885–1967)*



98. Реставрація настінних розписів 1911–1913 рр. в церкві Святого Миколая в Золочеві (Львівська обл.), авторства Модеста Сосенка (1875–1920).

Restoration of the wall paintings of 1911–1913 in the Church of Saint Nicholas in Zolochiv (Lviv region) of the authorship of Modest Sosenko (1875–1920).



99. Реставрація настінних розписів 1911–1913 рр. в церкві Святого Миколая в Золочеві (Львівська обл.), авторства Модеста Сосенка (1875–1920).

Restoration of the wall paintings of 1911 – 1913 in the Church of Saint Nicholas in Zolochiv (Lviv region) of the authorship of Modest Sosenko (1875–1920).



100. Реставрація іконостаса XVIII ст.
в церкві Святої Трійці в Жовкві (Львівська обл.).

*Restoration of the iconostasis of the XVIII th c.
in the Holy Trinity Church in Zhovkva (Lviv region).*



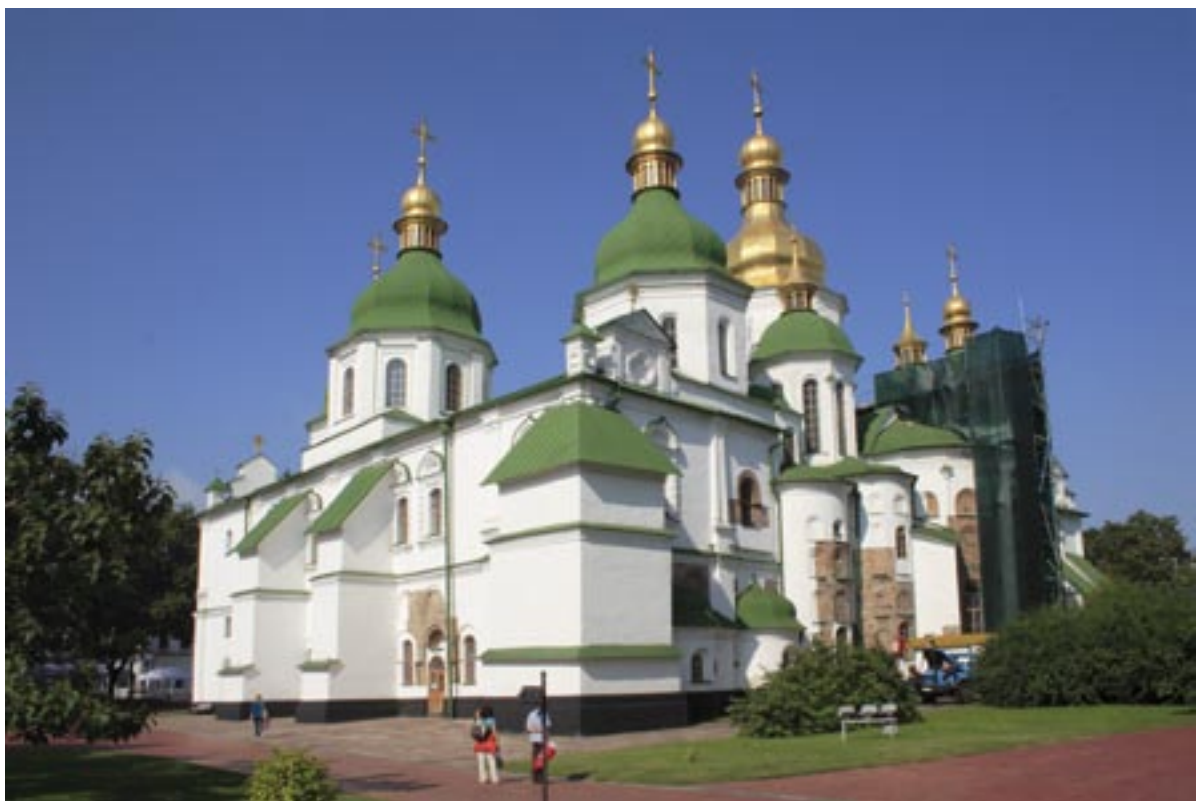
101. Реставрація іконостаса XVIII ст.
в церкві Святої Трійці в Жовкві (Львівська обл.).

*Restoration of the iconostasis of the XVIII th c.
in the Holy Trinity Church in Zhovkva (Lviv region).*



102. Реставрація іконостаса 1960-тих років в каплиці церкви Воздвиження Чесного Хреста в Кракові авторства Юрія Новосельського (1923 р. народження).

Restoration of the iconostasis of the 1960-ies in the Chapel of the Church of the Exaltation of the Holy Cross in Krakow of the authorship of Yuriy Novoselsky (1923 year of birth).



103. Дослідження стану мозаїк XI ст. у соборі Святої Софії в Києві.

The study of mosaics of the XI th c. in the Saint Sophia Cathedral in Kyiv.



104. Дослідження стану мозаїк XI ст. у соборі Святої Софії в Києві.

The study of mosaics of the XI th c. in the Saint Sophia Cathedral in Kyiv.

КАТАЛОГ

ВІДРЕСТАВРОВАНИХ ПАМ'ЯТОК У ЛЬВІВСЬКОМУ ФІЛІАЛІ НАЦІОНАЛЬНОГО НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО РЕСТАВРАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ УКРАЇНИ

1. Богородиця-Дороговказиця.

Автор: невідомий

Час створення: друга половина XIII ст.

Місце зберігання: Рівненський краєзнавчий музей.

Інв. № 15389 Ж – 116

Походження: село Дорогобуж Гошанського району Рівненської області.

Техніка виконання: дерево, темпера фарба, золотий асист.

Розмір: 122 x 86 см.

Реставратор: Надія Скрентович.

Реставровано у 1988 – 1992 рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, перенесення живопису на нову основу, усунення перемалювань та забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Рафальський А.* Путишествие по Острожскому уезду Волынской губернии в 1864 – 65 году. Приложение к Волынским епархиальным ведомостям. – № 13, 1872. – С. 82. *Теодорович Н.* Историко-статистическое описание церквей и приходов Волынской епархии. – Т. 2. Уезды Ровенский, Острожский, Дубенский. – Почаев, 1890. – С. 723. *Десятисотлетие православия на Волыни.* Часть II. Статистические сведения о приходах Волынской губернии (епархии). – Житомир. 1892. – С. 344. *Фотинский О. А.* Дорогобуж Волынский (историко-археологический очерк в книге “Труды общества исследования Волынии”). – Т. I. – Житомир. – 1902. – С. 85. *Лужицкий Г.* Середньовічні монастирі на Волині. Українське православне слово. Ч. 11-12. 1977. *Лужицкий Г.* Словник чудотворних Богородичних ікон України. – Рим, 1984. – Т. IXII. – С. 163. *Сидор. О.* Волинське малярство XVII – XVIII століть // Образотворче мистецтво. – 1988. № 2, – С. 18. *Реставрація музейних колекцій.* Каталог виставки. – Львів, 1989. – С. 36, Іл. С. 8 – 10. (сторінки не нумеровані). *Кравич Д. П.* Богородиця-Одигітрія з Дорогобужа // Образотворче мистецтво. – 1991. № 3, – С. 20 – 22. *Александрович В. С.* Ікона “Богородиця-Одигітрія” з Успенської церкви в Дорогобужі. Тези конференції “Галицько-Волинське князівство”. – Галич, вересень, 1993. *Откович Зоряна.* До питання атрибуції, датування та реконструкції ікони “Богородиця-Одигітрія” XIII ст. з села Дорогобуж // Родовід. Наукові записки до історії культури України (Київ). – 1994. – Число 8. – С. 52 – 57. Іл. С. 52, 56. *Александрович Володимир.* Джерела до історії монументального малярства та іконопису Волині XII–XVI століть // Родовід. Наукові записки ... – С. 20, 21. *Луць Віктор.* Збірка волинських ікон рівненського краєзнавчого музею // Родовід. Наукові записки... – С. 46, 50. *Откович З.* Ікона “Богородиця Одигітрія” кін. XIII – поч. XIV ст. з Успенської церкви села Дорогобуж на Рівненщині зі збірки Рівненського краєзнавчого музею (спроба атрибуції) // Волинська ікона: питання, історії вивчення, дослідження та реставрації. Тези та матеріали наукової конференції, присвяченої 90-річчю Жолтовського П. М. – Луцьк. – 1994. – С. 28 – 30. *Овсійчук В.* Українське малярство X – XVIII ст.: Проблеми кольору. – Львів: Ін-т народознавства НАН України, 1996. – С. 106. Іл. С. 107, 108, 109, 110. *Milíáeva Liudmilla.* Le icone dall' XI al XVIII secolo. – Rimini, 1997. – S. 21, 22, 226 – 227. *Александрович В. С.* Образотворче та декоративно – ужиткове мистецтво // Історія української культури. – Київ: Наукова думка, 2001. – Т. 2. – Розділ 4. С. 286. *Овсійчук В.* Малярство Київської Русі // Українське мистецтво. – Львів: Світ, 2005. – С. 161, 162. Іл. 2. *Патріарх Димитрій (Ярема).* Іконопис Західної України XII–XV ст. – Львів: Друкарські куншти, 2005. – С. 313, 314. Іл. 376. *Міляєва А. (за участю Гелитович М.)* Українська ікона XI – XVIII століть. – Київ-Мюнхен: Духовна спадщина України, 2007. – С. 25 – 26. Іл. 22 на С. 108. Богородиця-Одигітрія другої половини XIII століття з церкви Успіння пресвятої Богородиці з Дорогобужа. – Львів: Львівський філіал Національного науково-дослідного реставраційного центру України, 2007. *Лильо-Откович Зоряна, Откович Тарас.* Питання дослідження, атрибуції, датування та реконструкції ікони “Богородиця-Дороговказиця” з Дорогобужа // Матеріали міжнародної наукової конференції “Доба Короля Данила в науці, мистецтві, літературі” Львів. 29 – 30 листопада 2007 р. – Львів: Громадська організація “Мистецький фонд імені Короля Данила”, 2008. – С. 376 – 409.

Виставки: 1. “Реставрація музейних колекцій” присвячена підсумкам п'ятирічної діяльності Львівського філіалу Державної науково-дослідної реставраційної майстерні міністерства культури УРСР. Львів. 1989 р. Музей етнографії та художнього промислу ім. М. Рильського. 2. “Виставка одного шедеву”. Львів. 1990 – 1991 р. Музей етнографії та художнього промислу ім. М. Рильського. 3. Виставка присвячена I-му світовому конгресу українців. 1992 р. Київ. Національний музей. 4. Виставка відреставрованих ікон, присвячена 10-річчю ЛФ ННДРЦ України. Музей етнографії та художнього промислу ім. М. Рильського. Львів. 1993.

2. Благовіщення.

Автор: невідомий іконописець раннього італійського Відродження.

Час створення: XV ст. Італія.

Місце зберігання: Острозький історико-культурний заповідник.

Інв. № КН 1364 V Ж-40.

Техніка виконання: дерево, темперна фарба, золотий асист, позолочені тло та німби.

Розмір: 74 x 81 см.

Реставратор: Лідія Сойка.

Реставровано у 1999–2002 рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Лилло-Откович Зоряна*. Ікона “Благовіщення” із збірки Острозького краєзнавчого музею (ОКМ КН 1364, V-Ж-40) // Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Львівський філіал. Бюлетень. Інформаційний випуск. – Львів, 2001. – 2(3). – С. 22 – 25. Іл. С. 3. (сторінки не нумеровані).

3. Свята Маргарита.

Автор: майстер Краківської (малопольської) школи цехового малярства.

Час створення: 1460-і роки. Можливо фрагмент готичного вітваря із складними частинами.

Місце зберігання: Івано-Франківський державний художній музей.

Інв. № КН 8865 ІФХМ Ж-700.

Походження: село Ріпне Рожнятівського району Івано-Франківської області. (з церкви Успіння Богородиці). Дар церкви (1940 р.) місцевого інженера нафтових промислів Павла Сетковича.

Техніка виконання: дерево, темперна фарба, різьблене по левкасу позолочене рельєфне тло.

Розмір: 68 x 31,5 см.

Реставратор: Надія Скрентович.

Реставрована у 1987 – 1988 рр.

Реставраційні процеси: укріплення деревини основи, укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Реставрація музейних колекцій*. Каталог виставки. – Львів, 1989. – С. 4, 36, Іл. С. 13. (сторінки не нумеровані). *Мельник Віктор*. Колекція сакрального мистецтва Івано-Франківського художнього музею: Історія формування та особливості її експонування в Колегіаті // “Станіславська Колегіата: між минулим і майбутнім” (до 300-річчя побудови: 1703 – 2003). Матеріали міжнародної науково-практичної конференції 9 – 11 вересня 2003 р. Івано-Франківськ. – Івано-Франківськ, 2003. – С. 44. *Мельник Віктор*. Сакральне мистецтво Галичини XV – XX століть в експозиції Івано-Франківського художнього музею. Путівник-каталог. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2007. – С. 48, 84, 162. Кольорова Іл. № 1, С. 114.

Виставки: 1. “Реставрація музейних колекцій” присвячена підсумкам п’ятирічної діяльності Львівського філіалу Державної науково-дослідної реставраційної майстерні міністерства культури УРСР. Львів. 1989 р. Музей етнографії та художнього промислу ім. М. Рильського. 2. Виставка відреставрованих ікон, присвячена 10-річчю АФ ННДРЦ України. Музей етнографії та художнього промислу ім. М. Рильського. Львів. 1993.

4. Христос-Вседержитель.

Автор: невідомий.

Час створення: кінець XV – початок XVI ст.

Місце зберігання: Рівненський краєзнавчий музей.

Інв. № 642 Ж – 38

Техніка виконання: дерево, темперна фарба, золотий асист, позолочене тло.

Розмір: 140 x 102 см.

Походження: село Річиця (церква Св. Трійці), Зарічненського району Рівненської області. Виявлена в 1973 р. експедицією В. Мушеровського.

Реставратор: Надія Скрентович.

Реставровано у 1985 – 1988 рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Сидор. О. Скрентович Н.* Шедевр волинського малярства // Образотворче мистецтво. – 1987. № 3, – С. 29 – 30. Іл. С. 30. Реставрація музейних колекцій. Каталог виставки. – Львів, 1989. – С. 4, 36, Іл. С. 14 – 15. (сторінки не нумеровані). *Луць Віктор*. Збірка волинських ікон рівненського краєзнавчого музею // Родовід. Наукові записки до історії культури України (Київ). – 1994. – Число 8. – С. 42. Іл. С. 38, 43. *Обсїйчук В.* Українське малярство X – XVIII ст.: Проблеми кольору. – Львів: Ін-т народознавства НАН України, 1996. – С. 226, 229 – 230. Іл. С. 227, 228, 229. *Miliaeva Liudmilla*. Le icone

dall' XI al XVIII secolo. – Rimini, 1997. – S. 114-115, 231. *Патріарх Димитрій (Ярема)*. Іконопис Західної України XII – XV ст. – Львів: Друкарські куншти, 2005. – С. 357 – 358, 360. Іл. 442, 443. *Міляєва Л. (за участю Гелитович М.)* Українська ікона XI – XVIII століть. – Київ-Мюнхен: Духовна спадщина України, 2007. – Іл. 95 на С. 157. *Александрович В.* Волинська середньовічна іконографія намісного образу Спаса // Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XV міжнародної наукової конференції м. Луцьк, 25 – 26 вересня 2008 року. – Луцьк, 2008. – Іл. С. 19. *Локайчик Світлана, Обухович Лариса*. Написи на двох іконах: “Христос-Пантократор” кін. XV – поч. XVI ст. с. Річиця на Рівненщині та “Богородиця-Дороговказиця” кін. XV ст. (?) с. Тростянець на Волині // Волинська ікона: дослідження та реставрація ... – С. 49 – 51.

Виставки: 1. “Реставрація музейних колекцій” присвячена підсумкам п'ятирічної діяльності Львівського філіалу Державної науково-дослідної реставраційної майстерні міністерства культури УРСР. Львів. 1989 р. Музей етнографії та художнього промислу ім. М. Рильського. 2. Виставка відреставрованих ікон, присвячена 10-річчю ЛФ ННДРЦ України. Музей етнографії та художнього промислу ім. М. Рильського. Львів. 1993.

5. Покрова Богородиці.

Автор: невідомий

Час створення: кінець XV – початок XVI ст.

Місце зберігання: Рівненський краєзнавчий музей

Інв. № КП 642 Ж – 39

Походження: село Річиця (церква Св. Трійці), Зарічянського району Рівненської області.

Техніка виконання: дерево, темпера фарба, позолочені тло та німби.

Розмір: 130 x 90 см.

Реставратор: Лідія Сойка

Реставровано у 1988 – 1989 рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Реставрація музейних колекцій*. Каталог виставки. – Львів, 1989. – С. 4, 36. Іл. С. 16 – 17. (сторінки не нумеровані). *Луць Віктор*. Збірка волинських ікон рівненського краєзнавчого музею // Родовід. Наукові записки до історії культури України (Київ). – 1994. – Число 8. – С. 42. Іл. С. 40. *Пуцко Василь*. Найдавніші ікони Покрови // Родовід. Наукові записки ... – Іл. С. 35. *Овсійчук В.* Українське малярство X – XVIII ст.: Проблеми кольору. – Львів: Ін-т народознавства НАН України, 1996. – С. 232. Іл. С. 233, 234, 235. *Патріарх Димитрій (Ярема)*. Іконопис Західної України XII – XV ст. – Львів: Друкарські куншти, 2005. – С. 399. Іл. 487. *Щербань Віталій*. Генеза іконографії Покрови Богородиці на теренах України // Мистецтвознавство '05. – Львів, 2005. – С. 143 – 145. *Василик Роман*. Покров Богородиці / Словник українського сакрального мистецтва. За науковою редакцією Член-кореспондента Академії мистецтв України Михайла Станкевича. – Львів: Ін-т народознавства НАН України, 2006. – С. 188. Іл. С. 189. *Павличко Ярослава*. Ікона “Покров Богородиці” середини XVI ст. із церкви Успіння Богородиці в селі Торки // Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Львівський філіал. Бюлетень. Інформаційний випуск. – Львів – № 1 (9), 2007. – С. 31. *Міляєва Л. (за участю Гелитович М.)* Українська ікона XI – XVIII століть. – Київ-Мюнхен: Духовна спадщина України, 2007. – Іл. 94 на С. 156.

Виставки: 1. “Реставрація музейних колекцій” присвячена підсумкам п'ятирічної діяльності Львівського філіалу Державної науково-дослідної реставраційної майстерні міністерства культури УРСР. Львів. 1989 р. Музей етнографії та художнього промислу ім. М. Рильського. 2. Виставка відреставрованих ікон, присвячена 10-річчю ЛФ ННДРЦ України. Музей етнографії та художнього промислу ім. М. Рильського. Львів. 1993.

6. Спас Нерукотворний.

Автор: невідомий.

Час створення: початок XVI ст.

Місце зберігання: Володимир-Волинський історичний музей.

Інв. № KB – 3066 ВВмРА – 52.

Походження: Володимир-Волинський район Волинської області.

Техніка виконання: дерево, темпера фарба, різьблений рельєфний німб із посрібленим накладним рельєфним орнаментом, посріблене тло.

Розмір: 78,5 x 42 см.

Реставратори: Андрій Ситніков (консервація), Олександра Гливка (реставрація)

Реставровано у 2008 р.

Реставраційні процеси: скріплення рухомих частин основи, укріплення фарбового шару та левкасу, усунення суцільних перемалювань олійною фарбою з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Янович Богдан*. Музейна справа у місті Володимир-Волинському (історична довідка) та проблеми збереження пам'яток мистецтва // Національний науково-дослідний реставраційний центр

України. Львівський філіал. Бюлетень. Інформаційний випуск. – Львів – № 1 (9), 2007. – С. 164. *Глибка Олександра*. Реставрація ікони “Спас Нерукотворний” початку XVI ст. із збірки Володимир-Волинського історичного музею // Національний науково-дослідний реставраційний центр. Львівський філіал. Бюлетень. Інформаційний випуск. – Львів – № 1 (10). грудень 2008 рік.

7. Святий Іван Предтеча з житієм

Автор: невідомий

Час створення: початок XVI ст.

Місце зберігання: Церква Зішестя Святого Духа в Рогатині – філіал Івано-Франківського державного художнього музею.

Інв № ІК – 31.

Походження: перенесена із Перенівського жіночого монастиря поблизу Рогатина у 1520 р. в церкву Зішестя Святого Духа в Рогатині.

Техніка виконання: дерево, темперна фарба, посріблений накладний рельєфний орнамент тла, німба Івана Предтечі та полів ковчега.

Розмір: 119 x 97 см.

Реставратори: Ніна Присяжна, Надія Скрентович; Мирослав Откович (повторна реставрація)

Реставрована у 1984 – 1985 рр. 2008 р. (повторна реставрація).

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Katalog wystawy Archeologicznej Polsko-Ruska urządzona we Lwowie w roku 1885*, Lwow 1886. *Записки чина Св. Василя* // 1930 р. – Т. 111. *Климчук О.* Пережила віки // Україна. – 1988, – № 23. *Реставрація музейних колекцій*. Каталог виставки. – Львів, 1989. – С. 36 – 37. Іл. С. 12. (сторінки не нумеровані). Церква Святого Духа в Рогатині. Альбом. Автор упорядник Мельник В. І. – Київ: Мистецтво, 1991. – С. 24, 139, 143. Кольорова Іл. № 104, С. 125 (сторінки не нумеровані). *Miliaeva Liudmilla*. Le icone dall' XI al XVIII secolo. – Rimini, 1997. – S. 39, 227. *Мельник В.* Галицький іконопис XVI ст. у збірці Івано-Франківського художнього музею: Каталог // Галицько-буковинський хронограф. – Івано-Франківськ, 1998. – № 1. – С. 155 – 181. *Мельник Віктор*. Сакральне мистецтво Галичини XV – XX століть в експозиції Івано-Франківського художнього музею. Путівник-каталог. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2007. – С. 35, 48. Іл. 35.

Виставки: 1. *Wystawa Archeologiczna Polsko-Ruska urządzona we Lwowie w roku 1885 (?)*. Львів. 1885 р.

2. “Реставрація музейних колекцій” присвячена підсумкам п'ятирічної діяльності Львівського філіалу Державної науково-дослідної реставраційної майстерні міністерства культури УРСР. Львів. 1989 р. Музей етнографії та художнього промислу ім. М. Рильського. 3. Виставка відреставрованих ікон, присвячена 10-річчю АФ ННДРЦ України. Музей етнографії та художнього промислу ім. М. Рильського. Львів. 1993.

8. Царські ворота з завершенням (Євхаристія / Спас Нерукотворний).

Автор: невідомий

Час створення: XVI ст.

Місце зберігання: Рівненський краєзнавчий музей.

Інв. № КП 5366 VIII Ж – 58, VIII Ж – 58/6

Походження: село Клесів Сарненського району Рівненської області.

Техніка виконання: дерево, темперна фарба, позолочене тло та німби, позолочене обрамлення із різьбленим по левкасі орнаментом.

151 x 44,5; 151,5 x 46; 44 x 113,5 см.

Реставратор: Оксана Садова.

Реставровано у 1988 – 1990 рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Реставрація музейних колекцій*. Каталог виставки. – Львів, 1989. – С. 37. Іл. С. 21. (сторінки не нумеровані). *Овсійчук В.* Українське малярство X – XVIII ст.: Проблеми кольору. – Львів: Ін-т народознавства НАН України, 1996. – С. 270, 272. Іл. С. 274 – 276. *Miliaeva Liudmilla*. Le icone dall' XI al XVIII secolo. – Rimini, 1997. – S. 150-151, 233.

Виставки: 1. “Реставрація музейних колекцій” присвячена підсумкам п'ятирічної діяльності Львівського філіалу Державної науково-дослідної реставраційної майстерні міністерства культури УРСР. Львів. 1989 р. Музей етнографії та художнього промислу ім. М. Рильського. 2. Виставка відреставрованих ікон, присвячена 10-річчю АФ ННДРЦ України. Музей етнографії та художнього промислу ім. М. Рильського. Львів. 1993.

9. Святий Іван Богослов.

Автор: невідомий.

Час створення: XVI ст.

Місце зберігання: Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького.

Інв. № КН 38456 I – 2622.

Походження: село Сушиця Велика (церква Св. Миколая), Старосамбірського району Львівської області. Поступила в 1930-х рр. із збірки музею “Бойківщина” міста Старий Самбір Львівської області.

Техніка виконання: дерево, темпера фарба, позолочені німби, тло та профілі обрамлення.

Розмір: 111 x 76,5 x 2,5 см.

Реставратор: Мирослав Откович.

Реставровано у 1988 р.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Реставрація музейних колекцій*. Каталог виставки. – Львів, 1989. – С. 37. Іл. С. 11. (сторінки не нумеровані). Родовід. – 1994. – № 8. – Іл. С. 78. *Miliaeva Liudmilla*. Le icone dall' XI al XVIII secolo. – Rimini, 1997. – S. 125, 232. *Міляєва Л. (за участю Гелитович М.)* Українська ікона XI – XVIII століть. – Київ-Мюнхен: Духовна спадщина України, 2007. – Іл. 186 на С. 223.

Виставки: 1. “Реставрація музейних колекцій” присвячена підсумкам п'ятирічної діяльності Львівського філіалу Державної науково-дослідної реставраційної майстерні міністерства культури УРСР. Львів. 1989 р. Музей етнографії та художнього промислу ім. М. Рильського. 2. Виставка відреставрованих ікон, присвячена 10-річчю ЛФ ННДРЦ України. Музей етнографії та художнього промислу ім. М. Рильського. Львів. 1993.

10. Розп'яття.

Автор: невідомий.

Час створення: середина XVI ст.

Місце зберігання: Івано-Франківський державний художній музей.

Інв. № ІК – 112.

Походження: село Лоп'янка (церква Воздвиження Чесного Хреста) Рожнятівського району Івано-Франківської області.

Техніка виконання: дерево, темпера фарба, посріблений німб.

Розмір: 111 x 86 см.

Реставратор: Людмила Павлишин.

Реставрована у 1984 – 1985 рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Реставрація музейних колекцій*. Каталог виставки. – Львів, 1989. – С. 37. Іл. С. 13. (сторінки не нумеровані). *Мельник Віктор*. Сакральне мистецтво Галичини XV – XX століть в експозиції Івано-Франківського художнього музею. Путівник-каталог. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2007. – С. 38, 44, 163. Кольорова Іл. № 2, С. 115. *Міляєва Л. (за участю Гелитович М.)* Українська ікона XI – XVIII століть. – Київ-Мюнхен: Духовна спадщина України, 2007. – Іл. 204 на С. 237.

Виставки: “Реставрація музейних колекцій” присвячена підсумкам п'ятирічної діяльності Львівського філіалу Державної науково-дослідної реставраційної майстерні міністерства культури УРСР. Львів. 1989 р. Музей етнографії та художнього промислу ім. М. Рильського.

11. Пристоячі Іван Богослов і воїн Лонгин.

Автор: Маляр Кузьма з Рогатина (?)

Час створення: друга половина XVI ст.

Місце зберігання: церква Зішестя Святого Духа в Рогатині – філіал Івано-Франківського державного художнього музею.

Інв. № Кн – 4829 Ік – 30.

Походження: з первісного іконостаса XVI ст. із церкви Зішестя Святого Духа в Рогатині.

Техніка виконання: дерево, темпера фарба, посріблені німб Івана Богослова та обладунки Лонгина, тоновані під позолоту.

Реставратори: Анастасія Боднар, Оксана Митровцй (повторна реставрація).

Реставровано у 2007 р. (повторна реставрація).

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару живопису, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: Церква Святого Духа в Рогатині. Альбом. Автор упорядник Мельник В. І. – Київ: Мистецтво, 1991. – С. 24, 139, 143. Кольорова Іл. № 102, С. 123 (сторінки не нумеровані). *Мельник Віктор*. Сакральне мистецтво Галичини XV – XX століть в експозиції Івано-Франківського художнього музею. Путівник-каталог. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2007. – С. 46, 48. Іл. 42.

12. Святий Миколай.

Автор: іконописець кола маляра Федуска з Самбора, автор іконостаса церкви Св. Трійці в Потеличі (існують припущення про авторство самого маляра Федуска з Самбора).

Час створення: друга половина XVI ст.

Місце зберігання: Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького.

Інв. № КН 25197 I – 882

Походження: село Потелич (церква Св. Трійці) Жовківського району Львівської області

Техніка виконання: дерево, темпера фарба, посріблене накладне орнаментальне рельєфне тло та німб.

Розмір: 85 x 44,5 см.

Реставратор: Микола Андрущук, Федір Судук

Реставровано у 1984 – 1986 р.; 1988 – 2001 рр.

Реставраційні процеси: укріплення деревини основи, укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Гелитович М.* Ікони XVI ст. з Потелича. – Родовід. – 1994. – № 8. – С. 68. *Гелитович М.* Маловідомі пам'ятки українського іконопису XV – XVI століття (з колекції Національного музею) // Західноукраїнське церковне мистецтво. Матеріали міжнародної наукової конференції. – Ланцут – Котань, 2004. – Іл. № 28, 28а на С. 130, 131. *Гелитович М.* Ікони кінця XVI століття з Троїцької церкви у с. Потеличі // Записки наукового товариства імені Шевченка. Т. CCXLVIII. – Львів, 2004. – С. 342 – 344. *Гелитович Марія.* Святий Миколай з житієм. Ікони XV – XVII ст. з колекції Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького. – Львів: Свічадо, 2008. – С. 101. Іл. № 28 на С. 100.

Виставки: “Ікони Святий Миколай з житієм”. Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького. Львів. 2006 – 2007 р.

13. Святий Юрій з житієм.

Автор: іконописець кола маляра Федуска з Самбора, автор іконостаса церкви Св. Трійці в Потеличі (існують припущення про авторство самого маляра Федуска з Самбора).

Час створення: друга половина XVI ст.

Місце зберігання: Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького.

Інв. № КН 42463 I – 2993

Походження: місто Жовква (церква Різдва Христового) Львівська область.

Техніка виконання: дерево, темпера фарба, посріблене накладне орнаментальне рельєфне тло, німб та поля ковчегу.

Розмір: 122 x 98,5 x 2,3 см.

Реставровано у 1988 р.

Реставратор: Лідія Сойка.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Реставрація музейних колекцій.* Каталог виставки. – Львів, 1989. – С. 37. Іл. С. 24. (сторінки не нумеровані). *Гелитович М.* Ікони XVI ст. з Потелича. – Родовід. – 1994. – № 8. – С. 69. Іл. С. 66. *Скоп. Лев.* Маляр ікони Богородиця-Одигітрія з Мражниці. – Львів: Логос, 2004. – С. 20, 40, Іл. 32 на С. 36.

Виставки: “Реставрація музейних колекцій” присвячена підсумкам п'ятирічної діяльності Львівського філіалу Державної науково-дослідної реставраційної майстерні міністерства культури УРСР. Львів. 1989 р. Музей етнографії та художнього промислу ім. М. Рильського.

14. Зішестя Святого Духа / Богоявлення Господнє.

Автор: іконописець кола маляра Федуска з Самбора, автор іконостаса церкви Св. Трійці в Потеличі (існують припущення про авторство самого маляра Федуска з Самбора).

Час створення: друга половина XVI ст.

Місце зберігання: Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького.

Інв. № КН 23039 I – 1703.

Походження: село Потелич (церква Св. Трійці) Жовківського району Львівської області.

Техніка виконання: дерево, темпера фарба, посріблене накладне орнаментальне рельєфне обрамлення та посріблені німби.

Розмір: 125,5 x 61,5 x 2,3 см.

Реставратори: Надія Скрентович, Остап Сойка.

Реставровано у 1989 рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: Родовід. – 1994. – № 8. – Іл. С. 95.

15. Богородиця-Дороговказиця з похвалою.

Автор: невідомий.

Час створення: кінець XVI ст.

Місце зберігання: Івано-Франківський державний художній музей.

Інв. № КН – 10110 ІФХМ – Ік – 218.

Походження: село Підліски (Нягрин) (церква Трьох Святителів (1864 р.). Долинського району Івано-Франківської області.

Техніка виконання: дерево, темпера фарба, позолочене тло та німби, посріблені поля з пророками та їхні німби.

Розмір: 91,5 x 56,9 см.

Реставратор: Лідія Сойка.

Реставровано у 1987 – 1991 рр.

Реставраційні процеси: укріплення деревини основи, укріплення фарбового шару та левкасу, усунення суцільних перемалювань олійною фарбою та забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Реставрація музейних колекцій*. Каталог виставки. – Львів, 1989. – С. 4, 37. Іл. С. 25. (сторінки не нумеровані). *Откович В. П.* Народна течія в українському живопису XVII – XVIII ст. – Київ: Наукова думка, 1990. – С. 82. *Мельник Віктор*. Сакральне мистецтво Галичини XV – XX століть в експозиції Івано-Франківського художнього музею. Путівник-каталог. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2007. – С. 41. іл. 38, 44, 164. Кольорова Іл. № 3, С. 116

Виставки: “Реставрація музейних колекцій” присвячена підсумкам п’ятирічної діяльності Львівського філіалу Державної науково-дослідної реставраційної майстерні міністерства культури УРСР. Львів. 1989 р. Музей етнографії та художнього промислу ім. М. Рильського.

16. Христос-Вседержитель.

Автор: невідомий.

Час створення: 1592 р.

Місце зберігання: Рівненський краєзнавчий музей.

Інв. № 458 VIII Ж – 16.

Походження: село Цепцевичі (церква Покрови Богородиці) Сарненського району Рівненської області.

Техніка виконання: дерево, темпера фарба, накладний рельєфний орнаментальний німб, золотий асист, позолочене тло та поля ковчегу.

Розмір: 124 x 107 см.

Реставратори: Федір Судук, Ніна Присяжна, Галина Скоп, Анастасія Боднар.

Реставровано у 1988 – 1990 рр. ; 2005 – 2006 рр.

Реставраційні процеси: укріплення деревини основи, укріплення фарбового шару та левкасу, усунення часткових перемалювань, перелевкашень та забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Сидор О.* Волинське малярство XVII – XVIII століть // Образотворче мистецтво. – 1988. – № 2. – С. 18. Реставрація музейних колекцій. Каталог виставки. – Львів, 1989. – С. 4, 37. Іл. С. 18 – 19. (сторінки не нумеровані). *Патріарх Димитрій (Ярема)*. Іконопис Західної України XII – XV ст. – Львів: Друкарські куншти, 2005. – С. 364. Іл. 451. *Козак Анастасія*. Реставрація ікони // Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Львівський філіал. Бюлетень. Інформаційний випуск. – Львів – № 2 (8), 2006. – С. 138 – 140. *Гелитович Марія*. До питання дослідження творчої спадщини майстра ікони “Спас Пантократор” 1592 р. з церкви Покрову Богородиці у Великих Цепцевичах // Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XIV міжнародної наукової конференції м. Луцьк, 29 – 30 жовтня 2007 року. – Луцьк, 2007. – С. 30 – 34. *Гелитович Марія, Мельник Ірина*. Іконостас кін. XVI ст. з церкви Святого Духа у Рогатині. Проблема атрибуції // Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Львівський філіал. Бюлетень. Інформаційний випуск. – Львів – № 1 (9), 2007. – С. 16 – 19.

Виставки: 1. “Реставрація музейних колекцій” присвячена підсумкам п’ятирічної діяльності Львівського філіалу Державної науково-дослідної реставраційної майстерні міністерства культури УРСР. Львів. 1989 р. Музей етнографії та художнього промислу ім. М. Рильського. 2. “Відреставровані шедеври з музейних скарбниць України”. Виставка присвячена 70-ти річчю Національного науково-дослідного реставраційного центру України. Національний музей Тараса Шевченка 2008 р.

17. Богородиця-Дороговказиця.

Автор: невідомий.

Час створення: 1595 р.

Місце зберігання: Рівненський краєзнавчий музей.

Інв. № КП 1785 VII Ж – 50.

Походження: село Любиковичі Сарненського району Рівненської області.

Техніка виконання: дерево, темпера фарба, позолочений рельєфний накладний орнаментальний

німб, позолочені тло та поля ковчегу, посріблені картуші з монограмами імен Богородиці та Христа.

Розмір: 128 x 103 x 2,5 см.

Реставратор: Федір Судук.

Реставровано у 1988 – 1980 рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення часткових перемалювань та забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Реставрація музейних колекцій*. Каталог виставки. – Львів, 1989. – С. 37. Іл. С. 20. (сторінки не нумеровані). *Луцьк Віктор*. Збірка волинських ікон рівненського краєзнавчого музею // Родовід. Наукові записки до історії культури України (Київ). – 1994. – Число 8. – С. 42. Іл. С. 51. *Родовід*. Наукові записки ... Іл. С. 9, 85, 87. *Луцьк Віктор*. Ікони Волині XIII – XVIII століть в збірці Рівненського краєзнавчого музею. Частина 2. – Рівне: Теком Волинь. Іл. № 69 – 90, 259. *Александрович В.* Волинська середньовічна іконографія намісного образу Спаса // Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XV міжнародної наукової конференції м. Луцьк, 25 – 26 вересня 2008 року. – Луцьк, 2008. – Іл. С. 19. (помилково названа дата створення ікони 1592 р. та місце походження Великі Цепцевичі).

Виставки: 1. “Реставрація музейних колекцій” присвячена підсумкам п’ятирічної діяльності Львівського філіалу Державної науково-дослідної реставраційної майстерні міністерства культури УРСР. Львів. 1989 р. Музей етнографії та художнього промислу ім. М. Рильського. 2. Виставка відреставрованих ікон, присвячена 10-річчю АФ ННДРЦ України. Музей етнографії та художнього промислу ім. М. Рильського. Львів. 1993.

18. Христос у Славі.

Автор: коло майстра іконостаса Успенської церкви в Наконечному.

Час створення: 1590-і рр.

Місце зберігання: Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького.

Інв № КН – 27872 I – 1787.

Походження: село Потелич (церква Святої Трійці) Жовківського району Львівської області. Надійшла в музей в 1929 р.

Техніка виконання: дерево, темперна фарба, посріблені накладний рельєфний орнаментальний німб та орнаментні рельєфні поля ковчегу, золотий асист.

Розмір: 135 x 117 x 2,5 см.

Реставратори: Тарас Откович (консервація, пробні розчистки); Оксана Митровцій (реставрація).

Реставровано у 2003, 2006 – 2007 рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення часткових перемалювань, перелевкашень та забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Откович Мирослав, Откович Тарас*. Дослідження середовища домусейного зберігання ікон // Західноукраїнське церковне мистецтво. Матеріали міжнародної наукової конференції. – Ланцут – Котань, 2004. Іл. С. 566 – 567. *Козак Олена*. Аналіз матеріальної структури творів іконопису на молекулярному рівні як передумова для застосування біохімічних методів в їх консервації // Західноукраїнське церковне мистецтво... С. 589, 590, 591. Табл. 1 – С. 575, Табл. 2 – С. 582, Табл. 3 – С. 586. *Осьмак Галина*. Біотичні та абіотичні процеси старіння пам’яток іконопису на мікрорівні // Західноукраїнське церковне мистецтво... С. 598, 599, 612. Табл. 1 – С. 596, Табл. 2 – С. 609. Іл. 2, 4 – С. 613. *Гелитович Марія*. “Богородиця з Дитям і похвалою” у колі пам’яток “Майстра іконостасу Успенської церкви в Наконечному” // Літопис Національного музею у Львові. – № 3 (8). – Львів, 2004. – С. 136 – 137, 140.

Гелитович Марія. Українські ікони “Спас у славі”. – Львів: Друкарські куншти, 2005. – С. 56. Іл. С. 57. *Митровцій Оксана*. Реставрація ікони “Спас у Славі” із збірки Національного музею імені Андрея Шептицького у Львові // Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Львівський філіал. Бюлетень. Інформаційний випуск. – Львів – № 2 (8), 2006. – С. 141 – 143.

Виставки: “Відреставровані шедеври з музейних скарбниць України”. Виставка присвячена 70-ти річчю Національного науково-дослідного реставраційного центру України. Національний музей Тараса Шевченка 2008 р.

19. Архангел Михаїл з діяннями.

Автор: невідомий.

Час створення: кінець XVI – початок XVII ст.

Місце зберігання: Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького.

Інв. № КН 43146 I – 3101.

Походження: село Воля Висоцька Жовківського району Львівської області.

Техніка виконання: дерево, темперна фарба, позолочене різблене по левкасу орнаментне тло, накладне обрамлення.

Розмір: 119 x 89 x 2,7 см.

Реставратор: Оксана Садова.

Реставровано у 1988 р.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

20. Богородиця-Дороговказиця.

Автор: невідомий. Галицька школа іконопису.

Час створення: кінець XVI – початок XVII ст.

Місце зберігання: Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького.

Інв. № КН 3385 I – 1421.

Походження: невідоме. Надійшла до музею до 1907 р.

Техніка виконання: дерево, темпера фарба, позолочене орнаментне накладне тло, позолочені німби та поле із пророками.

Розмір: 101 x 80 x 1,5 см.

Реставратор: Федір Судук.

Реставровано у 1986 – 1987 рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення олійних перемалювань та забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Реставрація музейних колекцій*. Каталог виставки. – Львів, 1989. – С. 37. Іл. С. 27. (сторінки не нумеровані). *Гелитович Марія*. Богородиця з Дитям і похвалою. Ікони колекції Національного музею у Львові. – Львів: Свічадо, 2005. – С. 147. Іл. № 54 на С. 146.

Виставки: 1. “Реставрація музейних колекцій” присвячена підсумкам п’ятирічної діяльності Львівського філіалу Державної науково-дослідної реставраційної майстерні міністерства культури УРСР. Львів. 1989 р. Музей етнографії та художнього промислу ім. М. Рильського. 2. Виставка відреставрованих ікон, присвячена 10-річчю ЛФ ННДРЦ України. Музей етнографії та художнього промислу ім. М. Рильського. Львів. 1993. 3. Богородиця з Дитям і похвалою. Ікони XV – XVII ст. із фондів Національного музею у Львові”. Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького. 2004 – 2005.

21. Старозаповітна Трійця.

Автор: невідомий.

Час створення: кінець XVI – початок XVII ст.

Місце зберігання: Рівненський краєзнавчий музей.

Інв. № КП – 6487 VIII Ж – 70.

Походження: село Шубків Рівненського району Рівненської області.

Техніка виконання: дерево, темпера фарба, позолочені німби, позолочений та посріблений різьблений по левкасу орнамент на полях ковчега.

Розмір: 104 x 117 см.

Реставратор: Петро Гуменюк.

Реставровано у 1986 – 1988 р.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: Родовід. Наукові записки до історії культури України (Київ). – 1994. – Число 8. – Іл. С. 45.

22. Моління.

Автор: невідомий лемківський народний майстер (так званий “Лемківський Пікассо”). Автор декількох ікон на території Польщі та Словаччини (Лемківщина).

Час створення: кінець XVI – початок XVII ст.

Місце зберігання: Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького.

Інв. № КН – 38598 I – 2267.

Походження: село Баниця (церква Козьми і Дем’яна), Горлицький повіт Малопольського воєводства (Польща). Етнографічна територія Лемківщини.

Техніка виконання: дерево, темпера фарба, рельєфні накладні посріблені орнаментальні німби.

Розмір: 86 x 120 x 3 ст.

Реставратор: Зоряна Откович.

Реставровано у 1988 р.

Реставраційні процеси: укріплення деревини основи, укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Реставрація музейних колекцій*. Каталог виставки. – Львів, 1989. – С. 37. Іл. С. 29 – 30. (сторінки не нумеровані). *Откович В. П.* Народна течія в українському живопису XVII – XVIII ст. – Київ: Наукова думка, 1990. – С. 17. Українське народне малярство XIII – XX століть. Альбом. Автори-упорядники: Свенціцька В. І. Откович В. П. – Київ: Мистецтво, 1991. – С. 44.

Виставки: “Реставрація музейних колекцій” присвячена підсумкам п’ятирічної діяльності Львівського філіалу Державної науково-дослідної реставраційної майстерні міністерства культури УРСР. Львів. 1989 р. Музей етнографії та художнього промислу ім. М. Рильського.

23. Богородиця-Дороговказиця з похвалою.

Автор: невідомий.

Час створення: кінець XVI – початок XVII ст.

Місце зберігання: Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького.

Інв. № КН 43145 I – 3100.

Походження: село Воля Висоцька (церква Собору Архангела Михаїла) Жовківського району Львівської області. Надійшла в музей в 1957 р. (з експедиції Миколи Батога).

Техніка виконання: дерево, темперна фарба, рельєфні накладні посріблені та тоновані під позолоту орнаментальні німби та поля ковчегу.

Розмір: 137 x 96 x 2,5 см.

Реставратор: Любов Чорна.

Реставровано у 1988 рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Гелитович Марія*. Богородиця з Дитям і похвалою. Ікони колекції Національного музею у Львові. – Львів: Свічадо, 2005. – С. 131. Іл. № 48 на С. 130.

24. Благовіщення.

Автор: невідомий іконописець Войнилівсько – болохівського іконописного осередку XVII ст.

Час створення: кінець XVI – початок XVII ст.

Місце зберігання: Івано-Франківський державний художній музей.

Інв. № КН 10115 ІК – 223.

Походження: село Завадка (церква Собору Богородиці 1887) Калузького району Івано-Франківської області.

Техніка виконання: дерево, темперна фарба, позолочене тло та німби, накладне позолочене обрамлення.

Розмір: 44,5 x 50 x 5,5 см.

Реставратори: Зоряна Откович; Мирослав Откович, Тарас Откович (повторна реставрація).

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Реставровано у 1989 р. ; 2006 р. (повторна реставрація).

Література: *Реставрація музейних колекцій*. Каталог виставки. – Львів, 1989. – С. 37. (сторінки не нумеровані). *Мельник Віктор*. Сакральне мистецтво Галичини XV – XX століть в експозиції Івано-Франківського художнього музею. Путівник-каталог. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2007. – С. 164 – 165. Кольорова Іл. № 4а, С. 117. Золоті сторінки меценатства 2002 – 2007 рр. – Івано-Франківськ: Художній музей, 2007. – Іл. 16 на С. 10.

Виставки: “Реставрація музейних колекцій” присвячена підсумкам п’ятирічної діяльності Львівського філіалу Державної науково-дослідної реставраційної майстерні міністерства культури УРСР. Львів. 1989 р. Музей етнографії та художнього промислу ім. М. Рильського.

25. Стрітєння.

Автор: невідомий іконописець Войнилівсько – болохівського іконописного осередку XVII ст.

Час створення: кінець XVI – початок XVII ст.

Місце зберігання: Івано-Франківський державний художній музей.

Інв. № КН 10114 ІК – 222.

Походження: село Завадка Калузького району (церква Собору Богородиці 1887) Івано-Франківської області.

Техніка виконання: дерево, темперна фарба, позолочені тло та німби, накладне позолочене обрамлення.

Розмір: 44 x 49 см.

Реставратори: Борис Іванів; Мирослав Откович, Тарас Откович (повторна реставрація).

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Реставровано у 1989 р. ; 2006 р. (повторна реставрація).

Література: *Реставрація музейних колекцій*. Каталог виставки. – Львів, 1989. – С. 38. (сторінки не нумеровані). *Мельник Віктор*. Сакральне мистецтво Галичини XV – XX століть в експозиції Івано-Франківського художнього музею. Путівник-каталог. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2007. – С. 164 – 165. Кольорова Іл. № 4б, С. 118. Золоті сторінки меценатства 2002 – 2007 рр. – Івано-Франківськ: Художній музей, 2007. – Іл. 17 на С. 10.

Виставки: “Реставрація музейних колекцій” присвячена підсумкам п’ятирічної діяльності Львівського філіалу Державної науково-дослідної реставраційної майстерні міністерства культури УРСР. Львів. 1989 р. Музей етнографії та художнього промислу ім. М. Рильського.

26. Покрова Богородиці.

Автор: невідомий.

Час створення: початок XVII ст.

Місце зберігання: Рівненський краєзнавчий музей.

Інв. № КН – 6829 РКМ – VIII Ж-78

Походження: село Богдашів (церква Воздвиження Чесного Хреста) Здолбунівського району Рівненської області.

Техніка виконання: дерево, темпера фарба, посріблене різьблене по левкасу орнаментне тло, посріблені німби, срібний асист.

Розмір: 104,5 x 82,5 см.

Реставратори: Борис Іванів, Наталія Білостоцька.

Реставровано у 1995 – 2002 рр.

Реставраційні процеси: укріплення деревини основи, укріплення фарбового шару та левкасу, усунення часткових перемалювань, перелевкашень та забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

27. Святий Василій Великий. Ікона із одвірок Царських воріт.

Автор: Федір Сенькович (невід. – 1631).

Час створення: друга половина 1620-тих рр.

Місце зберігання: Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького.

Інв. № КН 33646 /1 / I – 997.

Походження: з іконостаса церкви Успіння Богородиці у Львові (1591 – 1629). Надійшла із Львівського музею Ставропігії в 1945 р.

Техніка виконання: дерево, темпера фарба, позолочене різьблене по левкасу орнаментне тло та позолочене накладне обрамлення.

Розмір: 201 x 57 x 4 см.

Реставратор: Лідія Сойка.

Реставровано у 1986 – 1988 рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Сидор О. Ф.* Традиції і новаторство в українському малярстві XVII – XVIII століть // *Свенціцька В. І. Сидор О. Ф.* Спадщина віків Українське малярство XIV – XVIII століть у музейних колекціях Львова. – Львів: Каменяр, 1990. – С. 27, 29. Кол. Іл. 80, 81 на С. 128 – 129. (сторінки не нумеровані). *Обвійчук В.* Українське малярство X – XVIII ст.: Проблеми кольору. – Львів: Ін-т народознавства НАН України, 1996. – С. 106. Іл. С. 309, 311. *Комашко Н.* Украинская иконопись // *История иконописи. VI – XX века.* – Москва: Арт-БМБ, 2002. – С. 193. *Сидор Олег.* Святий Василій Великий в українському мистецтві. – Львів: Місіонер, 2008 – С. 52, 162. 444. Іл. № 46, 46-а.

28 – 29. Страсті Христові.

Автор: невідомий.

Час створення: перша половина XVII ст.

Місце зберігання: Дрогобицький краєзнавчий музей “Дрогобиччина”.

Інв. № КВ 11196 ДКМ I – 259, ДКМ I – 260.

Походження: село Почаєвичі Дрогобицького району Львівської області.

Техніка виконання: дерево, темпера фарба, позолочення німбів.

Розмір: 299 x 78 см; 290 x 78,5 см.

Реставратори: Олександра Гливіка, Мирослава Білецька-Зварич.

Реставровано у 2006 – 2007 рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення часткових перемалювань та забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Білецька-Зварич Мирослава, Гливіка Олександра* // Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Львівський філіал. Бюлетень. Інформаційний випуск. – Львів – № 2 (8), 2006. – С. 136 – 137. Страсті Христові. Альбом. Наукове видання Львівського філіалу Національного науково-дослідного реставраційного центру України і Громадської організації “Фонд імені короля Данила”. – Львів, 2007.

Виставки: “Ікона Страсті Христові”. Львівський історичний музей. Львів. 2007 р.

30. Свята Параскева в житті.

Автор: невідомий.

Час створення: перша половина XVII ст.

Місце зберігання: Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького.

Інв. № КН 40221 I – 2776.

Походження: село Новий Яр Яворівського району Львівської області.
Техніка виконання: дерево, темперна фарба, посріблене, потоноване під позолоту різьблене по левкасу орнаментне тло, накладне обрамлення.
Розмір: 140 x 76 x 2 см.
Реставратори: Мирослав Откович (1984 р.); Тарас Откович (1999 – 2000 рр.), Анастасія Боднар (2007 р.), Оксана Войтович (2007 – 2008 рр.).
Реставровано у 1984, 1999 – 2000, 2007 – 2008 рр.
Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення суцільних перемалювань темперною фарбою та забруднень з фарбового шару живопису, тонування.
Література: *Боднар Анастасія, Козак Олена*. Реставрація ікони “Параскева П’ятниця з житієм” XVII ст. із збірки Національного музею у Львові ім. А. Шептицького // Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Львівський філіал. Бюлетень. Інформаційний випуск. – Львів, 2007. – 1(9). – С. 93 – 95.

31. Спас на престолі.

Автор: невідомий.
Час створення: перша половина XVII ст.
Місце зберігання: Музей Волинської ікони – філіал Волинського краєзнавчого музею.
Інв. № I – 256.
Походження: місто Камінь-Каширський (церква Св. Іллі) Волинської області.
Техніка виконання: дерево, темперна фарба, позолочене різьблене по левкасу орнаментне тло, позолочені німби, золотий асист, накладне обрамлення.
Розмір: 157 x 92 x 3 см.
Реставратор: Лідія Сойка.
Реставровано у 2000 – 2001 рр.
Реставраційні процеси: укріплення деревини основи, укріплення фарбового шару та левкасу, усунення суцільних перемалювань, скипін та забруднень з фарбового шару живопису, тонування.
Література: *Друль М. В.* Техніко-технологічне дослідження ікони “Деїсус” з Волинського краєзнавчого музею // Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Львівський філіал. Бюлетень. Інформаційний випуск. – Львів, 2001. – 2(3). – С. 29 – 30. Іл. С. 3. (сторінки не нумеровані).
Козак О. Т. Сойка А. С. Співпраця біохіміка з художником-реставратором // Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Львівський філіал. Бюлетень ... 2001. – 3(4). – С. 23 – 24.

32. Моління.

Автор: невідомий.
Час створення: XVII ст.
Місце зберігання: Музей Волинської ікони – філіал Волинського краєзнавчого музею
Техніка виконання: дерево, темперна фарба, посріблений одяг Христа, позолочене різьблене по левкасу орнаментне тло, позолочені німби, накладне обрамлення.
109 x 65 x 2,5 см.
Походження: село Прохід (каплиця на кладовищі) Ратнівського району Волинської області.
Реставратор: Оксана Садова.
Реставровано у 2000 – 2001 рр.
Реставраційні процеси: укріплення деревини основи, укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

33. Різдво Богородиці.

Автор: невідомий.
Час створення: друга половина XVII ст.
Місце зберігання: Івано-Франківський державний художній музей.
Інв. № ІФХМ – Ік – 187.
Походження: село Слобода (церква Воздвиження Чесного Хреста (1878 р.)). Рожнятівського району Рівненської області.
Техніка виконання: дерево, темперна і олійна фарби, посріблені тло та німби, золотий асист.
Розмір: 105 x 73 см.
Реставратор: Борис Іванів.
Реставровано у 1987 – 1991 рр.
Реставраційні процеси: укріплення деревини основи, укріплення фарбового шару та левкасу, усунення суцільних перемалювань олійною фарбою, забруднень з фарбового шару живопису, тонування.
Література: *Реставрація музейних колекцій*. Каталог виставки. – Львів, 1989. – С. 4, 38. Іл. С. 23. (сторінки не нумеровані). *Откович В. П.* Народна течія в українському живопису XVII – XVIII ст.

– Київ: Наукова думка, 1990. – С. 80. *Мельник Віктор*. Сакральне мистецтво Галичини XV – XX століть в експозиції Івано-Франківського художнього музею. Путівник-каталог. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2007. – С. 170. Кольорова Іл. № 13, С. 127.

Виставки: “Реставрація музейних колекцій” присвячена підсумкам п’ятирічної діяльності Львівського філіалу Державної науково-дослідної реставраційної майстерні міністерства культури УРСР. Львів. 1989 р. Музей етнографії та художнього промислу ім. М. Рильського.

34. Спас на престолі.

Автор: невідомий іконописець Войнилівсько – болохівського іконописного осередку XVII ст.

Час створення: друга половина XVII ст.

Місце зберігання: Івано-Франківський державний художній музей.

Інв. № ІФХМ – ІК – 311.

Походження: село Завадка (церква Собору Богородиці (1887 р.)) Калуського району Івано-Франківської області.

Техніка виконання: дерево, темпера і олійна фарба, посріблене різьблене по левкасі орнаментальне тло, срібний асист, накладне дерев’яне посріблене обрамлення із різьбленими деталями.

Розмір: 121,5 x 94,5 x 9 см.

Реставратори: Іван Дідух, Іван Сіромський; Мирослав Откович, Юрій Вороняк (повторна реставрація).

Реставровано у 1996 – 1998 рр; 2006 р. (повторна реставрація).

Реставраційні процеси: вирівнювання основи, укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Мельник Віктор*. Сакральне мистецтво Галичини XV – XX століть в експозиції Івано-Франківського художнього музею. Путівник-каталог. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2007. – С. 169. Кольорова Іл. № 12, С. 126. Золоті сторінки меценатства 2002 – 2007 рр. – Івано-Франківськ: Художній музей, 2007. – Іл. 14 на С. 9.

35. Архангел Михаїл.

Автор: невідомий.

Час створення: друга половина XVII ст.

Місце зберігання: Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького.

Інв. № І-1012

Походження: невідоме.

Техніка виконання: дерево, темпера і олійна фарби, посріблене різьблене по левкасі орнаментальне тло, тоноване під позолоту, посріблений та тонований під позолоту німб, посріблений обладунок Михаїла, накладне посріблене дерев’яне обрамлення.

Розмір: 87 x 58 x 2 см.

Реставратор: Тарас Откович.

Реставровано в 2003 – 2004 рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

36. Благовіщення.

Автор: невідомий.

Час створення: кінець XVII ст.

Місце зберігання: Івано-Франківський державний художній музей.

Інв. № ІФХМ – ІК – 200.

Походження: село Болохів Калуського району Івано-Франківської області.

Техніка виконання: дерево, темпера фарба, позолочене різьблене по левкасі орнаментальне тло, позолочені німби, золотий асист, накладне дерев’яне обрамлення із посрібленим різьбленим по левкасі орнаментом.

Розмір: 99 x 61 x 10,5 см.

Реставратори: Мирослав Откович, Тарас Откович.

Реставровано у 2006 р.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Мельник Віктор*. Сакральне мистецтво Галичини XV – XX століть в експозиції Івано-Франківського художнього музею. Путівник-каталог. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2007. – С. 167 – 168. Кольорова Іл. № 9а, С. 123. Золоті сторінки меценатства 2002 – 2007 рр. – Івано-Франківськ: Художній музей, 2007. – Іл. 13 на С. 9.

37. Різдво Богородиці.

Автор: Федір з Вишні.

Час створення: 1675 р.

Місце зберігання: Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького.

Інв. № КН 36799 I – 2468.

Походження: село Верещиця (церква Різдва Богородиці) Яворівського району Львівської області.

Техніка виконання: дерево, темпера фарба, посріблене різьблене по левкасі орнаментальне тло, тоноване під позолоту, посріблені тоновані під позолоту німби.

Розмір: 106 x 73,5 x 11 см.

Реставратор: Галина Климчук.

Реставровано у 1988 р.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Реставрація музейних колекцій*. Каталог виставки. – Львів, 1989. – С. 38. Іл. С. 22. (сторінки не нумеровані). *Откович В. П.* Народна течія в українському живопису XVII – XVIII ст. – Київ: Наукова думка, 1990. – С. 26, 46 – 47. Родовід. Наукові записки до історії культури України (Київ). – 1994. – Число 8. – Іл. С. 2, 6.

Виставки: Виставка відреставрованих ікон, присвячена 10-річчю ЛФ ННДРЦ України. Музей етнографії та художнього промислу ім. М. Рильського. Львів. 1993.

38. Богородиця-Дороговказиця.

Автор: невідомий.

Час створення: кінець XVII ст.

Місце зберігання: Рівненський краєзнавчий музей.

РКМ – VIII Ж – 11.

Походження: село Острівці (церква Святого Івана Богослова) Володимирецького району Рівненської області.

Техніка виконання: дерево, темпера і олійна фарби, посріблене різьблене по левкасі орнаментальне тло, тоноване під позолоту, посріблені тоновані під позолоту німби.

Розмір: 114,5 x 97,5 см.

Реставратор: Володимир Мокрій.

Реставровано у 1995 – 2002 рр.

Реставраційні процеси: усунення застарілої (орієнтовно 50-річної давності) непрофесійної профілактичної заклепки, укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Климчук Галина*. Нова методика зняття застарілих профзаклепок // Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Львівський філіал. Бюлетень. Інформаційний випуск. – Львів, 2001. – 2(3). – С. 19 – 20.

39. Богородиця-Дороговказиця.

Автор: Іван Медицький.

Час створення: 1694 р. (?).

Місце зберігання: Дрогобицький краєзнавчий музей “Дрогобиччина”.

Інв. № KB 4453 ДКМ I – 130.

Походження: з церкви Святого Юрія в Дрогобичі.

Техніка виконання: дерево, олійна фарба, посріблене різьблене по левкасі орнаментальне тло та німби, тоновані під позолоту, золотий асист, накладне посріблене та тоноване під позолоту обрамлення.

Розмір: 120 x 93 см.

Реставратори: Мирослав Откович, Анастасія Боднар, Олександра Гливка.

Реставровано у 2006 – 2007 рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

40. Різдво і дитинство Христа.

Автор: невідомий.

Час створення: кінець XVII – початок XVIII ст.

Місце зберігання: Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького.

Інв. № КН 33659 I – 1011.

Походження: село Березка (церква Святого Миколая) на Лемківщині.

Техніка виконання: дерево, темпера фарба, посріблене різьблене по левкасі орнаментальне тло,

тоноване під позолоту, посріблені, тоновані під позолоту німби, накладне дерев'яне обрамлення із різьбленими посрібленими дерев'яними деталями.

Розмір: 101,5 x 69 см.

Реставратор: Борис Іванів.

Реставровано у 1988 р.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Реставрація музейних колекцій*. Каталог виставки. – Львів, 1989. – С. 39. Откович В. Колекція ікон риботицьких мастеров из Львовского музея украинского искусства // Памятники культуры. Новые открытия. Ежегодник. – 1983. – Ленинград: Наука, 1985. Откович В. П. Народна течія в українському живописі XVII – XVIII ст. – Київ: Наукова думка, 1990. – С. 69.

41. Святий Василій Великий.

Автор: невідомий.

Час створення: кінець XVII – початок XVIII ст.

Місце зберігання: Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького.

Інв. № КН 50118 І-3912

Походження: село Монастирець (церква святого Івана Хрестителя) Городоцького району Львівської області. Надійшла в музей в 1977 р.

Техніка виконання: дерево, темпера фарба, позолочене різьблене по левкасі орнаментальне тло, посріблені та тоновані по золоту деталі одягу Василя.

Розмір: 101 x 82,5 x 2,3.

Реставратор: Федір Судук.

Реставровано на поч. 1990-х рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Сидор Олег*. Святий Василій Великий в українському мистецтві. – Львів: Місіонер, 2008. – С. 446. Іл. 664 – 64-а, 64-б, в. – С. 202 – 205.

42. Різдво Богородиці.

Автор: невідомий.

Час створення: кінець XVII – початок XVIII ст.

Місце зберігання: Рівненський краєзнавчий музей.

Інв. № РКМ – VIII Ж – 135.

Походження: село Птича (церква Успіння Богородиці) Дубнівський район Рівненської області.

Техніка виконання: дерево, темпера фарба, посріблене різьблене по левкасі орнаментальне тло, посріблені німби та деталі, накладне обрамлення із посрібленим різьбленим по левкасі орнаментом.

Розмір: 102 x 82 / 110,5 x 93 см.

Реставратор: Галина Климчук.

Реставровано у 1994 рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Обстійчук В.* Українське малярство X – XVIII ст.: Проблеми кольору. – Львів: Ін-т народознавства НАН України, 1996. – Іл. С. 351.

43. Введення в Храм.

Автор: Йов Кондзелевич (?) (1667 – 1740/1748).

Час створення: кінець XVII – початок XVIII ст.

Місце зберігання: Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького.

Інв. № І – 7

Походження: місто Кам'янка Струмилова (сучасна назва Кам'янка – Буська) Львівської області. Надійшла в музей в 1905 р.

Техніка виконання: дерево, темпера і олійна фарби, позолочене різьблене по левкасі орнаментальне тло, позолочені німби, накладне обрамлення із позолоченим різьбленим по левкасі орнаментом.

Розмір: 115 x 92,5 x 5

Реставратори: Лідія Сойка, Мирослава Площанська.

Реставровано у 2003, 2006 рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Откович Тарас*. Нововіднайдений твір Йова Кондзелевича // Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Львівський філіал. Бюлетень. Інформаційний випуск при-

свячений реставрації іконостаса церкви Воздвиження Чесного Хреста з монастиря Скит Манявський – Львів, 2006. – 1(7). – С. 104–106.

44. Спокуса Христа.

Автор: майстер кола Йова Кондзелевича.

Час створення: кінець XVII – початок XVIII ст.

Місце зберігання: Музей Волинської ікони – філіал Волинського краєзнавчого музею.

Інв. № ВКМ I – 110.

Походження: село Городище (церква Святої Трійці), Луцького району Волинської області.

Техніка виконання: дерево, темперна та олійна фарби, посріблені деталі орнаменту на полях, тоновані під позолоту, позолочений німб Христа.

Розмір: 96 x 64 x 2,5 см.

Реставратор: Тарас Откович.

Реставровано у 1993 – 1994 рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення часткових перемалювань та забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: Родовід. – 1994. – № 8. – Іл. С. 3, 74, 75. *Александрович В.* “Легенда Йова Кондзелевича”. Вступ до студій над творчістю майстра на Волині // Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації. доповіді та матеріали IV наукової конференції м. Луцьк, 17 – 18 грудня 1997 р. – Луцьк, 1997. – С. 14.

45. Моління. Ікона із іконостаса з церкви Воздвиження Чесного Хреста монастиря Скит Манявський (Богородчанський іконостас).

Автор: Йов Кондзелевич (1667 – 1740/1748).

Час створення: 1698 – 1705 рр.

Місце зберігання: Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького.

Інв. № I – 2329.

Походження: місто Богородчани (церква Святої Трійці) Івано-Франківської області. Первісне походження іконостаса – монастир Скит Манявський (церква Воздвиження Чесного Хреста) Надвірнянського району Івано-Франківської області. Після закриття монастиря іконостас переданий в 1785 році в Богородчани. Надійшов в музей в 1924 році.

Техніка виконання: дерево, темперна і олійна фарби, позолочений і посріблений орнамент, різьблений по левкасу, золотий асист, позолочене тло, накладне позолочене обрамлення із живописними клеймами та накладними різьбленими позолоченими орнаментними деталями.

Розмір: 240 x 130 x 2,5 см.

Реставратор: Володимир Мокрій.

Реставровано у 1998 – 2000 рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення часткових перемалювань та забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Пещанський Володимир*. Богородчанський іконостас // Скит Манявський та Богородчанський іконостас. – Жовква, 1926. – С. 13,14,15,16. *Батіг Михайло*. Йов Кондзелевич і Богородчанський іконостас. – Львів, 1957. – Іл. на С. 15, 16 іл. частини. Ярема В. о. Традиції і нововведення у побудові іконостасів XVII та XVIII століть у західних областях України // Православний вісник. – Львів, 1961. – № 5 – 6. – С. 189. *Возницький Б.* Йов Кондзелевич // Історія українського мистецтва (ротапринтне видання). – Київ, 1964. – Т. 3. – С. 199. *Овсійчук В.* Майстри українського барокко: жовківський художній осередок. – Київ: Наукова думка, 1991. – С. 285, 291. Іл. С. 302, 303. *Таранушенко Стефан*. Український іконостас // Записки наукового товариства імені Т. Шевченка. Праці секції мистецтвознавства. – Львів, 1994. т – ССХХVII. – С. 162. *Обухович Л.* До питання автопортрета Йова Кондзелевича // Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації. Доповіді та матеріали із наукової конференції м. Луцьк, 17 – 18 грудня 1997 р. – Луцьк, 1997. – С. 35. *Александрович В.* “Легенда Йова Кондзелевича”. Вступ до студій над творчістю майстра на Волині // Волинська ікона: питання історії вивчення... – С. 13, 14. *Откович З.* Йов Кондзелевич – майстер психологічного образу // Галицька брама. – Львів, 1998. – червень, № 6 (24). С. 3. 11. *Откович Василь, Пилип'юк Василь*. Українська ікона XIV – XVIII ст. – Львів: Світло і тінь, 1999. – Іл. С. 94, 95. Відреставровані твори з музеїв України. Каталог виставки. – Київ, ННДРЦУ. 2000. – С. 10. *Климчук Галина*. Історична доля іконостасу Воздвиженського храму Скиту Манявського // Тематичний збірник Святопокровського жіночого монастиря Студійського уставу. – Львів, 2000. – Вип. 5: Іконостас воздвиженської церкви Скиту Манявського. Каталог виставки відреставрованих ікон. Автор-упорядник Канарська О. – С. 14. *Лиліо-Откович З.* Іконографічні особливості структури іконостасу Воздвиженської церкви Скиту Манявського // Тематичний збірник Святопокровського ... – С. 16, *Канарська Ольга*. Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста Скиту Манявського (1698 – 1705) // Тематичний збірник Святопокровського ... – С. 24. *Друль М.* Техніко-технологічні дослідження іконостасу церкви Воздвиження Чесного Хреста Скиту Манявського // Національний на-

уково-дослідний реставраційний центр України. Львівський філіал. Бюлетень. Інформаційний випуск. – Львів, 2000. – 1(1). – С. 22. *Мисюга Богдан, Откович Мирослав*. Богородчанський іконостас: реставрація, пошуки, знахідки // Київська церква. – 2000. – № 5(11). – Іл. 6 ст. кол. розгортки. Сидор Олег. Іконографія Ісуса Христа в давньому українському мистецтві // Київська церква ... – С. 85. *Александрович Володимир*. Архітектура, образотворче та декоративно – ужиткове мистецтво // Історія української культури. – Київ: Наукова думка, 2003. – Т. 3. – Розділ 8. С. 888. *Wasyluk Roman, Skop Lew*. Osobliwosc tematu “Deeisis” w ukraïnskiej ikonografii. Chrystus wybawiajacy. teologia swietych obrazow. – Krakow, 2003. – S. 205. П. 46. Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста з монастиря Скит Манявський. – Львів: Львівський філіал Національного науково-дослідного реставраційного центру України, 2005. – Іл. С. 124 – 133. *Откович Тарас*. Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста з монастиря Скит Манявський. (історія створення, вивчення та реставрації) // Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста ... – С. 10. *Лильо-Откович Зоряна*. Структура іконостаса церкви Воздвиження Чесного Хреста з монастиря Скит Манявський // Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста ... С. 30, 33, 34. *Откович Тарас*. Життя і творчість Йова Кондзелевича // Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста ... С. 44, 46. *Откович Мирослав*. Техніко-технологічні дослідження та реставрація іконостаса // Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста ... С. 62, 63, 68. *Скоп Петро*. Богословські донаторські та авторські написи на іконостасі з церкви Воздвиження Чесного Хреста з монастиря Скит Манявський // Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста ... С. 72, 74 – 75, 385. *Мисюга Богдан*. Технологічна та естетична реконструкція іконостаса з церкви Воздвиження Чесного Хреста з монастиря Скит Манявський // Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста ... С. 77.

Виставки: 1. “Безцінні скарби України. Ікони Богородчанського іконостаса”. Національний музей у Львові. 1995 рік. 2. Реставрація іконостасу церкви Воздвиження Чесного Хреста Скиту Манявського (1698–1705). Національний музей у Львові. 2000 рік. 3. Ікона присутня в каталозі виставки “Відреставровані твори з музеїв України”. Каталог виставки. – Київ, ННДРЦ України. 2000. але на виставці експонована не була.

46. Христос-Учитель. Ікона із іконостаса з церкви Воздвиження Чесного Хреста монастиря Скит Манявський (Богородчанський іконостас).

Автор: Йов Кондзелевич (1667 – 1740/1748).

Час створення: 1698 – 1705 рр.

Місце зберігання: Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького.

Інв. № І-2292.

Походження: місто Богородчани (церква Святої Трійці) Івано-Франківської області. Первісне походження іконостаса – монастир Скит Манявський (церква Воздвиження Чесного Хреста) Надвірнянського району Івано-Франківської області. Після закриття монастиря іконостас переданий в 1785 році в Богородчани. Надійшов в музей в 1924 році.

Техніка виконання: дерево, темпера і олійна фарби, різьблене по левкасу позолочене орнаментне тло, золотий асист, накладне позолочене обрамлення, із живописними клеймами та накладними різьбленими позолоченими орнаментними деталями.

Розмір: 147 x 93 x 2,5 см.

Реставратор: Тарас Откович.

Реставровано у 2005 р.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення суцільних перемалювань олійною фарбою та забруднень з фарбового шару живопису та орнаментального тла, тонування.

Література: *Пещанський Володимир*. Богородчанський іконостас // Скит Манявський та Богородчанський іконостас. – Жовква, 1926. – С. 13 – 15. *Свенціцький Іларіон*. Культурна праця Скиту Манявського // Скит Манявський – С. 21. *Возницький Б. Іов Кондзелевич* // Історія українського мистецтва (ротапринтне видання). – Київ, 1964. – Т. 3. – С. 199, 200. *Степовик Дмитро*. В пошуках українського Рафаеля // Україна, 1966. – № 32. – С. 14. *Возницький Б.* Творчість українського художника Іова Кондзелевича // Львівська картинна галерея: Виставки. знахідки. дослідження. – Львів, 1967. – С. 47, 49. *Жолтовський П. М.* Український живопис XVII – XVIII ст. – Київ: наукова думка, 1978. – С. 58. *Откович Зоряна*. Йов Кондзелевич – майстер психологічного образу // Галицька брама. – Львів, 1998. – № 6 (24). – С. 3. *Овсійчук В. А.* Майстри українського барокко: жовківський художній осередок. – Київ: Наукова думка, 1991. – С. 285, 298, 305, 330. *Овсійчук В.* Українське малярство X – XVIII ст.: проблеми кольору. – Київ: Ін-т народознавства НАН України, 1996. – Іл. С. 392. *Александрович В.* “Легенда Йова Кондзелевича”. Вступ до студій над творчістю майстра на Волині // Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації. доповіді та матеріали IV наукової конференції м. Луцьк, 17 – 18 грудня 1997 р. – Луцьк, 1997. – С. 6, 9, 14. *Климчук Галина*. Історична доля іконостасу воздвиженського храму Скиту Манявського // Тематичний збірник святопокровського жіночого монастиря Студійського уставу. – Львів, 2000. – вип. 5: іконостас Воздвиженської церкви Скиту Манявського. Каталог виставки відреставрованих ікон. автор-упорядник Канарська О. – С. 14. 9. *Канарська Ольга*. Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста Скиту Манявського (1698 – 1705) // Тематичний збірник Святопокров-

ського жіночого монастиря ... – С. 25. *Лильо-Откович З.* Іконографічні особливості структури іконостасу Воздвиженської церкви Скиту Манявського // Тематичний збірник Святопокровського жіночого монастиря ... – С. 16. *Сидор Олег.* Іконографія Ісуса Христа в давньому українському мистецтві // Київська церква. – Львів, 2000. – № 5(11). – С. 85. *Александрович Володимир.* Архітектура, образотворче та декоративно – ужиткове мистецтво // Історія української культури. – Київ: Наукова думка, 2003. – Т. 3. – Розділ 8. С. 886. Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста з монастиря Скит Манявський. – Львів: Львівський філіал Національного науково-дослідного реставраційного центру України, 2005. – Іл. С. 294 – 297. *Откович Тарас.* Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста з монастиря Скит Манявський. (історія створення, вивчення та реставрації) // Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста ... – С. 10, 11. *Лильо-Откович Зоряна.* Структура іконостаса церкви Воздвиження Чесного Хреста з монастиря Скит Манявський // Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста ... С. 30, 32, 35. *Откович Тарас.* Життя і творчість Йова Кондзелевича // Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста ... С. 44, 45. *Откович Мирослав.* Техніко-технологічні дослідження та реставрація іконостаса // Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста ... С. 63, 66, 68. *Скоп Петро.* Богословські, донаторські та авторські написи на іконостасі з церкви Воздвиження Чесного Хреста з монастиря Скит Манявський // Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста ... С. 69, 72, 387. *Откович Тарас.* Реставрація і вивчення ікони “Христос-Учитель” іконостаса церкви Воздвиження Чесного Хреста з монастиря Скит Манявський // Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Львівський філіал. Бюлетень. Інформаційний випуск присвячений реставрації іконостаса церкви Воздвиження Чесного Хреста з монастиря Скит Манявський – Львів, 2006. – 1(7). – С. 130 – 134. *Кольорова Іл. С. 2* (сторінки не нумеровані).

Виставки: 1. “Безцінні скарби України. Ікони Богородчанського іконостасу”. Національний музей у Львові. 1995 рік. 2. “Реставрація іконостасу церкви Воздвиження Чесного Хреста Скиту Манявського (1698-1705). Національний музей у Львові. 2000 рік.

47. Богородиця-Дороговказиця. Ікона із іконостаса з церкви Воздвиження Чесного Хреста монастиря Скит Манявський (Богородчанський іконостас).

Автор: Йов Кондзелевич (1667 – 1740/1748).

Час створення: 1698 – 1705 рр.

Місце зберігання: Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького.

Інв № І-2289.

Походження: місто Богородчани (церква Святої Трійці) Івано-Франківської області. Первісне походження іконостаса – монастир Скит Манявський (церква Воздвиження Чесного Хреста) Надвірнянського району Івано-Франківської області. Після закриття монастиря іконостас переданий в 1785 році в Богородчани. Надійшов в музей в 1924 році.

Техніка виконання: дерево, темперна і олійна фарби, різьблене по левкасу позолочене орнаментне тло, золотий асист, накладне позолочене обрамлення із живописними клеймами та накладними різьбленими позолоченими орнаментними деталями.

Розмір: 147 x 92,5 x 2,5 см.

Реставратори: Володимир Мокрій, Всеволод Томашевський.

Реставровано у 2001 – 2005 р.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення суцільних перемалювань та забруднень з фарбового шару живопису та орнаментального тла, тонування.

Література: *Пещанський Володимир.* Богородчанський іконостас // Скит Манявський та Богородчанський іконостас. – Жовква, 1926. – С. 13 – 14. *Свенціцький Іларіон.* Культурна праця Скиту Манявського // Скит Манявський ... – С. 21. *Возницький Б.* Творчість українського художника Йова Кондзелевича // Львівська картинна галерея: Виставки. Знахідки. Дослідження. – Львів, 1967. – С. 47, 49. *Жолтовський П. М.* Український живопис XVII – XVIII ст. – Київ: Наукова думка, 1978. – С. 58. *Овсійчук В. А.* Майстри українського барокко: Жовківський художній осередок. – Київ: Наукова думка, 1991. – С. 285, 305. *Овсійчук В.* Українське малярство X – XVIII ст.: Проблеми кольору. – Київ: Ін-т Народознавства НАН України, 1996. – Іл. С. 395. *Александрович В.* “Легенда Йова Кондзелевича”. Вступ до студій над творчістю майстра на Волині // Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації. доповіді та матеріали IV наукової конференції м. Луцьк, 17 – 18 грудня 1997 р. – Луцьк, 1997. – С. 9. *Откович З.* Йов Кондзелевич – майстер психологічного образу // Галицька брама. – Львів, 1998 – № 6 (24). – С. 3. *Климчук Г.* Історична доля іконостасу Воздвиженського храму Скиту Манявського // Іконостас Воздвиженської церкви Скиту Манявського. Каталог виставки відреставрованих ікон. Автор-упорядник Канарська О. Тематичний збірник Святопокровського жіночого монастиря Студійського уставу. Випуск 5. – Львів, 2000. – С. 14. *Лильо-Откович З.* Іконографічні особливості структури іконостасу Воздвиженської церкви Скиту Манявського // Тематичний збірник Святопокровського жіночого монастиря ... – С. 16. *Канарська О.* Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста Скиту Манявського (1698-1705). Каталог // Тематичний збірник Святопокровського жіночого монастиря... – С. 25. Іл. С. 39. 12. *Садова О.* Реставрація іконостасу церкви Воздвиження Чесного Хреста Скиту Манявського // Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Львівський філіал. Бюлетень. Інформа-

ційний випуск. – Львів, 2000 – 1(1). – С. 31. *Лильо-Откович З.* Йов Кондзелевич – майстер психологічного образу // Національний науково-дослідний реставраційний центр України ... – С. 32. *Сидор Олег.* Манявсько-Богородчанський іконостас Йова Кондзелевича: Маловідомі аспекти іконографії // Сакральне мистецтво Волині. Матеріали IX міжнародної наукової конференції. м. Луцьк, 31 жовтня – 1 листопада 2002 р. – Луцьк, 2002. – С. 3. *Уманцев Ф. С.* Мистецтво давньої України. – Київ: Либідь, 2002. – С. 236. Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста з монастиря Скит Манявський. – Львів: Львівський філіал Національного науково-дослідного реставраційного центру України, 2005. – Іл. С. 282 – 287. *Откович Тарас.* Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста з монастиря Скит Манявський (історія створення, вивчення та реставрації) // Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста ... – С. 10, 11. *Лильо-Откович Зоряна.* Структура іконостаса церкви Воздвиження Чесного Хреста з монастиря Скит Манявський // Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста ... С. 30, 32, 34. *Откович Тарас.* Життя і творчість Йова Кондзелевича // Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста ... С. 44. *Откович Мирослав.* Техніко-технологічні дослідження та реставрація іконостаса // Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста ... С. 63, 66, 68.

Виставки: 1. “Безцінні скарби України. Ікони Богородчанського іконостасу”. Національний музей у Львові. 1995 рік. 2. “Реставрація іконостасу церкви Воздвиження Чесного Хреста Скиту Манявського (1698-1705). Національний музей у Львові. 2000 рік.

48. Вознесіння. Ікона із іконостаса з церкви Воздвиження Чесного Хреста монастиря Скит Манявський (Богородчанський іконостас).

Автор: Йов Кондзелевич (1667 – 1740/1748).

Час створення: 1698 – 1705 рр.

Місце зберігання: Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького.

Інв № КН 36615 Інв. № І-2305.

Походження: місто Богородчани (церква Святої Трійці) Івано-Франківської області. Первісне походження іконостаса – монастир Скит Манявський (церква Воздвиження Чесного Хреста) Надвірнянського району Івано-Франківської області. Після закриття монастиря іконостас переданий в 1785 році в Богородчани. Надійшов в музей в 1924 році.

Техніка виконання: дерево, темперна і олійна фарби, різьблене по левкасу позолочене орнаментне тло, золотий асист, накладне позолочене обрамлення із накладними різьбленими позолоченими орнаментними деталями.

Розмір: 235 x 141 x 2,5 см.

Реставратори: Мирослав Откович (1972 р.) Тарас Откович.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Реставровано у 1972 р. 1998 – 2000 рр.

Література: *Пещанський Володимир.* Богородчанський іконостас // Скит Манявський та Богородчанський іконостас. – Жовква. 1926. – С. 13, 14. *Свенціцький Іларіон.* Культурна праця Скиту Манявського // Скит Манявський ... – С. 20. *Батіг Микола.* Йов Кондзелевич і Богородчанський іконостас. – Львів, 1957. – С. 1, 2. *Уманцев Ф.* Живопис / Нариси з історії українського мистецтва. – Київ, 1966. Під редакцією Заболотного В. – С. 92. *Свенціцька В.* Іван Руткович та становлення реалізму в українському малярстві. – Київ, 1966. – С. 55. *Жолтовський П. М.* Станковий живопис // Історія українського мистецтва. – Київ, 1966. – Т. 3. – С. 202. Іл. С. 205. *Возницький Б.* Творчість українського художника Йова Кондзелевича // Львівська картинна галерея: Виставки. Знахідки. Дослідження. – Львів, 1967. – С. 47, 49. *Словник художників України.* – Київ, 1973. – С. 110. *Жолтовський П. М.* Український живопис XVII – XVIII ст. – Київ: Наукова думка, 1978. – С. 57. *Hordynsky Sviatoslav.* Die Ukrainische ikone 12 – 18. Jahrhundert. – München – Graz: Ukrainische freie universität, 1981. – S. 44, 184. *Сидор О. Ф.* Міські краєвиди й інтер'єри у творах Йова Кондзелевича в контексті архітектури ренесансу // Українське мистецтво у міжнародних зв'язках. – Київ: Наукова думка, 1983. – С. 72. *Сидор О. Ф.* Барокко в українському мистецтві // Українське барокко та європейський контекст. Київ. “Наукова думка” 1991. – С. 181. *Сидор О. Ф.* Еволюція українського барокового іконостасу. Мистецькі студії. 1991. № 1. – С. 32. *Овсійчук В. А.* Майстри українського барокко: Жовківський художній осередок. – Київ: Наукова думка, 1991. – С. 285, 291, 308, 313, 321, 338. Іл. С. 309. *Овсійчук В.* Українське малярство X – XVIII ст.: Проблеми кольору. – Львів: Ін-т Народознавства НАН України, 1996. – С. 391. Іл. С. 397. *Степовик Дмитро.* Історія української ікони X – XX століть. – Київ: Либідь, 1996. – Іл. С. 274. *Александрович В.* “Легенда Йова Кондзелевича”. Вступ до студій над творчістю майстра на Волині // Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації. Доповіді та матеріали IV наукової конференції м. Луцьк, 17 – 18 грудня 1997 р. – Луцьк, 1997. – С. 6, 13, 17. *Miliaeva Liudmilla.* Le icone dall' XI al XVIII secolo. – Rimini, 1997. – S. 69, 229. *Откович З.* Йов Кондзелевич – майстер психологічного образу // Галицька брама. – Львів, 1998 – № 6 (24). – С. 3. *Александрович Володимир.* Словник малярів Волині XVI – XVII століть // Волинська ікона. Питання історії вивчення, дослідження та реставрації, матеріали V міжнародної конференції. м. Луцьк, 27 – 28 серпня 1998 р. – Луцьк, 1998. – С. 53. *Климчук Г.* Історична доля іконостасу Воздвиженського

храму Скиту Манявського // Тематичний збірник Святопокровського жіночого монастиря Студійського уставу. – Львів, 2000. – вип. 5: іконостас Воздвиженської церкви Скиту Манявського. Каталог виставки відреставрованих ікон. Автор-упорядник Канарська О. – С. 14. *Лиліо-Откович З.* Іконографічні особливості структури іконостасу Воздвиженської церкви Скиту Манявського // Тематичний збірник Святопокровського жіночого монастиря ... – С. 16, 17, 20. *Канарська О.* Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста Скиту Манявського (1698 – 1705). Каталог // Іконостас Воздвиженської церкви Скиту Манявського. Каталог виставки відреставрованих ікон. Автор-упорядник Канарська О. Тематичний збірник Святопокровського жіночого монастиря ... – С. 27. *Друль М.* Техніко-технологічні дослідження іконостасу церкви Воздвиження Чесного Хреста Скиту Манявського // Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Львівський філіал. Бюлетень. Інформаційний випуск. – Львів, – 2000. – 1(1). – С. 22. *Садова О.* Реставрація іконостасу церкви Воздвиження Чесного Хреста Скиту Манявського // Національний науково-дослідний реставраційний центр України... – С. 31. *Лиліо-Откович З.* Йов Кондзелевич – майстер психологічного образу // Національний науково-дослідний реставраційний центр України... – С. 32. *Александрович Володимир.* У колі сподвижників: Йов Кондзелевич у релігійному малярстві Волині кінця XVII – першої половини XVIII століття // Пам'ятники сакрального мистецтва Волині. Матеріали VIII міжнародної наукової конференції. М. Луцьк, 13 – 14 грудня 2001 року. – С. 24, 26 – 29. Іл. С. 26. *Уманцев Ф. С.* Мистецтво давньої України. – Київ, 2002. – С. 236. Іл. С. 235. *Сидор Олег.* Манявсько-Богородчанський іконостас Йова Кондзелевича: Маловідомі аспекти іконографії // Сакральне мистецтво Волині. Матеріали IV міжнародної наукової конференції. М. Луцьк, 31 жовтня – 1 листопада 2002 року. – С. 8. *Александрович Володимир.* Архітектура, образотворче та декоративно – ужиткове мистецтво // Історія української культури. – Київ: наукова думка, 2003. – Т. 3. – розділ 8. – С. 886. Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста з монастиря Скит Манявський. – Львів: Львівський філіал Національного науково-дослідного реставраційного центру України, 2005. – Іл. С. 346 – 353. *Откович Тарас.* Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста з монастиря Скит Манявський. (історія створення, вивчення та реставрації) // Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста ... – С. 10, 11. *Лиліо-Откович Зоряна.* Структура іконостаса церкви Воздвиження Чесного Хреста з монастиря Скит Манявський // Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста ... С. 30, 32, 35. *Откович Тарас.* Життя і творчість Йова Кондзелевича // Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста ... С. 44, 45. *Откович Мирослав.* Техніко-технологічні дослідження та реставрація іконостаса // Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста ... С. 63, 66, 68. *Скоп Петро.* Богословські, донаторські та авторські написи на іконостасі з церкви Воздвиження Чесного Хреста з монастиря Скит Манявський // Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста ... С. 69, 72, 387.

Виставки: 1. “Безцінні скарби України. Ікони Богородчанського іконостасу”. Національний музей у Львові. 1995 рік. 2. “Реставрація іконостасу церкви Воздвиження Чесного Хреста Скиту Манявського (1698 – 1705). Національний музей у Львові. 2000 рік.

49. Успіння Богородиці. Ікона із іконостаса з церкви Воздвиження Чесного Хреста монастиря Скит Манявський (Богородчанський іконостас).

Час створення: 1698 – 1705 рр.

Місце зберігання: Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького.

Автор: Йов Кондзелевич (1667 – 1740/1748).

Інв. № І-2301.

Походження: місто Богородчани (церква Святої Трійці) Івано-Франківської області. Первісне походження іконостаса – монастир Скит Манявський (церква Воздвиження Чесного Хреста) Надвірнянського району Івано-Франківської області. Після закриття монастиря іконостас переданий в 1785 році в Богородчани. Надійшов в музей в 1924 році.

Техніка виконання: дерево, темперна і олійна фарби, посріблення, різьблені по левкасу позолочені деталі, золотий асист, накладне позолочене обрамлення із накладними різьбленими позолоченими орнаментними деталями.

Розмір: 233 x 142 x 2,5 см.

Реставратори: Михайло Пигель (1960 рр.), Тарас Откович, Анастасія Козак.

Реставрована у 1960-ті рр. 2000 – 2001 рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Пещанський Володимир.* Богородчанський іконостас // Скит Манявський та Богородчанський іконостас. Львів. 1926. – С. 13, 15, 26. *Свенціцький Іларіон.* Культурна праця Скиту Манявського // Скит Манявський ... – С. 20. Історія української культури. Видання Івана Тиктора. 1937. – XII. Зшиток – Іл. С. 550. *Батіг Микола.* Йов Кондзелевич і Богородчанський іконостас. – Львів, 1957. – С. 3 – 7. *Возницький Б.* Йов Кондзелевич // Історія українського мистецтва (ротапринтне видання). – Київ, 1964. – Т. 3. – С. 197 – 203. *Уманцев Ф.* Живопис // Нариси з історії українського мистецтва. – Київ, 1966. Під редакцією Заболотного В. – С. 92. Іл. 152. *Жолтовський П. М.* Станковий живопис // Історія українського мистецтва. – Київ, 1966. – Т. 3. – С. 202. *Свенціцька В.* Іван Руткович та становлення реалізму

в українському малярстві. – Київ, 1966. – С. 55. *Возницький Б.* Творчість українського художника Іова Кондзелевича // Львівська картинна галерея: Виставки. Знахідки. Дослідження. – Львів, 1967. – С. 47, 51. Словник художників України. – Київ, 1973. – С. 110. *Жолтовський П. М.* Український живопис XVII – XVI ст. – Київ: Наукова думка, 1978. – С. 57, 58. *Hordynsky Sviatoslav.* Die Ukrainische ikone 12 – 18. Jahrhundert. – München – Graz: Ukrainische freie universität, 1981. – S. 44, 185. *Степовик Д. В.* Українська графіка XVI – XVIII століть. Еволюція образної системи. – Київ: Наукова думка, 1982. – іл. с. 268. (помилково підписана як ікона з Білостока). *Сидор О. Ф.* Міські краєвиди й інтер'єри у творах Іова Кондзелевича в контексті архітектури ренесансу // Українське мистецтво у міжнародних зв'язках. – Київ: наукова думка, 1983. – С. 71, 72. *Slowik Artysnow polskich.* – Lodz, 1986. – Т. IV. – S. 82 – 83. *Обвійчук В. А.* Майстри українського бароко: Жовківський художній осередок. – Київ: Наукова думка, 1991. – С. 285, 291, 308, 311 – 313, 316, 318, 321, 338. Іл. С. 306, 307. *Сидор О. Ф.* Бароко в українському мистецтві // Українське бароко та європейський контекст. – Київ: наукова думка, 1991. – С. 181. *Обвійчук В.* Українське малярство X – XVIII ст.: проблеми кольору. – Київ: ін-т Народознавства НАН України, 1996. – С. 391. *Степовик Дмитро.* Історія Української ікони X – XX століть. – Київ: Либідь, 1996. – С. 80, 81. *Александрович В.* “Легенда Іова Кондзелевича”. Вступ до студій над творчістю майстра на Волині // Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації. Доповіді та матеріали IV наукової конференції м. Луцьк, 17 – 18 грудня 1997 р. – Луцьк, 1997. – С. 8, 10, 13, 17. *Обухович Л.* До питання автопортрета Іова Кондзелевича // Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації. Доповіді та матеріали IV наукової конференції м. Луцьк, 17 – 18 грудня 1997 р. – Луцьк, 1997. – С. 34. *Откович Зоряна.* Йов Кондзелевич – майстер психологічного образу // Галицька брама. – Львів, 1998. – № 6 (24). – С. 3. *Лильо-Откович З.* Іконографічні особливості структури іконостасу Воздвиженської церкви Скиту Манявського // Тематичний збірник Святопокровського жіночого монастиря Студійського уставу. – Львів, 2000. – вип. 5: іконостас Воздвиженської церкви Скиту Манявського. Каталог виставки відреставрованих ікон. Автор-упорядник Канарська О. – С. 16, 17. *Канарська Ольга.* Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста Скиту Манявського (1698 – 1705) // Тематичний збірник Святопокровського жіночого монастиря ... – С. 27. Іл. С. 40. *Скоп Петро.* Дияконські двері Іова Кондзелевича з колекції ЛМІР // Сакральне мистецтво Волині. Матеріали IV міжнародної наукової конференції. м. Луцьк, 31 жовтня – 1 листопада 2002 р. – Луцьк, 2002. – С. 11. *Уманцев Ф. С.* Мистецтво давньої України. – Київ, 2002. – С. 236. Іл. С. 235. *Сидор Олег.* “Величне твоє успення, пресвята Діво чиста” // Лавра. Часопис монахів Студитського уставу. вип. ” 2. – С. 35, 40.

Виставки: 1. “Безцінні скарби України. ікони Богородчанського іконостасу”. Національний музей у Львові. 1995 рік. 2. “Реставрація іконостасу церкви Воздвиження Чесного Хреста Скиту Манявського (1698-1705). Національний музей у Львові. 2000 рік.

50. Архангел Михаїл. Ікона із іконостаса з церкви Воздвиження Чесного Хреста монастиря Скит Манявський (Богородчанський іконостас).

Автор: Йов Кондзелевич (1667 – 1740/1748).

Час створення: 1698 – 1705 рр.

Місце зберігання: Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького.

Інв. № І-2285.

Походження: місто Богородчани (церква Святої Трійці) Івано-Франківської області. Первісне походження іконостаса – монастир Скит Манявський (церква Воздвиження Чесного Хреста) Надвірнянського району Івано-Франківської області. Після закриття монастиря іконостас переданий в 1785 році в Богородчани. Надійшов в музей в 1924 році.

Техніка виконання: дерево, темпера і олійна фарби, посріблення, різьблене по левкасу позолочене орнаментне тло.

Розмір: 224 x 74 x 2,5 см.

Реставратор: Наталія Білостоцька.

Реставровано у 1999 – 2000 р.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Пещанський Володимир.* Богородчанський іконостас // Скит Манявський та Богородчанський іконостас. – Жовква, 1926. – С. 13. *Батіг Микола.* Йов Кондзелевич і Богородчанський іконостас. – Львів, 1957. – С. 11 – 12. *Ярема В. О.* Традиції і нововведення у побудові іконостасів XVII та XVIII століть у західних областях України // Православний вісник. – Львів, 1961. – № 5 – 6. – С. 184. *Свенціцька В. Іван Руткович та становлення реалізму в українському малярстві.* – Київ, 1966. – Іл. С. 56. *Жолтовський П. М.* Станковий живопис // Історія українського мистецтва. – Київ, 1966. – Т. 3. – С. 202. *Возницький Б.* Творчість українського художника Іова Кондзелевича // Львівська картинна галерея: Виставки. Знахідки. Дослідження. – Львів, 1967. – С. 47. Словник художників України. – Київ, 1973. – С. 110. Іл. С. 129. *Білецький І. О.* Скарби неглітні. Українське мистецтво у світовому художньому процесі. – Київ: мистецтво, 1974. – С. 55. *Жолтовський П. М.* Український живопис XVII – XVIII ст. – Київ: Наукова думка, 1978. – С. 57, 62. *Білецький П. О.* Нариси з історії українського мистецтва. Українське

мистецтво другої половини XVII – XVIII століть. – Київ: Мистецтво, 1981. – Іл. С. 56. *Hordynsky Sviatoslav*. Die Ukrainische ikone 12 – 18. jahrhundert. – München – Graz: Ukrainische freie universität, 1981. – S. 43, 183. *Обвійчук В. А.* Майстри українського бароко: Жовківський художній осередок. – Київ: Наукова думка, 1991. – С. 285, 305, 308. Іл. С. 299, 300. *Обвійчук В.* Українське малярство Х – XVIII ст.: Проблеми кольору. – Київ: ін-т Народознавства НАН України, 1996. – С. 393. *Обухович Л.* До питання автопортрета Йова Кондзелевича // Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації. Доповіді та матеріали IV наукової конференції м. Луцьк, 17 – 18 грудня 1997 р. – Луцьк, 1997. – С. 38. *Откович З.* Йов Кондзелевич – майстер психологічного образу // Галицька брама. – Львів, 1998. – № 6 (24). – С. 3. *Александрович Володимир*. Словник малярів Волині XVI – XVII століть // Волинська ікона. Питання історії вивчення, дослідження та реставрації. Матеріали V міжнародної конференції. м. Луцьк, 27 – 28 серпня 1998 р. – Луцьк, 1998. – С. 53. *Лильо-Откович З.* Іконографічні особливості структури іконостасу Воздвиженської церкви Скиту Манявського // Тематичний збірник Святопокровського жіночого монастиря Студійського уставу. – Львів, 2000. – вип. 5: Іконостас Воздвиженської церкви Скиту Манявського. Каталог виставки відреставрованих ікон. Автор-упорядник Канарська О. – С. 17. *Климчук Г.* Історична доля іконостасу Воздвиженського храму Скиту Манявського // Іконостас Воздвиженської церкви Скиту Манявського. Каталог виставки відреставрованих ікон. Автор-упорядник Канарська О. Тематичний збірник Святопокровського жіночого монастиря ... – С. 14. *Канарська О.* Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста Скиту Манявського (1698-1705). Каталог // Тематичний збірник Святопокровського жіночого монастиря ... – С. 30. Іл. С. 48. *Друль М.* Техніко-технологічні дослідження іконостасу церкви Воздвиження Чесного Хреста Скиту Манявського // Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Львівський філіал. Бюлетень. Інформаційний випуск. – Львів, Бюлетень – Львів, 2000. – 1(1). – С. 23. *Садова О.* Реставрація іконостасу церкви Воздвиження Чесного Хреста Скиту Манявського // Національний науково-дослідний реставраційний центр України... – С. 31. *Лильо-Откович З.* Йов Кондзелевич – майстер психологічного образу // Національний науково-дослідний реставраційний центр України... – С. 32. *Обвійчук Володимир, Кривавич Дмитро.* Оповідь про ікону. – Львів, Інститут Народознавства НАН України, 2000. – С. 98. *Скоп Петро.* Дияконські двері Йова Кондзелевича з колекції ЛМІР // Сакральне мистецтво Волині. Матеріали IX міжнародної наукової конференції. М. Луцьк, 31 жовтня – 1 листопада 2002 року. – С. 11, 13. *Уманцев Ф. С.* Мистецтво давньої України. – Київ: Либідь, 2002. – С. 23. *Білостоцька Наталія.* Ікона “Архангел Михаїл” з дияконських дверей іконостаса церкви Воздвиження Чесного Хреста з монастиря Скит Манявський // Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Львівський філіал. Бюлетень. Інформаційний випуск присвячений реставрації іконостаса церкви Воздвиження Чесного Хреста з монастиря Скит Манявський – Львів, 2006. – 1(7). – С. 140 – 142. Кольорова Іл. С. 6 (сторінки не нумеровані).

Виставки: 1. “Безцінні скарби України. Ікони Богородчанського іконостасу”. Національний музей у Львові. 1995 рік. 2. “Реставрація іконостасу церкви Воздвиження Чесного Хреста Скиту Манявського (1698–1705). Національний музей у Львові. 2000 рік.

51. Архангел Гавриїл. Ікона із іконостаса з церкви Воздвиження Чесного Хреста монастиря Скит Манявський (Богородчанський іконостас).

Автор: Йов Кондзелевич (1667 – 1740/1748).

Час створення: 1698 – 1705 рр.

Місце зберігання: Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького.

Інв. № І-2287.

Походження: місто Богородчани (церква Святої Трійці) Івано-Франківської області. Первісне походження іконостаса – монастир Скит Манявський (церква Воздвиження Чесного Хреста) Надвірнянського району Івано-Франківської області. Після закриття монастиря іконостас переданий в 1785 році в Богородчани. Надійшов в музей в 1924 році.

Техніка виконання: дерево, темперна і олійна фарби, золотий асист, різьблене по левкасу позолочене орнаментне тло.

Розмір: 224,5 x 74 x 2,5 см.

Реставратор: Наталія Косик.

Реставровано у 2000 – 2003 рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Пещанський Володимир*. Богородчанський іконостас // Скит Манявський та Богородчанський іконостас. Львів. 1926. – С. 13. *Батіг Микола.* Йов Кондзелевич і Богородчанський іконостас. – Львів, 1957. – С. 13, 14. *Ярема В. О.* Традиції і нововведення у побудові іконостасів XVII та XVIII століть у Західних областях України // Православний вісник. – Львів, 1961. – № 5 – 6. – С. 184. *Жолтовський П. М.* Станковий живопис // Історія українського мистецтва. – Київ, 1966. – Т. 3. – С. 202, 203. *Возницький Б.* Творчість українського художника Йова Кондзелевича // Львівська картинна галерея: Виставки. Знахідки. Дослідження. – Львів. 1967. – С. 47. Словник художників України. – Київ, 1973. – С. 110. *Жолтовський П. М.* Український живопис XVII – XVIII ст. Київ. “Наукова думка” 1978. С – 57, 62.

Білецький П. О. Нариси з історії українського мистецтва. Українське мистецтво другої половини XVII – XVIII століть. – Київ: Мистецтво, 1981. – Іл. С. 56. *Hordynsky Sviatoslav.* Die Ukrainische ikone 12 – 18. jahrhundert. – München – Graz: Ukrainische freie universität, 1981. – S. 43, 183. *Сидор О. Ф.* Традиції і новаторство в українському малярстві XVII – XVIII століть // *Свенціцька В. І., Сидор О. Ф.* Спадщина віків. Українське малярство XIV – XVIII століть у музейних колекціях Львова. – Львів: Каменяр, 1990. – С. 37. Іл. С. 116, 117. *Обвійчук В. А.* Майстри українського бароко: Жовківський художній осередок. – Київ: Наукова думка, 1991. – С. 285, 305, 308. Іл. С. 299, 301. *Обвійчук В.* Українське малярство Х–XVIII ст.: Проблеми кольору. – Київ: ін-т Народознавства НАН України, 1996. – Іл. С. 393. *Обухович Л.* До питання автопортрета Йова Кондзелевича // Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації. Доповіді та матеріали IV наукової конференції м. Луцьк, 17 – 18 грудня 1997 р. Луцьк, 1997. – С. 38. *Александрович Володимир.* Словник малярів Волині XVI– XVII століть // Волинська ікона. Питання історії вивчення, дослідження та реставрації. Матеріали V міжнародної конференції. М. Луцьк, 27 – 28 серпня 1998 р. – Луцьк, 1998. – С. 53. *Откович Зоряна.* Йов Кондзелевич – майстер психологічного образу // Галицька брама. – Львів, 1998. – № 6(24). – С. 3. *Откович Василь, Пилип'юк Василь.* Українська ікона XIV – XVIII ст. – Львів: Світло і тінь, 1999. – Іл. С. 93. *Обвійчук Володимир, Кривач Дмитро.* Оповідь про ікону. – Львів: Інститут народознавства НАН України, 2000. – С. 98. *Климчук Галина.* Історична доля іконостасу Воздвиженського храму Скиту Манявського // Тематичний збірник Святопокровського жіночого монастиря Студійського уставу. – Львів, 2000. – вип. 5: іконостас Воздвиженської церкви Скиту Манявського. Каталог виставки відреставрованих ікон. Автор-упорядник Канарська О. – С. 14. *Лильо-Откович З.* Іконографічні особливості структури іконостасу Воздвиженської церкви Скиту Манявського // Тематичний збірник Святопокровського жіночого монастиря ... – С. 17. *Канарська О.* Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста Скиту Манявського (1698-1705). Каталог // Тематичний збірник Святопокровського жіночого монастиря ... – С. 30. Іл. С. 49. *Друль М.* Техніко-технологічні дослідження іконостасу церкви Воздвиження Чесного Хреста Скиту Манявського // Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Львівський філіал. Бюлетень. Інформаційний випуск. – Львів, бюлетень – Львів, 2000. – 1(1). – С. 23. *Садова О.* Реставрація іконостасу церкви Воздвиження Чесного Хреста Скиту Манявського // Національний науково-дослідний реставраційний центр України ... – С. 31. *Лильо-Откович З.* Йов Кондзелевич – майстер психологічного образу // Національний науково-дослідний реставраційний центр України ... – С. 32. *Сидор О.* Манявсько-Богородчанський іконостас Йова Кондзелевича: маловідомі аспекти іконографії // Сакральне мистецтво Волині. Матеріали IX міжнародної конференції. М. Луцьк, 31 жовтня – 1 листопада 2002 р. – Луцьк, 2002. – С. 3. *Уманцев Ф. С.* Мистецтво давньої України. – Київ: Либідь, 2002. – С. 236.

Виставки: 1. “Безцінні скарби України. ікони Богородчанського іконостасу”. Національний музей у Львові. 1995 рік. 2. “Реставрація іконостасу церкви Воздвиження Чесного Хреста Скиту Манявського (1698-1705). Національний музей у Львові. 2000 рік.

52. Святі Антоній та Феодосій Печерські. Ікона із іконостаса з церкви Воздвиження Чесного Хреста монастиря Скит Манявський (Богородчанський іконостас).

Автор: Йов Кондзелевич (1667 – 1740/1748).

Час створення: 1698 – 1705 рр.

Місце зберігання: Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького.

Інв. № І-2295.

Походження: місто Богородчани (церква Святої Трійці) Івано-Франківської області. Первісне походження іконостаса – монастир Скит Манявський (церква Воздвиження Чесного Хреста) Надвірнянського району Івано-Франківської області. Після закриття монастиря іконостас переданий в 1785 році в Богородчани. Надійшов в музей в 1924 році.

Техніка виконання: дерево, темпера і олійна фарби, різьблене по левкасу позолочене орнаментне тло, накладне позолочене обрамлення із живописними клеймами та накладними різьбленими позолоченими орнаментними деталями.

Розмір: 147 x 93 x 2 см.

Реставратор: Мирослава Якимович.

Реставровано у 1999 – 2000 рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Пещанський Володимир.* Богородчанський іконостас // Скит Манявський та Богородчанський іконостас. – Жовква. 1926. – С. 15. *Батіг Микола.* Йов Кондзелевич і Богородчанський іконостас. – Львів, 1957. – С. 8, 9. *Возницький Б.* Йов Кондзелевич // Історія українського мистецтва (ротапринтне видання). – Київ, 1964. – Т. 3. – С. 201. *Уманцев Ф.* Живопис // Нариси з історії українського мистецтва. – Київ, 1966. Під редакцією Заболотного В. – С. 92. *Сидор О. Ф.* Міські краєвиди й інтер'єри у творах Йова Кондзелевича в контексті архітектури ренесансу // Українське мистецтво у міжнародних зв'язках. – Київ: Наукова думка, 1983. – С. 72. *Обвійчук В. А.* Майстри українського бароко: Жовківський художній осередок. – Київ: Наукова думка, 1991. – С. 285, 308. Іл. С. 304. *Откович З.*

Йов Кондзелевич – майстер психологічного образу // Галицька брама. – Львів, 1998. – № 6 (24). – С. 3. Сидор Олег. “Смирений Йов Кондзелевич...” // Галицька брама. – 1998. – № 6 (24). – С. 8. Климчук Галина. Історична доля іконостасу Воздвиженського храму Скиту Манявського // Тематичний збірник Святопокровського жіночого монастиря Студійського уставу. – Львів, 2000. – вип. 5: іконостас Воздвиженської церкви Скиту Манявського. Каталог виставки відреставрованих ікон. Автор-упорядник Канарська О. – С. 14. Лиліо-Откович З. Іконографічні особливості структури іконостасу Воздвиженської церкви Скиту Манявського // Тематичний збірник Святопокровського жіночого монастиря ... – С. 16, 17. Канарська О. Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста Скиту Манявського (1698–1705). Каталог // Іконостас воздвиженської церкви Скиту Манявського. Каталог виставки відреставрованих ікон. Автор-упорядник Канарська О. Тематичний збірник Святопокровського жіночого монастиря ... – С. 26. Іл. С. 52. Степовик Дмитро. Історія української ікони Х – ХХ століть. – Київ: Либідь, 1996. – С. 81. Мисюга Богдан, Откович Мирослав. Богородчанський іконостас: реставрація, пошуки, знахідки // Київська церква. – 2000. – № 5(11). – Іл. 6 ст. кольорової розгортки. Друль М. Техніко-технологічні дослідження іконостасу церкви Воздвиження Чесного Хреста Скиту Манявського // Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Львівський філіал. Бюлетень. Інформаційний випуск. – Львів, Бюлетень. – 2000. – 1(1). – С. 22. Садова О. Реставрація іконостасу церкви Воздвиження Чесного Хреста Скиту Манявського // Національний науково-дослідний реставраційний центр України... – С. 31. Козак Олена. Застосування біохімічних методів в реставрації // Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Львівський філіал. Бюлетень. Інформаційний випуск. – Львів, 2001. – 2(3). – С. 11. Сидор Олег. Манявсько-Богородчанський іконостас Йова Кондзелевича: маловідомі аспекти іконографії // Сакральне мистецтво Волині. Матеріали ІХ міжнародної наукової конференції. м. Луцьк, 31 жовтня – 1 листопада 2002 р. – Луцьк, 2002 – С. 3, 7. Скоп Лев. Ікона “Погребеніє святого Антонія” з іконостасу Скиту Манявського ієромонаха Йова Кондзелевича // Сакральне мистецтво Волині... – С. 11. Іл. С. 12. Якимович Мирослава. Ікона Йова Кондзелевича “Святі Антоній і Феодосій” з Хресто-Воздвиженської церкви монастиря Скиту Манявського // Сакральне мистецтво Волині ... – С. 13, 15 – 16. Іл. С. 14. Уманцев Ф. С. Мистецтво давньої України. – Київ: Либідь, 2002. – С. 236. Якимович Мирослава. Конструкція придели з іконою “Упокоєння Преподобного Антонія Печерського” з Богородчанського (Манявського) іконостасу у світлі реставраційного дослідження // Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали ХІ міжнародної конференції. М. Луцьк, 3 – 4 листопада 2004 року. – С. 93. Лиліо-Откович З. Святі Антоній та Феодосій печерські в українському образотворчому мистецтві // Тематичний збірник Святопокровського жіночого монастиря Студійського уставу. Випуск 2: Християнські культи в Україні. – С. 24, 25. Іл. С. 24.

Виставки: 1. “Безцінні скарби України. ікони Богородчанського іконостасу”. Національний музей у Львові. 1995 рік. 2. “Реставрація іконостасу церкви Воздвиження Чесного Хреста Скиту Манявського (1698-1705). Національний музей у Львові. 2000 рік.

53. Воздвиження Чесного Хреста. Ікона із іконостаса з церкви Воздвиження Чесного Хреста монастиря Скит Манявський (Богородчанський іконостас).

Автор: Йов Кондзелевич (1667 – 1740/1748).

Час створення: 1698 – 1705 рр.

Місце зберігання: Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького.

Інв № І-2298.

Походження: місто Богородчани (церква Святої Трійці) Івано-Франківської області. Первісне походження іконостаса – монастир Скит Манявський (церква Воздвиження Чесного Хреста) Надвірнянського району Івано-Франківської області. Після закриття монастиря іконостас переданий в 1785 році в Богородчани. Надійшов в музей в 1924 році.

Техніка виконання: дерево, темпера і олійна фарба, різьблене по левкасу позолочене орнаментне тло, різьблені по левкасу позолочені деталі, посріблення, золотий асист, накладне позолочене обрамлення із живописними клеймами та накладними різьбленими позолоченими орнаментними деталями.

Розмір: 145 x 93 x 2,3 см.

Реставратор: Оксана Ноцик.

Реставровано у 1998 – 2000 рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Пещанський Володимир*. Богородчанський іконостас // Скит Манявський та Богородчанський іконостас. – Жовква, 1926. – С. 14, 15. Батіг Микола. Йов Кондзелевич і Богородчанський іконостас. – Львів, 1957. – Іл. С. 10. *Жолтовський П. М.* Український живопис XVII – XVIII ст. – Київ: Наукова думка, 1978. – С. 60. *Обв'їччук В.* Майстри українського бароко: Жовківський художній осередок. – Київ: Наукова думка, 1991. – С. 285, 291, 308. *Степовик Дмитро*. Історія української ікони Х – ХХ століть. – Київ: Либідь, 1996. – С. 81. *Александрович В.* “Легенда Йова Кондзелевича”. Вступ до студій над творчістю майстра на Волині // Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації. Доповіді та матеріали ІV наукової конференції м. Луцьк, 17 – 18 грудня 1997 р. – Луцьк, 1997. –

С. 13. *Сидор Олег*. “Смирений Іов Кондзелевич...” // Галицька брама. – 1998. – № 6 (24). С. 9. *Откович Зоряна*. Йов Кондзелевич – майстер психологічного образу // Галицька брама. – Львів, 1998. – № 6(24). – С. 3. *Климчук Галина*. Історична доля іконостасу Воздвиженського храму Скиту Манявського // Тематичний збірник Святопокровського жіночого монастиря Студійського уставу. – Львів, 2000. – вип. 5: іконостас Воздвиженської церкви Скиту Манявського. Каталог виставки відреставрованих ікон. Автор-упорядник Канарська О. – С. 14. *Лиліо-Откович З.* Іконографічні особливості структури іконостасу Воздвиженської церкви Скиту Манявського // Тематичний збірник Святопокровського жіночого монастиря. – С. 16 – 17. *Канарська Ольга*. Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста Скиту Манявського (1698 – 1705) // Тематичний збірник святопокровського жіночого монастиря студійського уставу. – Львів, 2000. – вип. 5: іконостас Воздвиженської церкви Скиту Манявського. Каталог виставки відреставрованих ікон. Автор-упорядник Канарська О. – С. 27. Іл. С. 52. *Уманцев Ф. С.* Мистецтво давньої України. – Київ: Либідь, 2002. – С. 236. *Сидор Олег*. Манявсько-Богородчанський іконостас Йова Кондзелевича: мало-відомі аспекти іконографії // Сакральне мистецтво Волині. Матеріали IX міжнародної наукової конференції. М. Луцьк, 31 жовтня – 1 листопада 2002 року. – С. 3, 7. *Александрович Володимир*. Архітектура, образотворче та декоративно – ужиткове мистецтво // Історія української культури. – Київ: Наукова думка, 2003. – Т. 3. – Розділ 8. С. 888. Іл. С. 889. *Сидор Олег*. Ієромонах Йов Кондзелевич – “Воздвиження Чесного Хреста” в Богородчанському іконостасі // Тематичний збірник Святопокровського жіночого монастиря Студійського уставу. – Львів, – випуск 2: Християнські культи в Україні. – С. 28 – 31. Іл. С. 28, 29.

Виставки: 1. “Безцінні скарби України. ікони Богородчанського іконостасу”. Національний музей у Львові. 1995 рік. 2. “Реставрація іконостасу церкви Воздвиження Чесного Хреста Скиту Манявського (1698-1705). Національний музей у Львові. 2000 рік.

54. Царські ворота. Ікона із іконостаса з церкви Воздвиження Чесного Хреста монастиря Скит Манявський (Богородчанський іконостас).

Автор: Йов Кондзелевич (1667 – 1740/1748).

Час створення: 1698 – 1705 рр.

Місце зберігання: Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького.

Походження: місто Богородчани (церква Святої Трійці) Івано-Франківської області. Первісне походження іконостаса – монастир Скит Манявський (церква Воздвиження Чесного Хреста) Надвірнянського району Івано-Франківської області. Після закриття монастиря іконостас переданий в 1785 році в Богородчани. Надійшов в музей в 1924 році.

Техніка виконання: дерево, позолочене різьблення, кольорові лаки, живописні клейма, темперна і олійна фарби.

Розмір: 228 x 67,5 x 7 см.

Реставратори: Мирослава Білецька, Марія Шпаківська.

Відреставрована у 1999 – 2000 р.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Драган Михайло*. Українська декоративна різьба XVI – XVIII ст. – Київ: Наукова думка, 1970. – С. 89, 96 – 98. Іл. С. 83, 88. *Климчук Галина*. Богородчанський іконостас в контексті збереження пам'яток української культури // Галицька брама. – Львів, 1998. – № 6(24). – С. 11. *Мисюга Б.* Триста літ Богородчанського дива // Галицька брама. – Львів, 1998 – № 6(24). – С. 5. *Климчук Галина*. Історична доля іконостасу Воздвиженського храму Скиту Манявського // Тематичний збірник Святопокровського жіночого монастиря Студійського уставу. – Львів, 2000. – вип. 5: іконостас Воздвиженської церкви Скиту Манявського. Каталог виставки відреставрованих ікон. Автор-упорядник Канарська О. – С. 14. *Лиліо-Откович З.* Іконографічні особливості структури іконостасу Воздвиженської церкви Скиту Манявського // Тематичний збірник Святопокровського жіночого монастиря ... – С. 19. *Канарська О.* Іконостас церкви Воздвиження Чесного Хреста Скиту Манявського (1698-1705). Каталог // Іконостас Воздвиженської церкви Скиту Манявського. Каталог виставки відреставрованих ікон. Автор-упорядник Канарська О. Тематичний збірник Святопокровського жіночого монастиря ... – С. 27, 30. Іл. С. 50, 51. *Мисюга Богдан, Откович Мирослав*. Богородчанський іконостас: реставрація, пошуки, знахідки // Київська церква. – 2000. – № 5(11). – С. 102. Іл. 6 С. кольорової розгортки. *Садова О.* Реставрація іконостасу церкви Воздвиження Чесного Хреста Скиту Манявського // Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Львівський філіал. Бюлетень. Інформаційний випуск. – Львів, 2000. – № 1(1). – С. 29. *Станкевич Михайло*. Українське художнє дерево XVI – XX ст. – Львів, 2002. – С. 126. Іл. С. 124. *Білецька Мирослава*. З досвіду реставрації ікон з іконостасу церкви Воздвиження Чесного Хреста Скиту Манявського // Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Львівський філіал. Бюлетень. Інформаційний випуск. – Львів, 2003. – № 1(5). – С. 23.

Виставки: 1. “Реставрація іконостасу церкви Воздвиження Чесного Хреста Скиту Манявського (1698-1705). Національний музей у Львові. 2000 рік. 2. “Крізь патину часу. Відроджені шедеври”. Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Національний музей Т. Г. Шевченка. Київ. 2005.

55. Юрій Змієборець.

Автор: невідомий.

Час створення: початок XVIII ст.

Місце зберігання: Музей Волинської ікони – філіал Волинського краєзнавчого музею.

Ж-312.

Походження: село Верхнів (церква Івана Богослова) Іваничівського району Волинської області.
Техніка виконання: дерево, темпера і олійна фарби, різьблене по левкасі позолочене тло, накладне посріблене та тоноване під позолоту обрамлення.

Розмір: 125 x 83,5 x 2,5 см.

Реставратор: Наталія Косик.

Відреставрована у 2000 р.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

56. Старозаповітна Трійця.

Автор: невідомий.

Час створення: початок XVIII ст.

Місце зберігання: Острозький історико-культурний заповідник.

Інв. № КН 10474 V X 737.

Походження: село Михалківка Острозького району Рівненської області.

Техніка виконання: дерево, темпера і олійна фарби, різьблене по левкасу позолочене тло, різьблені по левкасу посріблені одяги ангелів, кольорові лаки, накладне посріблене обрамлення.

Розмір: 104,5 x 72,5 см.

Реставратор: Оксана Садова.

Реставровано у 1990 – 1991 рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Бондарчук Ярослав*. Збірка іконопису Острозького історико-культурного заповідника (історія формування, реставрація та дослідження) // Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XV міжнародної наукової конференції м. Луцьк, 25 – 26 вересня 2008 року. – Луцьк, 2008. – С. 42. Іл. 14 на С. 41.

57. Апостоли.

Автор: Майстер Космацького іконостаса 1718 року.

Час створення: 1718 р.

Місце зберігання: Івано-Франківський державний художній музей.

Інв. № ІФХМ – Ік-18; Ік-19.

Походження: село Космач (церква Святої Великомучениці Параскеви) Косівського району Івано-Франківської області.

Техніка виконання: дерево, темпера і олійна фарби, різьблене по левкасі посріблене тло, накладне посріблене обрамлення.

Розмір: 85 x 59 см.

Реставратори: Мирослав Откович, Тарас Откович (повторна реставрація).

Реставровано у 2006 р. (повторна реставрація).

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, тонування.

Література: Золоті сторінки меценатства 2002 – 2007 рр. – Івано-Франківськ: Художній музей, 2007. – Іл. 19 на С. 11.

58. Христос-Виноградар.

Автор: невідомий.

Час створення: XVIII ст.

Місце зберігання: Острозький історико-культурний заповідник.

Інв. № КН 14391 V X 970.

Походження: село Переросле Білогірського району Хмельницької області.

Техніка виконання: дерево, темпера і олійна фарби, позолочені та посріблені різьблені по левкасу деталі, кольорові лаки, різьблене по левкасу посріблене орнаментальне тло, накладне обрамлення із посрібленим профілем.

Розмір: 92 x 61 см.

Реставратор: Федір Судук.

Реставровано у 1990 – 1993 рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Овсійчук В.* Українське малярство Х – XVIII ст.: Проблеми кольору. – Львів: Ін-т народознавства НАН України, 1996. – С. 106. Іл. С. 404. *Бондарчук Ярослава.* Збірка іконопису Острозького історико-культурного заповідника (історія формування, реставрація та дослідження) // Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XV міжнародної наукової конференції м. Луцьк, 25 – 26 вересня 2008 року. – Луцьк, 2008. – С. 37. Іл. 6 на С. 39.

59. Богородиця-Дороговказиця.

Автор: невідомий.

Час створення: XVIII ст.

Місце зберігання: Острозький історико-культурний заповідник.

Інв. № КН 10477 VX 632.

Походження: село Михалківка Острозького району Рівненської області.

Техніка виконання: дерево, темпера і олійна фарби, різблене по левкасу посріблене тло та одяги, кольорові лаки, накладне обрамлення.

Розмір: 106 x 70 см.

Реставратор: Марія Брицька.

Реставровано у 1990 – 1993 рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Бондарчук Ярослава.* Збірка іконопису Острозького історико-культурного заповідника (історія формування, реставрація та дослідження) // Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XV міжнародної наукової конференції м. Луцьк, 25 – 26 вересня 2008 року. – Луцьк, 2008. – С. 42 – 43. Іл. 16 на С. 41.

60. Боротьба Архангела Михаїла з сімома смертними гріхами.

Автор: невідомий.

Час створення: близько 1737 р.

Місце зберігання: Івано-Франківський державний художній музей.

Інв. № ІФХМ – ж -889 9(214).

Походження: Колегіальний костел (1703 р.) м. Станіслав (сучасний Івано-Франківськ).

Техніка виконання: полотно на дереві, олійна фарба, посріблене різблене накладне обрамлення.

Розмір: 95 x 74 см.

Реставратор: Оксана Садова.

Реставровано у 1989 – 1992 рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та ґрунту, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Мельник Віктор.* Сакральне мистецтво Галичини XV – XX століть в експозиції Івано-Франківського художнього музею. Путівник-каталог. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2007. – С. 82, 83 – 84, 182 – 183. Кольорова Іл. № 536, С. 158.

61. Святий Миколай.

Автор: невідомий.

Час створення: XVIII ст.

Місце зберігання: Острозький історико-культурний заповідник.

Інв. № КП 10478 V X 741.

Походження: село Михалківка, Острозького району Рівненської області.

Техніка виконання: дерево, олійна та темпера фарби, різблене по левкасу орнаментальне посріблене тло та ризи, кольорові лаки.

Розмір: 109 x 78 см.

Реставратори: Оксана Романів, Мирослав Откович.

Реставровано у 1990 – 1993 рр.

Реставраційні процеси: укріплення деревини основи, укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Бондарчук Ярослава.* Збірка іконопису Острозького історико-культурного заповідника (історія формування, реставрація та дослідження) // Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XV міжнародної наукової конференції м. Луцьк, 25 – 26 вересня 2008 року. – Луцьк, 2008. – С. 42 – 43. Іл. 15 на С. 41.

62. Причащення Святого Онуфрія.

Автор: можливо Станіслав Михальський.

Час створення: 1750 р.

Місце зберігання: Музей Волинської ікони – філіал Волинського краєзнавчого музею.

ВКМ І-42.

Походження: село Новосілки Турійського району Волинської області.

Техніка виконання: дерево, темпера і олійна фарби, різьблене по левкасу орнаментальне посріблене тло, позолочені деталі, накладне дерев'яне обрамлення із посрібленим профілем.

Розмір: 120 x 64 x 2 см.

Реставратор: Зоряна Откович.

Відреставрована у 1996 р.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Сидор О. Ф.* Барокко в українському мистецтві // Українське барокко та європейський контекст. – Київ: Наукова думка, 1991. – Іл. С. 182. *Картюк Л.* До питання авторства творів “Волинського іконописця 1750 року” // Пам'ятки сакрального мистецтва Волині на межі тисячоліть. Матеріали VII міжнародної наукової конференції з волинського іконопису. м. Луцьк, 27–28 листопада 2002 року. – Луцьк, 2002. – С. 58. *Єлісєєва Тетяна.* Образ Святого Онуфрія у Волинському іконописі XVIII ст. // Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XIV міжнародної наукової конференції м. Луцьк, 29 – 30 жовтня 2007 року. – Луцьк, 2007. – С. 75.

63. Моління.

Автор: невідомий.

Час створення: XVIII ст.

Місце зберігання: Острозький історико-культурний заповідник.

Інв. № КН 14050 V X 924.

Походження: село Завидів Острозького району Рівненської області.

Техніка виконання: дерево, темпера і олійна фарби, різьблений по левкасу орнаментальний посріблений одяг Христа, тонований під позолоту, кольорові лаки.

Розмір: 117 x 92 см.

Реставратор: Зоряна Откович.

Реставровано у 1990 – 1991 рр.

Реставраційні процеси: укріплення деревини основи, укріплення фарбового шару та левкасу, усунення часткових перемалювань олійною фарбою, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Обвійчук В.* Українське малярство X – XVIII ст.: Проблеми кольору. – Львів: Ін-т народознавства НАН України, 1996. – С. 106. Іл. С. 453.

64. Святий Миколай.

Автор: невідомий.

Час створення: XVIII ст.

Місце зберігання: Музей Волинської ікони – філіал Волинського краєзнавчого музею

ВКМ І-42.

Походження: село Чорніїв Турійського району Волинської області.

Дерево, темпера фарба, різьблене по левкасу орнаментальне посріблене тло, позолочення, накладне обрамлення.

116,5 x 81,5 см.

Реставратор: Лідія Сойка.

Відреставрована у 1996 р.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

65. Поклоніння волхвів.

Автор: невідомий.

Час створення: XVIII ст.

Місце зберігання: Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького.

Інв. № КН 51598 І-3942.

Походження: село Родатичі Городоцького району Львівської області.

Техніка виконання: дерево, темпера і олійна фарби, різьблене по левкасу орнаментальне посріблене тло, тоноване під позолоту.

Розмір: 83 x 63 см.

Реставратор: Борис Іванів.

Реставровано у 1988 р.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, перенесення живопису на нову основу, усунення перемалювань та забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Реставрація музейних колекцій*. Каталог виставки. – Львів, 1989. – С. 39. Іл. С. 31 – 32. (сторінки не нумеровані). Родовід. – 1994. – № 8. – Іл. С. 1.

Виставки: 1. “Реставрація музейних колекцій” присвячена підсумкам п’ятирічної діяльності Львівського філіалу Державної науково-дослідної реставраційної майстерні міністерства культури УРСР. Львів. 1989 р. Музей етнографії та художнього промислу ім. М. Рильського. 2. Виставка відреставрованих ікон, присвячена 10-річчю ЛФ ННДРЦ України. Музей етнографії та художнього промислу ім. М. Рильського. Львів. 1993.

66. Феритрон (процесійна двохстороння ікона) Коронування Богородиці / Непорочне зачаття.

Автор: невідомий.

Час створення: кінець XVIII ст.

Місце зберігання: Музей Волинської ікони – філіал Волинського краєзнавчого музею.

Інв. № KB- 55643 ВКМ I- 227.

Походження: Локачівський район Волинської області.

Техніка виконання: дерево, олійна фарба, різьблене позолочене та посріблене обрамлення.

Розмір: 151 x 93 см.

Реставратори: Олег Глібовецький, Андрій Ситніков.

Реставровано у 2007 – 2008 рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, скріплення рухомих частин конструкції та обрамлення, усунення часткових перемалювань та забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Картюк А.* Каталог ікон волинської школи іконопису XVI – XVIII ст. із збірки Волинського краєзнавчого музею // Волинська ікона. Питання історії виникнення, дослідження та реставрації. Тези та матеріали II міжнародної наукової конференції м. Луцьк, 1995 року. – Луцьк, 1995. – С. 47. *Василевська Світлана, Вигодник Ангеліна.* Матеріали до каталогу Волинської ікони XVI – XVIII ст. з фондів Волинського краєзнавчого музею // Волинська ікона: дослідження та реставрація. Матеріали XV міжнародної наукової конференції м. Луцьк, 25 – 26 вересня 2008 року. – Луцьк, 2008. – С. 206. Іл. С. 202.

67. Феритрон (процесійна двохстороння ікона) Богородиця-Дороговказиця / Євангеліст Лука.

Автор: невідомий.

Час створення: кінець XVIII ст.

Місце зберігання: Музей Волинської ікони – філіал Волинського краєзнавчого музею.

Інв. № KB – 32920 I – 69.

Походження: село Городно (церква Святого Луки 1750 р.) Любомильського району Волинської області.

Техніка виконання: дерево, олійна фарба, різьблене посріблене та тоноване під позолоту обрамлення, позолочення, різьблене по левкасу орнаментальне посріблене тло.

Розмір: 125,5 x 77 x 31 см.

Реставратор: Оксана Митровцій.

Реставровано у 2007 – 2008 рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, скріплення рухомих частин конструкції та обрамлення, усунення часткових перемалювань та забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Вигодник Ангеліна.* Сюжет “Коронування Богородиці” на Волинських іконах XVII – XVIII ст. (на основі пам’яток із колекції Волинського краєзнавчого музею та діючих храмів Волині) // Волинська ікона: питання історії вивчення, дослідження та реставрації. Матеріали V наукової конференції м. Луцьк, 27 – 28 серпня 1997 року. – Луцьк, 1998. – С. 90. Іл. 14 на С. 87. *Митровцій Оксана.* Реставрація феретрона “Богородиця-Одигітрія та Євангеліст Лука” кін. XVIII ст. із збірки музею Волинської ікони // Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Львівський філіал. Бюлетень. Інформаційний випуск. – Львів – № 1 (9), 2007. – С. 91 – 92.

Виставки: “Відреставровані шедеври з музейних скарбниць України”. Виставка присвячена 70-річчю Національного науково-дослідного реставраційного центру України. Національний музей Тараса Шевченка 2008 р.

68. Святий Миколай.

Автор: невідомий.

Час створення: XVIII ст.

Місце зберігання: Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького.

Інв. № КН 25197 I – 882.

Походження: із збірки Гелени Домбчанської.

Техніка виконання: дерево, темпера і олійна фарба, золотий та срібний асист, різьблене по левкасу орнаментне позолочене тло, накладне позолочене обрамлення.

Розмір: 85 x 44,5 см.

Реставратор: Микола Андрущук

Реставровано у 1984 – 1986 рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

69. Воздвиження Чесного Хреста.

Автор: невідомий.

Час створення: друга половина XVI ст. (?).

Місце зберігання: Львівський музей етнографії та художнього промислу інституту народознавства НАН України.

Інв. № ЕП – 72878.

Походження: село Верхрота Рава-Руського району Львівської області.

Техніка виконання: дерево, темпера фарба посріблення, різьблене по левкасу посріблене орнаментальне тло, накладне різьблене посріблене обрамлення.

Розмір: 110 x 76 см.

Реставратор: Борис Іванів.

Реставровано у 1992 – 1993 рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Откович В. П.* Народна течія в українському живопису XVII – XVIII ст. – Київ: Наукова думка, 1990. – С. 8.

Виставки: Виставка відреставрованих ікон, присвячена 10-річчю ЛФ ННДРЦ України. Музей етнографії та художнього промислу ім. М. Рильського. Львів. 1993.

70. Стрітєння.

Автор: невідомий.

Час створення: кінець XVIII ст.

Місце зберігання: Луганський обласний художній музей.

КН 7368 Інв № 365 ж-р.

Походження: невідоме.

Техніка виконання: дерево, олійна фарба.

Розмір: 53 x 39,5 x 2,3 см.

Реставратор: Оксана Митровцій.

Реставровано у 2008 р.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

71. Святий Йосафат.

Автор: невідомий.

Час створення: друга половина XIX ст (?).

Місце зберігання: Збірка монастиря Святого Обручника Йосифа у Львові.

Інв. № Ст-927.

Походження: невідоме.

Техніка виконання: дерево, олійна фарба, золотий асист.

Розмір: 175 x 96,5 x 2 см.

Реставратори: Марія Шпаківська, Євген Манько.

Реставровано у 2000, 2005 рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

72. Портрет Якуба Кунцевича (1596 – 1666).

Автор: невідомий.

Час створення: 1660-ті роки (?).

Місце зберігання: Львівський історичний музей.

Інв. № Ж-306.

Походження: дар Яна Тишкевича з Вільнюса в 1881 році Львівському музеєві ім. князів Любомирських, а в 1940 р. переданий Львівському історичному музеєві.

Техніка виконання: полотно, олійна фарба.

Розмір: 123 x 80,5 см.

Реставровано у 2006 р.

Реставратори: Мирослава Білецька-Зварич, Олександра Гливка, Анастасія Боднар.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та ґрунту, вирівнювання деформацій основи, зашпарування проривів основи, підведення реставраційних крайок, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Овсійчук В.* Львівський портрет XVI – XVIII ст.: Каталог виставки, лютий-березень 1965 р. – Київ, 1967. – С. 29. *Gebarowicz M.* Portret XVII – XVIII wieku we Lwowie. – Wrocław, 1969. – S. 69 – 70. II. 133. Український портрет XVI – XVIII століть. Каталог-Альбом. – Київ: Артанія Нова, 2005. – С. 129.

Виставки: 1. “Львівський портрет XVI – XVIII ст. ” Львівська галерея мистецтв. Львів. 1965. 2. “Український портрет XVI – XVIII століть” Національний художній музей України. Київ. 2005.

73. Портрет Владислава IV.

Автор: невідомий.

Час створення: XVIII ст.

Місце зберігання: Львівський історичний музей.

Інв. Ж-1399.

Техніка виконання: полотно, олійна фарба.

Розмір: 211 x 129 см.

Реставровано у 2006 р.

Реставратори: Мирослава Білецька-Зварич, Олександра Гливка, Анастасія Боднар.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та ґрунту, вирівнювання деформацій основи, зашпарування проривів основи, підведення реставраційних крайок, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

74. Голандець.

Автор: невідомий.

Час створення: XVII ст. Нідерланди.

Місце зберігання: Луганський обласний художній музей.

Інв № 151.

Походження: невідоме.

Техніка виконання: дерево, олійна фарба.

Розмір: 16 x 12 см.

Реставратор: Тарас Откович.

Реставровано у 2002 р.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та левкасу, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

75. Набережна.

Автор: невідомий.

Час створення: XVII ст. Фландрія.

Місце зберігання: Луганський обласний художній музей.

Інв № 37.

Походження: невідоме.

Техніка виконання: полотно, олійна фарба.

Розмір: 100 x 92 см.

Реставратор: Тарас Откович.

Реставровано у 2002 р.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та ґрунту, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

76. Алегорія скульптури.

Автор: художник австрійської школи Ігнат Унтенберг (?).

Час створення: середина XVIII ст.

Місце зберігання: Івано-Франківський державний художній музей.

Інв. № ІФХМ – Ж-201.

Походження: з колекції Покутського музею (заснований в 1928 р.). В 1939 році переданий до ново-заснованого обласного історичного музею (тепер Івано-Франківський краєзнавчий музей). Переданий до Івано-Франківського обласного художнього музею в 1980 році.

Техніка виконання: полотно, олійна фарба.

Розмір: 135 x 119,5 см.

Реставратор: Володимир Мокрій.

Реставровано у 1994 р.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та ґрунту, вирівнювання деформацій основи, зашпарування проривів основи, підведення реставраційних крайок, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Мельник Віктор*. Сакральне мистецтво Галичини XV – XX століть в експозиції Івано-Франківського художнього музею. Путівник-каталог. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2007. – С. 82, 86, 183 – 184. Кольорова Іл. № 456, С. 153.

77. Портрет Теодора Любомирського (1683 – 1745).

Автор: невідомий.

Час створення: перша половина XVIII ст.

Місце зберігання: Львівський історичний музей.

Інв. № Ж-4.

Техніка виконання: полотно, олійна фарба.

Розмір: 91 x 75 см.

Походження: переданий в 1940 р. з Львівського музею ім. князів Любомирських.

Реставратор: Мирослава Білецька-Зварич.

Реставровано у 2006 р.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та ґрунту, вирівнювання деформацій основи, зашпарування проривів основи, підведення реставраційних крайок, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Якущенко Г. Д.* Каталог збірки живопису Львівського історичного музею. – Львів, 1987. – С. 12. Каталог виставки “Любомирські пшеворської лінії. Аристократи і колекціонери” – Стальова Воля, 2006. – С. 16, 43, 238 – 239, 294 – 295. Кольорова Іл. С. 64. *Білецька-Зварич Мирослава*. Реставрація портретів родини Любомирських з Львівського історичного музею // Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Львівський філіал. Бюлетень. Інформаційний випуск. – Львів – № 1 (9), 2007. – С. 101 – 102. Кольорова Іл. С. 22. (сторінки не нумеровані).

Виставки: 1. Портрети родини Любомирських. Львівський історичний музей. Львів. 2006 р. 2. “Любомирські пшеворської лінії. Аристократи і колекціонери” (з львівських фондів) Регіональний музей. Стальова Воля (Польща) 2006 р. 3. “Любомирські пшеворської лінії... Мазовецький музей. Плоцьк (Польща) 2006 – 2007 р. 4. Національний заклад ім. Осолінських. Вроцлав (Польща) 2007 р. 5. “Любомирські пшеворської лінії... Музей Замойських. Козлувка. (Польща) 2007 р.

78. Богоматір і Йосиф з дітям.

Автор: невідомий.

Час створення: XVIII ст.

Місце зберігання: Дрогобицький краєзнавчий музей “Дрогобиччина”.

Інв. № KB 3479 ДКМ І-128.

Походження: невідоме.

Техніка виконання: полотно, олійна фарба.

Розмір: 77 x 57 см.

Реставратор: Юрій Вороняк.

Реставровано у 2006 – 2007 рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та ґрунту, вирівнювання деформацій основи, зашпарування проривів основи, підведення реставраційних крайок, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

79. Два музиканти.

Автор: невідомий.

Час створення: XVIII ст.

Місце зберігання: Луганський обласний художній музей.

Інв № 117

Походження: невідоме.

Техніка виконання: полотно, олійна фарба.

Розмір: 47 x 37 см.

Реставратор: Тарас Откович.

Реставровано у 2002 р.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та ґрунту, вирівнювання деформацій основи, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

80. Свята Катерина (?).

Автор: невідомий.

Час створення: друга половина XVIII ст.

Місце зберігання: Івано-Франківський державний художній музей.

Інв № Кн. -10397, ІФХМ-Ік-288.

Походження: місто Коломия Івано-Франківської області.

Техніка виконання: полотно, олійна фарба.

Розмір: 169 x 117 см.

Реставратори: Тарас Откович, Анастасія Боднар.

Реставровано у 2007 р.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та ґрунту, вирівнювання деформацій основи, здублювання полотна на нову основу, підведення реставраційного ґрунту на місцях втрат авторського, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: Золоті сторінки меценатства 2002 – 2007 рр. – Івано-Франківськ: Художній музей, 2007. – Іл. 12 на С. 8.

81. Портрет Станіслава Любомирського (1583 – 1649).

Автор: Костянтин Олександрович.

Час створення: близько 1790 р. Повтор портрета Станіслава Любомирського 1649 р. авторства “художника з Віснїча” з Національного музею в Варшаві.

Місце зберігання: Львівський історичний музей.

Інв. № Ж-944.

Походження: переданий в 1940 р. з Львівського музею ім. князів Любомирських.

Техніка виконання: полотно, олійна фарба.

Розмір: 65,5 x 54 см.

Реставратор: Наталія Білостоцька.

Реставровано у 2006 р.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та ґрунту, вирівнювання деформацій основи, зашпарування проривів основи, підведення реставраційних крайок, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: Якущенко Г. Д. Каталог збірки живопису Львівського історичного музею. – Львів, 1987. – С. 5. Каталог виставки “Любомирські пшеворської лінії. Аристократи і колекціонери” – Стальова Воля, 2006. – С. 17, 44, 236-237, 292-293. Кольорова Іл. С. 59. *Білецька-Зварич Мирослава*. Реставрація портретів родини Любомирських з Львівського історичного музею // Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Львівський філіал. Бюлетень. Інформаційний випуск. – Львів – № 1 (9), 2007. – С. 101 – 102. Кольорова Іл. С. 23. (сторінки не нумеровані).

Виставки: 1. Портрети родини Любомирських. Львівський історичний музей. Львів. 2006 р. 2. “Любомирські пшеворської лінії. Аристократи і колекціонери” (з львівських фондів) Регіональний музей. Стальва Воля (Польща) 2006 р. 3. “Любомирські пшеворської лінії... Мазовецький музей. Плоцьк (Польща) 2006 – 2007 р. 4. “Любомирські пшеворської лінії... Національний заклад ім. Оссолінських. Вроцлав (Польща) 2007 р. 5. “Любомирські пшеворської лінії... Музей Замойських. Козлувка. (Польща) 2007 р.

82. Архангел Михайл.

Автор: Михайл Скотті (1814 – 1861).

Час створення: 1846 р.

Місце зберігання: Івано-Франківський державний художній музей.

Ік-138.

Походження: село Стратин (церква Святого Дмитрія), Рогатинський район, Івано-Франківська область.

Техніка виконання: полотно, олійна фарба, позолочене обрамлення.

Розмір: діаметр 69 см.

Реставратор: Оксана Садова.

Реставровано у 1987 р.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та ґрунту, вирівнювання деформацій основи, зашпарування проривів основи, підведення реставраційних крайок, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Мельник Віктор*. Сакральне мистецтво Галичини XV – XX століть в експозиції Івано-Франківського художнього музею. Путівник-каталог. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2007. – С. 87 – 188. Кольорова Іл. № 536, С. 158.

83. Воскресіння Христа з атрибутами страстей.

Автор: Антон Залуський.

Час створення: 1847 р.

Місце зберігання: Івано-Франківський державний художній музей.

ІФХМ – Ік – 191.

Походження: село Слобода Рівнянська (церква Воздвиження Чесного Хреста 1878 р.), Рожнятівський район, Івано-Франківська область. Ймовірно ікона намальована для іконостаса церкви в містечку Брошнів поблизу Калуша (Івано-Франківська область).

Техніка виконання: полотно, олійна фарба.

Розмір: 153 x 81 см.

Реставратор: Володимир Мокрій.

Реставровано у 1995 – 1996 рр.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та ґрунту, вирівнювання деформацій основи, зашпарування проривів основи, підведення реставраційних крайок, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Мельник Віктор*. Сакральне мистецтво Галичини XV – XX століть в експозиції Івано-Франківського художнього музею. Путівник-каталог. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2007. – С. 80, 186 – 187. Кольорова Іл. № 51а, С. 156.

84. Портрет Любомирського-Військового.

Автор: невідомий.

Час створення: ХІХ ст.

Місце зберігання: Львівський історичний музей.

Інв. № Ж-922.

Походження: переданий в 1940 р. з Львівського музею ім. князів Любомирських.

Техніка виконання: полотно, олійна фарба.

Розмір: 74 x 57 см.

Реставратор: Тарас Откович.

Реставровано у 2006 р.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та ґрунту, вирівнювання деформацій основи, зашпарування проривів основи, підведення реставраційних крайок, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Білецька-Зварич Мирослава*. Реставрація портретів родини Любомирських з Львівського історичного музею // Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Львівський філіал. Бюлетень. Інформаційний випуск. – Львів – № 1 (9), 2007. – С. 101. Кольорова Іл. С. 23. (сторінки не нумеровані).

Виставки: 1. Портрети родини Любомирських. Львівський історичний музей. Львів. 2006 р.

85. Кури.

Автор: Теодор Руссо (1812 – 1867).

Час створення: ХІХ ст. Франція.

Місце зберігання: Луганський обласний художній музей.

Інв № 153.

Походження: невідоме.

Техніка виконання: дерево, олійна фарба.

Розмір: 18 x 13 см.

Реставратор: Тарас Откович.

Реставровано у 2002 р.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

86. Портрет Юрія (Єжи) Любомирського (1616 – 1667).

Автор: Фелікс Хануш (1811 – 1876).

Час створення: друга половина XIX ст.

Повторення портрета Юрія Любомирського, створеного близько 1664 р. авторства Яна де Хердта з Королівського замку у Варшаві.

Місце зберігання: Львівський історичний музей.

Інв. № Ж-1386.

Походження: переданий в 1940 р. з Львівського музею ім. князів Любомирських.

Техніка виконання: полотно, олійна фарба.

Розмір: 115 x 114 см.

Реставратор: Анастасія Боднар.

Реставровано у 2006 р.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та ґрунту, вирівнювання деформацій основи, зашпарування проривів основи, підведення реставраційних крайок, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: Якущенко Г. Д. Каталог збірки живопису Львівського історичного музею. – Львів, 1987. – С. 71. Каталог виставки “Любомирські пшеворської лінії. Аристократи і колекціонери” – Стальова Воля, 2006. – С. 15, 16 42, 43 237 – 238, 293 – 294. Кольорова Іл. С. 62. *Білецька-Зварич Мирослава*. Реставрація портретів родини Любомирських з Львівського історичного музею // Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Львівський філіал. Бюлетень. Інформаційний випуск. – Львів. – № 1 (9), 2007. – С. 101 – 102. Кольорова Іл. С. 23. (сторінки не нумеровані).

Виставки: 1. Портрети родини Любомирських. Львівський історичний музей. Львів. 2006 р. 2. “Любомирські пшеворської лінії. Аристократи і колекціонери” (з львівських фондів) Регіональний музей. Стальова Воля (Польща) 2006 р. 3. “Любомирські пшеворської лінії... Мазовецький музей. Плоцьк (Польща) 2006 – 2007 р. 4. “Любомирські пшеворської лінії... Національний заклад ім. Оссолінських. Вроцлав (Польща) 2007 р. 5. “Любомирські пшеворської лінії... Музей Замойських. Козлувка. (Польща) 2007 р.

87. Портрет Себастьяна Любомирського (бл. 1539 – 1613).

Автор: Фелікс Хануш (1811 – 1876).

Час створення: друга половина XIX ст.

Повторення портрета Себастьяна Любомирського 1600 р. з Національного музею в Варшаві.

Місце зберігання: Львівський історичний музей.

Інв. № Ж-686.

Походження: переданий в 1940 р. з Львівського музею ім. князів Любомирських.

Техніка виконання: полотно, олійна фарба.

Розмір: 150 x 113 см.

Реставратор: Олександра Глипка.

Реставровано у 2006 р.

Реставраційні процеси: укріплення фарбового шару та ґрунту, вирівнювання деформацій основи, зашпарування проривів основи, підведення реставраційних крайок, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: Якущенко Г. Д. Каталог збірки живопису Львівського історичного музею. – Львів, 1987. – С. 53. Каталог виставки “Любомирські пшеворської лінії. Аристократи і колекціонери” – Стальова Воля, 2006. – С. 15, 42, 236, 292. Кольорова Іл. С. 58. *Білецька-Зварич Мирослава*. Реставрація портретів родини Любомирських з Львівського історичного музею // Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Львівський філіал. Бюлетень. Інформаційний випуск. – Львів – № 1 (9), 2007. – С. 101 – 102. Кольорова Іл. С. 23. (сторінки не нумеровані).

Виставки: 1. Портрети родини Любомирських. Львівський історичний музей. Львів. 2006 р. 2. “Любомирські пшеворської лінії. Аристократи і колекціонери” (з львівських фондів) Регіональний музей. Стальова Воля (Польща) 2006 р. 3. “Любомирські пшеворської лінії... Мазовецький музей. Плоцьк (Польща) 2006 – 2007 р. 4. “Любомирські пшеворської лінії... Національний заклад ім. Оссолінських. Вроцлав (Польща) 2007 р. 5. “Любомирські пшеворської лінії... Музей Замойських. Козлувка. (Польща) 2007 р.

88. Портрет старого чоловіка.

Автор: Фрідріх фон Амерлінг (1803 – 1887).

Час створення: XIX ст.

Місце зберігання: Луганський обласний художній музей.

Інв. № 94.

Техніка виконання: картон, полотно, олійна фарба.

Розмір: 44 x 53 см.

Реставратор: Олександра Глипка.

Реставровано у 2007 р.

Реставраційні процеси: здублювання картону на нову основу, нарощення втрачених країв картону основи, усунення забруднень з фарбового шару живопису, тонування.

Література: *Глибка Олександра*. Реставрація олійного полотна Фрідріха фон Амерлінга “Портрет старого чоловіка” // Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Львівський філіал. Бюлетень. Інформаційний випуск. – Львів – № 1 (9), 2007. – С. 96 – 97. Кольорова Іл. С. 21. (сторінки не нумеровані).

89. Святий Ієронім.

Автор: невідомий. (існують припущення про авторство баварських скульпторів Томаса Гуттера (1696 – 1745) та Конрада Кутченрайтера). Комплекс скульптури колегіального костюлу у Станіславові (з парпету нижньої частини амвона).

Час створення: 1730 – 1740 рр.

Місце зберігання: Івано-Франківський державний художній музей.

Інв. № ІФХМ – КСК-148.

Походження: з комплексу скульптури колегіального костюлу Непорочного Зачаття Діви Марії (1672 – 1703 р.) у Станіславові (тепер Івано-Франківськ). (З парпету нижньої частини амвона).

Техніка виконання: дерево, різьблення, позолочення, поліхромія.

Розмір: 99 x 80 x 46 см.

Реставратор: Мирослав Откович.

Реставровано в середині 1980-тих років.

Реставраційні процеси: укріплення деревини основи, укріплення левкасу, позолочення та поліхромії, усунення забруднень з позолочення і поліхромії, тонування.

Література: *Гладкий Богдан*. До питання діяльності на Галицьких землях сні царської майстерні Томаса Гуттера // “Станіславська Колегіата: між минулим і майбутнім” (до 300-річчя побудови: 1703 – 2003). Матеріали міжнародної науково-практичної конференції 9 – 11 вересня 2003 р. Івано-Франківськ. – Івано-Франківськ, 2003. – С. 68, 69. *Мельник Віктор*. Сакральне мистецтво Галичини XV – XX століть в експозиції Івано-Франківського художнього музею. Путівник-каталог. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2007. – С. 92, 189.

90. Христос – Володар Всесвіту.

Автор: невідомий. (існують припущення про авторство баварських скульпторів Томаса Гуттера (1696 – 1745) та Конрада Кутченрайтера).

Час створення: 1730 – 1740 рр.

Місце зберігання: Івано-Франківський державний художній музей.

Інв. № ІФХМ – КСК-139.

Походження: з комплексу скульптури колегіального костюлу Непорочного Зачаття Діви Марії (1672 – 1703 р.) у Станіславові (тепер Івано-Франківськ). (З балдахіна над амвоном).

Техніка виконання: дерево, різьблення, позолочення, поліхромія.

Розмір: 115 x 71 x 48 см.

Реставратор: Мирослав Откович.

Реставровано в середині 1980-тих років.

Реставраційні процеси: укріплення левкасу, позолочення та поліхромія, усунення забруднень з позолочення і поліхромії, тонування.

Література: *Гладкий Богдан*. До питання діяльності на Галицьких землях сні царської майстерні Томаса Гуттера // “Станіславська Колегіата: між минулим і майбутнім” (до 300-річчя побудови: 1703 – 2003). Матеріали міжнародної науково-практичної конференції 9 – 11 вересня 2003 р. Івано-Франківськ. – Івано-Франківськ, 2003. – С. 69.

91. Цар Давид.

Автор: невідомий. (існують припущення про авторство баварських скульпторів Томаса Гуттера (1696 – 1745) та Конрада Кутченрайтера).

Час створення: 1730 – 1740 рр.

Місце зберігання: Івано-Франківський державний художній музей.

Інв. № ІФХМ – КСК-164.

Походження: з комплексу скульптури колегіального костюлу Непорочного Зачаття Діви Марії (1672 – 1703 р.) у Станіславові (тепер Івано-Франківськ). (З балдахіна над амвоном).

Техніка виконання: дерево, різьблення, позолочення, поліхромія.

Реставратор: Мирослав Откович.

Реставровано в середині 1980-тих років.

Реставраційні процеси: укріплення левкасу, позолочення та поліхромія, усунення забруднень з позолочення і поліхромії, тонування.

Література: *Гладкий Богдан*. До питання діяльності на Галицьких землях сини царської майстерні Томаса Гуттера // “Станіславська Колегіата: між минулим і майбутнім” (до 300-річчя побудови: 1703 – 2003). Матеріали міжнародної науково-практичної конференції 9 – 11 вересня 2003 р. Івано-Франківськ. – Івано-Франківськ, 2003. – С. 69 – 70. *Мельник Віктор*. Сакральне мистецтво Галичини XV – XX століть в експозиції Івано-Франківського художнього музею. Путівник-каталог. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2007. – С. 92, 93, 94, 189.

92. Картуш з монограмою Христа.

Автор: невідомий.

Час створення: 1730 – 1740 рр.

Місце зберігання: Івано-Франківський державний художній музей.

Інв. № ІФХМ – КСК -136.

Походження: з комплексу скульптури Непорочного Зачаття Діви Марії (1672 – 1703 р.) у Станіславові (тепер Івано-Франківськ). (Рельєф на завершенні лав для каноніків, що стояли у вівтарній частині). Техніка виконання: дерево, різьблення, позолочення, поліхромія.

Розмір: 76 x 97 см.

Реставратор: Мирослав Откович

Реставровано в середині 1980-тих років.

Реставраційні процеси: укріплення деревини основи, укріплення левкасу, позолочення та поліхромія, усунення забруднень з позолочення і поліхромії, тонування.

Література: *Мельник Віктор*. Сакральне мистецтво Галичини XV – XX століть в експозиції Івано-Франківського художнього музею. Путівник-каталог. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2007. – С. 23.

93. Євангеліст Іван.

Автор: невідомий (існують припущення про авторство баварських скульпторів Томаса Гуттера (1696 – 1745) та Конрада Кутченрайтера).

Час створення: 1730 – 1740 рр.

Місце зберігання: Івано-Франківський державний художній музей.

Інв. № ІФХМ – КСК-147.

Походження: з комплексу скульптури колегіального костюлу Непорочного Зачаття Діви Марії (1672 – 1703 р.) у Станіславові (тепер Івано-Франківськ). (З балдахіна над амвоном)

Техніка виконання: дерево, різьблення, позолочення, поліхромія.

Розмір: 80 x 75 x 22 см.

Реставратор: Мирослав Откович

Реставровано в середині 1980-тих років.

Реставраційні процеси: укріплення левкасу, позолочення та поліхромія, усунення забруднень з позолочення і поліхромії, тонування.

Література: *Гладкий Богдан*. До питання діяльності на Галицьких землях сини царської майстерні Томаса Гуттера // “Станіславська Колегіата: між минулим і майбутнім” (до 300-річчя побудови: 1703 – 2003). Матеріали міжнародної науково-практичної конференції 9 – 11 вересня 2003 р. Івано-Франківськ. – Івано-Франківськ, 2003. – С. 69. *Мельник Віктор*. Сакральне мистецтво Галичини XV – XX століть в експозиції Івано-Франківського художнього музею. Путівник-каталог. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2007. – С. 92, 189.

94. Алгорична скульптура гетьмана (одна із чотирьох) з роду Потоцьких із жалобного катафалку Йосипа Потоцького (1673 – 1751), так званого “castrum doloris” – “фортеця скорботи”.

Автор: Матвій Полейовський (близько 1720 – близько 1800) (існують також припущення про авторство цих скульптур Себастьяна Фесінгера (помер в 1769 р.).

Час створення: 1751 р.

Місце зберігання: Івано-Франківський державний художній музей.

Інв. № ІФХМ – КСК-45.

Техніка виконання: дерево, різьблення, позолочення, поліхромія.

Розмір: 191,5 x 80 x 64,5 см.

Реставратор: Федір Судук.

Реставровано в середині 1980-тих років.

Реставраційні процеси: укріплення деревини основи, укріплення левкасу, позолочення та поліхромія, усунення забруднень, тонування.

Література: *Betlej Andrej*. Castrum Doloris Józefa Potockiego // “Станіславська Колегіата: між минулим і майбутнім” (до 300-річчя побудови: 1703 – 2003). Матеріали міжнародної науково-практичної конференції 9 – 11 вересня 2003 р. Івано-Франківськ. – Івано-Франківськ, 2003. – С. 29 – 32. *Мельник Ві-*

ктор. Колекція сакрального мистецтва Івано-Франківського художнього музею: Історія формування та особливості її експонування в Колегіаті // “Станіславська Колегіата: між минулим і майбутнім” ... – С. 49. Мельник Віктор. Сакральне мистецтво Галичини XV – XX століть в експозиції Івано-Франківського художнього музею. Путівник-каталог. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2007. – С. 32 – 33, 190. о. Баронч Садок. Пам’ятки міста Станиславова. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2008. – С. 74 – 75, 96.

95. Ангел-Путто.

Автор: Йоган Георг Пінзель (поч. XVIII ст. – біля 1762 р.).

Час створення: 1750-ті рр.

Місце зберігання: Івано-Франківський державний художній музей.

Інв. № ІФХМ КСК-101.

Походження: Фрагмент скульптурного ансамблю (скульптурна консоль лівої капітелі головного вівтаря) авторства Йогана Георга Пінзеля з костелу місіонерів Непорочного Зачаття Діви Марії у місті Горodenці (1752 – 1755) Івано-Франківської області.

Техніка виконання: дерево, різьблення, поліхромія.

Розмір: 120 x 91 x 77 см.

Реставратор: Мирослав Откович.

Реставровано у 1994 – 1995 рр.

Реставраційні процеси: укріплення левкасу та поліхромії, усунення забруднень, тонування.

Література: *Horning Z.* Majster Pinsel snycerz. Karta z dziejów polskiej rzeźby rokokowej. – Wrocław, 1976. – II. S. 76. Мельник Віктор. Колекція сакрального мистецтва Івано-Франківського художнього музею: Історія формування та особливості її експонування в Колегіаті // “Станіславська Колегіата: між минулим і майбутнім” (до 300-річчя побудови: 1703 – 2003). Матеріали міжнародної науково-практичної конференції 9 – 11 вересня 2003 р. Івано-Франківськ. – Івано-Франківськ, 2003. – С. 47. Возницький Б. Пінзель. – 2007. – Іл. 44. на С. 86. Мельник Віктор. Сакральне мистецтво Галичини XV – XX століть в експозиції Івано-Франківського художнього музею. Путівник-каталог. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2007. – С. 97, 190.

96 – 97. Реставрація настінних розписів 1910 – 1911 рр. в каплиці Покрови у церкві Христа – Чоловіколюбця в Жовкві (Львівська область) авторства Юліана Буцманюка (1885 – 1967).

Реставрація проходила у 2000 – 2001 рр. Реставратори: Володимир Мокрій, Оксана Садова.

Реставраційні процеси: антисептування стін уражених пліснявою, укріплення тиньку та фарбового шару розписів, тонування, часткова реконструкція.

Література: Буцманюк Ю. Мій життєпис // Монографічна студія. – Едмонтон. 1982. – С. 15. Мокрій В. П. Садова О. Я. Реставрація стінопису церкви Пресвятого серця Христового в м. Жовкві // Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Львівський філіал. Бюлетень. Інформаційний випуск. – Львів – № 2 (3), 2001. – С. 16 – 18. Кольорова Іл. С. 2 (сторінки не нумеровані). Гах Ірина. Сторінки історії галицького церковного стінопису першої третини XX ст. До 130-річчя з дня народження Модеста Сосенка та 120-річчя з дня народження Юліана Буцманюка // Українське мистецтво Львова 1919 – 1939. – Львів, Галицька брама. № 1-3 (121 – 123) січень-березень 2005. С. 19 – 20. Гах Ірина // Юліан Буцманюк. Стінопис жовківської церкви Христа-Чоловіколюбця. – Львів: Місіонер, 2006. – С. 19 – 20, 46 – 47. Іл. С. 36 – 45 (сторінки не нумеровані).

98 – 99. Реставрація настінних розписів 1911 – 1913 рр. в у церкві Святого Миколая в Золочеві (Львівська область) авторства Модеста Сосенка (1875 – 1920).

Реставрація проходила у 1999 – 2000 рр. Реставратори: Мирослав Откович, Галина Климчук, Оксана Садова, Євген Манько, Оксана Ноцик, Мирослава Білецька, Марія Шпаківська, Наталія Шило, Мирослава Якимович, Тарас Откович, Галина Осьмак, Олег Колодій.

Реставраційні процеси: антисептування стін, уражених пліснявою, укріплення тиньку та фарбового шару живопису розписів, тонування, часткова реконструкція.

Література: *Krasny Piotr.* Architektura cerkiewna na ziemiach ruskich Rzeczypospolitej 1596 – 1914. – Kraków, 2003. – S. 179, 394. II. 85. Грималюк Р. Розписи та ікони Модеста Сосенка у церкві Св. Миколая в Золочеві // Українська Греко-Католицька церква і релігійне мистецтво (історичний досвід та проблеми сучасності). Наук. збірник. – Вип. 4. – Львів, 2006. – С. 128 – 130. – Іл. на С. 127, 128. Слободян Василь. Християнські храми Золочева // Золочів. – Львів, Галицька брама. № 1-2 (145 – 146) січень-лютий 2007. – С. 24 – 25. Церква Святого Миколая у Золочеві. – Львів: Місіонер, 2007. 4. Грималюк Ростислава. Художник – Час – Мистецький образ (живописний ансамбль золочівської церкви Св. Миколая) // Мистецтвознавство '08. Львів, 2008. – С. 44, 48 – 51. Тарас Откович. Реставрація настінних розписів Модеста Сосенка в церкві Св. Миколая в Золочеві // Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Львівський філіал. Бюлетень. Інформаційний випуск. – Львів – № 1 (10), 2008.

100 – 101. Реставрація іконостаса XVIII ст. в церкві Святої Трійці в Жовкві (Львівська область).

Реставрація проходила у 2001, 2005 – 2006 рр. Реставратори: Мирослав Откович, Галина Осьмак, Тарас Откович, Олена Козак, Мирослава Білецька-Зварич, Анастасія Козак, Олександра Гливіка, Всеволод Томашевський, Юрій Вороняк.

Реставраційні процеси: укріплення левкасу та фарбового шару, усунення забруднень, кіптяви та часткових перемалювань із фарбового шару ікон та різьблених деталей іконостаса, тонування.

Література: *Овсійчук В. А.* Майстри українського барокко: Жовківський художній осередок. – Київ: Наукова думка, 1991. – С. 362, 364, 367. Іл. С. 360 – 361, 363, 364 – 365, 366. *Откович Тарас.* Дослідження та реставрація іконостаса з церкви Святої Трійці в Жовкві // Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Львівський філіал. Бюлетень. Інформаційний випуск. – Львів – № 2 (8), 2006. – С. 122 – 129. Кольорова Іл. С. 29 – 32 (сторінки не нумеровані).

102. Реставрація іконостаса 1960-х років в каплиці церкви Воздвиження Чесного Хреста в Кракові авторства Юрія Новосельського (1923 р. народження).

Реставрація проходила у 2006 році. Реставратори: Тарас Откович, Олена Козак, Всеволод Томашевський, Юрій Вороняк.

Реставраційні процеси: антисептування деревини основи іконостаса, усунення забруднень та кіптяви із фарбового шару живопису та конструкцій, тонування, встановлення іконостаса в каплиці.

Література: *Откович Тарас.* Церква Воздвиження Чесного Хреста в Кракові // Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Львівський філіал. Бюлетень. Інформаційний випуск. – Львів – № 2 (8), 2006. – С. 154 – 157. Кольорова Іл. С. 45 – 47 (сторінки не нумеровані).

103 – 104. Дослідження мозаїк XI ст. у соборі Святої Софії в Києві.

Дослідження проходили у 2006 – 2007 рр. Реставратори і науковці: Мирослав Откович, Тарас Откович, Федір та Віталій Інденко, Зиновій Ясницький (Львів), Анатолій Остапчук (Київ), Веслав Фабер, Петро Яворнік (Варшава, Польща).

Дослідження стану мозаїк на стінах та головному куполі собору Святої Софії в Києві.

Література: *Откович Мирослав.* Дослідження мозаїк в соборі Святої Софії в Києві // Національний науково-дослідний реставраційний центр України. Львівський філіал. Бюлетень. Інформаційний випуск. – Львів – № 2 (8), 2006. – С. 3 – 6. Кольорова Іл. С. 1 – 4 (сторінки не нумеровані). *Неля Куковальська, Надія Нікітенко.* Нововиявлені документи про реставрацію Софії Київської наприкінці XIX ст. під керівництвом А. В. Прахова (1846 – 1916) // Національний науково-дослідний реставраційний центр ... № 2 (8), 2006. – С. 11 – 18. *Откович Мирослав.* Дослідження мозаїки “Оранти” (Богоматері-Заступниці) в соборі Святої Софії в Києві // Національний науково-дослідний реставраційний центр... № 1 (9), 2007. – С. 2 – 3. Кольорова Іл. С. 1 – 3 (сторінки не нумеровані).

Автори-упорядники каталогу – Тарас Откович, Ольга Канафська-Луцан.

Видання альбому приурочене 25-літтю Львівського філіалу
Національного науково-дослідного реставраційного центру України

ВІДРОДЖЕНІ ШЕДЕВРИ

Ілюстративне видання
відреставрованих пам'яток образотворчого мистецтва
у Львівському філіалі
Національного науково-дослідного
реставраційного центру України

Текст:

Мирослав Откович

Каталог:

Тарас Откович,
Ольга Канарська-Луцан

Автор ідеї та відповідальний за випуск:

Тарас Откович

Редактори:

Зоряна Лильо-Откович,
Валентина Откович,
Оксана Стоколос-Ворончук

Макет:

Мирослав Откович,
Інна Шкльода

Верстка:

Інна Шкльода

Адреса редакції:

79008, м. Львів, вул. Лесі Українки, 10.
тел.: факс (032) 272-89-70
T-mail: lfnndrcu@lviv.farlep.net

© Львівський філіал Національного науково-дослідного реставраційного центру України

Формат 70x100^{1/16}.

Друк офсетний. Папір крейдяний.
Гарнітура MyslC.

Видруковано з готових діапозитивів у друкарні ТзОВ "Простір М".
79000, м. Львів, вул. Чайковського, 27.